

dra-ma-ticles

Premis
Frederic
Roda

Boira

Lluïsa Cunillé

~

La travessia

Josep Maria Miró

comanegra

Institut del Teatre

Boira

La travessia

prama-ticles

Dramatúrgia contemporània

Primera edició: novembre del 2016
Editen: Editorial Comanegra / Institut del Teatre

© de *Boira*: Lluïsa Cunillé
© de *La travessia*: Josep Maria Miró
© del pròleg de *Boira*: Ana Prieto Nadal
© del pròleg de *La travessia*: Gaston Gilabert
© de l'epíleg de *La travessia*: Josep Maria Miró
© d'aquesta edició: Editorial Comanegra

Editorial Comanegra
Consell de Cent, 159
08015 Barcelona
www.comanegra.com

Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona
Direcció general: Magda Puyo

Direcció de la col·lecció: Carles Batlle, Marina Laboreo
Disseny de col·lecció: Maria Mestre
Disseny de coberta: Virgínia Pol
Maquetació: aQuatinta
Correcció: Núria Puyuelo
Impressió: BookPrint Digital

ISBN: 978-84-16605-59-0 (Comanegra)
ISBN: 978-84-9803-761-6 (Diputació de Barcelona)
Dipòsit legal: B 21078-2016

Llibre local = Lector compromès

Aquest és un llibre publicat amb el segell **Llibre local**, que garanteix que el 100% de la seva elaboració –des del disseny fins a la impressió– s'ha dut a terme per professionals i empreses del nostre país. Amb la seva compra has contribuït a crear llocs de treball dignes al teu entorn, a assegurar que cap impost no fugi a l'estranger, i a minimitzar el seu impacte ambiental, entre altres beneficis.

Visita llibrelocal.cat per conèixer millor aquesta iniciativa.

Queden rigorosament prohibides i es sotmetran a les sancions establertes per la llei: la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, inclosos els mitjans reprogràfics i informàtics, així com la distribució d'exemplars mitjançant lloguer o préstec públic sense autorització de l'Editorial Comanegra. Adreceu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics, www.cedro.org) si us cal fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra.

Boira

Lluïsa Cunillé

Pròleg d'Ana Prieto Nadal

Premi Frederic Roda 2014

La travessia

Josep Maria Miró

Pròleg de Gaston Gilabert

Premi *ex aequo* Frederic Roda 2015

Diputació
Barcelona

Institut del Teatre

comanegra

Índex

***Boira*, Premi Frederic Roda 2014**

Pròleg	
Ana Prieto Nadal	11
<i>Boira</i>	19

***La travessia*, Premi ex aequo Frederic Roda 2015**

Pròleg	
Gaston Gilabert	87
<i>La travessia</i>	97

Vint anys, de Tuzla a Idomeni

Josep Maria Miró	181

Boira

Pròleg

Ana Prieto Nadal

El teatre de Lluïsa Cunillé, autora de gran ofici i d'obra prolífica, sobresurt per la seva insubornable mirada ètica, així com per la seva versatilitat i per un treball marcadament artesanal. Al llarg dels vint-i-cinc anys que han passat des de l'estrena de *Rodeo* (1991), l'autora no ha deixat d'indagar i aprofundir en les possibilitats de l'art teatral. En les seves primeres obres, dominades per la cèlebre poètica de la sostracció, predomina la representació d'allò no dit, la intuïció del que és tàcit o omès, el món psíquic ocult, el bagatge oníric. Com diu Carles Batlle, la integració entre forma i contingut passa per la construcció d'unes peces aparentment íntimes i ambigües, marcades per una càrrega enigmàtica potent.¹ Domina la situació més que no pas l'acció, i el conflicte és insinuat, omès, postergat, relativitzat o portat al terreny d'allò lúdic. Es deixen en suspens les motivacions i la presentació dels personatges, i, tal com assenyala José Sanchis Sinisterra, l'economia expressiva és capaç

¹ Carles Batlle: «La nova dramaturgia catalana: de la perplexitat a la diversitat», *Caplletra: revista internacional de filologia*, 22, 1997, p. 53.

d'atènyer el misteri i l'austeritat es torna densitat.² En l'estela beckettiana i pinteriana, aquest teatre mostra la falsedat i la insuficiència del llenguatge, i escenifica una quotidianitat que és envaïda per una inquietant estranyesa, per la irrupció de quelcom que no arriba a definir-se del tot.

Al llarg del segle XXI, Cunillé ha seguit mantenint algunes constants que es troben a les seves primeres peces, les dels anys noranta, i ha ampliat territoris, estratègies i referents. Entre l'intimisme i el laconisme de propostes com *Passatge Gutenberg* (2000) i el registre grotesc d'*El bordell* (2008) o la farsa esbojarrada d'*El carrer Franklin* (2015), trobem una àmplia gamma de realitzacions dramaturgiques i escèniques. Hi ha aspectes del seu teatre que s'han vist reforçats en els darrers anys, com la multiplicació de les estratègies espaciotemporals; l'ampliació del camp del personatge i la seva exploració a través de la paraula; l'obertura a nous gèneres i registres; la creixent importància de la música; la voluntat de dialogar amb la tradició cultural, i la progressiva explicitació del compromís polític.

En les seves obres més recents, Cunillé ha dirigit la seva mirada sobre qüestions polítiques i socials d'actualitat. Així, a *La cantant calba al McDonald's* (2006) recupera els personatges d'Eugène Ionesco per submergir-los en un context contemporani i fer una crítica a la globalització, i en *Après moi, le déluge* (2007) denuncia la ferocitat del colonialisme europeu

² José Sanchis Sinisterra: *La escena sin límites*, Ciudad Real, Ñaque Editora, 2002, p. 142.

a Àfrica. *Assajant Pitarra* (2007), espectacle d'autoria compartida amb Xavier Albertí a partir de textos de Serafí Pitarra, fa patent que la política dels nostres dies, del tot desideològitzada, ha quedat reduïda a un trist mercadeig d'interessos en què allò públic es confon amb allò privat, mentre que *El bordell* (2008) aborda l'etapa de la Transició democràtica espanyola a través d'uns personatges atrapats en la vivència del cop d'estat del 23-F. *Geografia* —estrenada dins el tríptic *Fronteres* (2014)— tracta el tema de la corrupció i el nepotisme, i *El carrer Franklin* (2015) escenifica en clau de farsa la problemàtica dels desnonaments i de l'atur endèmic, i denuncia l'extrem de precarietat al qual ens han conduït les polítiques neoliberals de les darreres dècades, que han obert un autèntic esvoranc social i han condemnat una part de la ciutadania a la misèria i a l'estancament. *Serenata para un país sin serenos* (2015), obra de dramaturgia compartida amb Paco Zarzoso, posa en primer terme l'especulació immobiliària i els fraus fiscals del president d'un gran club de futbol. I encara podríem aportar molts més exemples.

Boira, l'obra que aquí presentem, va resultar guanyadora del primer premi de textos dramàtics Frederic Roda, un premi nascut amb la vocació d'homenatjar l'home que, entre moltes altres coses, va ser sotsdirector de l'Institut del Teatre entre 1970 i 1980 i va promoure l'Agrupació Dramàtica de Barcelona i el Premi Josep M. de Sagarra per a obres teatrals inèdites. El 22 de desembre del 2014, un jurat integrat per Xavier Albertí, Guillem Jordi Graells, Frederic Roda Fàbregas —fill de qui dóna nom al premi—, José Sanchis Sinisterra i Núria

Santamaria en va fer públic el veredictes i va posar en valor la lúcida reflexió sobre la construcció de l'Europa contemporània que conté aquesta peça.

Boira transcorre en els nostres dies, vint-i-cinc anys després de la caiguda del mur de Berlín, en un país innominat de l'Europa de l'Est. L'acció té lloc a la sala principal d'una casa modesta. Hi ha fotografies arreu, algunes d'elles en blanc i negre, i ben aviat sabem que van ser realitzades en altre temps per Ella, una exfotògrafa que pateix de fibromiàlgia i que es passa la vida tancada a casa. El seu marit —Ell—, que treballa com a taxista, ha portat a casa una clienta que ha recollit a l'aeroport, la Viatgera; en saber que el seu vol havia quedat ajornat per a l'endemà a causa de la boira, li ha ofert l'habitació de convidats perquè hi passi la nit. És la primera vegada que el matrimoni allotja algú de l'antic bloc oriental; s'estimen més rebre turistes americans, japonesos i de l'Europa occidental, perquè —argumenta Ella— els seus veïns s'assemblen massa a ells mateixos i els recorden les seves misèries passades i actuals. Enmig de la nit i d'amagat dels seus pares, irromp el Fill, i es troba la Viatgera asseguda a una butaca i tapada amb una manta. El jove, que afirma ser un jugador professional de pòquer —els seus pares creuen que és comercial i que viatja contínuament per motius de feina—, s'ofereix a explicar a la convidada, que presumptament treballa com a periodista, una fosca història familiar. Un altre personatge, el Veí de dalt, que manté una misteriosa amistat amb el noi, també farà una intempestiva i etílica aparició, i concedirà a la Viatgera, de manera informal i espontània, una entrevista. Es tracta d'un

exastronauta que, després d'haver estat entrenat durant anys pel programa espacial soviètic per batre el rècord de permanència d'un home sol a l'espai, va veure com la caiguda del mur de Berlín frustrava tots els seus projectes.

Ciceró va deixar dit que la història és, a més de testimoni del temps, llum de la veritat, vida de la memòria i mestra de la vida.³ Però la història recent del país innominat on viuen aquests personatges, com la de tot Europa, està coberta de boira. Una boira espessa que, com els esborralls del plànol de la ciutat a *Barcelona, mapa d'ombres* (2004), oculta alguns aspectes i distorsiona la interpretació del període i del mapa. Els néts no saben el que van fer els seus avis a la guerra, i ignoren fins a quin punt la situació en què es troben immersos és producte de la història recent. S'ofereixen múltiples versions o variacions d'un mateix relat, i la veritat esdevé moneda de canvi.

La boira es consolida com a metàfora de la confusió i també de la coartada moral. Els personatges fan —i es fan— totes les trampes que poden per sobreviure, emparats pel desordre imperant i per un clima general d'impune immoralitat. La seva memòria, encarregada de transmetre la història de la família i d'una part del món, està seriosament danyada per traumes o lesions i una bona dosi d'autoengany. El fet que Ell i Ella donin pràcticament la mateixa versió dels fets de la seva vida conjunta, com si es tractés d'una versió oficial, indica

³ «Historia... testis temporum, lux veritatis, vita memoriae, magistra vitae, nuntia vetustatis» (Ciceró, *De oratore* 2, 9, 36).

fins a quin punt han hagut de (re)construir-se a si mateixos per mostrar-se al món d'una manera coherent, i forjar-se així una identitat explicable que eludeixi el caos i el dolor de les seves vivències; estan mimetitzats a força de rutina i convivència i, cal suposar, per la lluita conjunta contra la decepció i la desmemòria. Malgrat tot, ambdós guarden secrets que no han arribat a confessar-se mai. D'altra banda, la Viatgera, dona fatal i misteriosa que exerceix un fort magnetisme sobre tots els personatges, els subministrarà informacions dosificades i sovint contradictòries, i acabarà deixant el seu destí en mans del Fill.

En el fris temporal on es mouen aquests personatges i els seus immediats antecessors, el gran punt d'inflexió és la caiguda del mur de Berlín, és a dir, el canvi de sistema polític: «El comunisme ens va expulsar a tots de les nostres vides i el capitalisme ens acabarà expulsant a tots del món», diu Ella. I és precisament Ella, la mestressa de la casa, exfotògrafa inquieta confinada ara a l'espai domèstic a causa d'una malaltia crònica, qui, ancorada en el passat, esdevé la immòbil depositària de les il·lusions estroncades dels seus parents i conciutadans. Cada diumenge, mentre es maquilla acuradament, rememora, reviu o refà —inventa— un discurs de quan era jove i va guanyar un prestigiós premi de fotografia. Fixada per un ritual que la transporta a una versió millor de si mateixa, es deixa atrapar i recórrer pel riu de la memòria, fora del present i magnetitzada pel record —per la reviviscència— de temps més feliços, quan encara era possible encarar el futur amb esperança.

Lluïsa Cunillé capta moments, paisatges i besllums de l'Europa contemporània. Per a Xavier Puchades,⁴ la seva obra constitueix una mena de documental fotogràfic sobre la intimitat del ciutadà occidental; Xavier Albertí parla en termes de carta de navegació de la nostra contemporaneïtat emocional,⁵ i Fabrice Corrons fa referència a una dramaturgia del vestigi.⁶ L'escriptura teatral de Cunillé ha anat guanyant en contextualització històrico-geogràfica, encara que sigui aproximada, i en compromís testimonial amb l'època actual, en diàleg amb el passat recent. La presència dels conflictes que caracteritzen la nostra societat confirmen, com assenyala Eduard Molner,⁷ que l'univers de Cunillé no és un refugi autoreferencial ni endogàmic, construït a partir de codis indesxifrables. Al contrari, amb el seu teatre, l'autora contribueix a explicar les lògiques que orquestren les transformacions del present social i històric, a través de les formes de vida material i el món psíquic dels seus personatges. El conjunt de la seva producció ofereix un catàleg de personatges, situacions i realitats dels nostres dies, una sèrie d'instantànies que es refereixen tant a modes i estratègies íntimes com —cada cop més— a les decisions polítiques i les problemàtiques socials que condicionen la quotidianitat retratada.

⁴ Xavier Puchades: «La memoria del presente: itinerario no definitivo por la obra de Lluïsa Cunillé», *Stichomythia*, 0, 2002.

⁵ Diversos autors: «Fer Cunillé. Moments d'una conversa entre Xavier Albertí, Lurdes Barba, Lola López i Paco Zarzoso», *Documents de Dansa i Teatre. DDT 05*, Barcelona, Teatre Lliure, 2005, p. 63.

⁶ Fabrice Corrons: *Le théâtre catalan actuel (1980-2008): une pratique singulière?: l'étude de la relation théâtrale chez Sergi Belbel et Lluïsa Cunillé, deux auteurs de «l'Escola de Sanchis»* [tesi doctoral inèdita], Université Toulouse-LeMirail, 2009, p. 525.

⁷ Eduard Molner: «Atrapats a Cunillélandia», *La Vanguardia. Culturas*, 20 de febrer de 2013, p. 25.

Boira

Lluïsa Cunillé

PERSONATGES

ELL

ELLA

VIATGERA

FILL

VEÍ

1.

La sala principal d'una casa modesta. Hi ha dues portes tancades que donen accés a un lavabo i a un dormitori. També es veu el començament d'un passadís que duu a la resta d'habitacions de la casa. Hi ha unes quantes fotos emmarcades i escampades per la sala, algunes de les quals són en blanc i negre. ELL i ELLA estan dempeus a prop d'una maleta tancada amb un cademat. Tots dos esperen que surti algú del lavabo.

ELL: Només s'hi quedarà una nit.

ELLA: Només una nit?

ELL: Han cancel·lat el seu vol.

ELLA: L'has agafat a l'aeroport?

ELL: Quan venia ja cap a casa.

ELLA: I per què no se n'ha anat a un hotel?

ELL: No ho sé.

ELLA: Ja t'ha pagat? (ELL li ensenya els diners.) No m'agrada.

ELL: Què és el que no t'agrada?

Pausa.

ELLA: Quan surti li tornes els diners i, si cal, l'acompanyes a un hotel.

ELL (*li dóna els diners*): Té, fes-ho tu. Jo he d'anar a aparcar el taxi. L'he deixat en doble fila.

ELLA: No cal que el vagis a aparcar si l'has de menester ara mateix...

ELL: L'he deixat obert.

ELLA: Has deixat el taxi obert?

ELL: L'he deixat a cura de la canalla.

ELLA: A aquestes hores encara hi ha canalla al carrer?

ELL: Sempre n'hi ha.

ELL surt pel passadís i, uns moments després, se sent el soroll d'una porta que es tanca. ELLA mira la maleta, després agafa el fulard que hi ha en una butaca, l'olora, en mira l'etiqueta, el deixa on era, s'acosta al lavabo i truca a la porta no gaire fort.

ELLA: Senyora? (*Pausa.*) Senyora? (*Pausa.*) Necessita alguna cosa? (*Pausa llarga.*) Es troba bé?

Pausa. La VIATGERA surt del lavabo.

VIATGERA: I l'altra maleta?

ELLA: El meu marit ha anat a buscar la maleta que falta i a aparcar el taxi.

VIATGERA: Són molt amables d'allotjar-me a casa seva tan tard. Espero no fer-los anar malament.

Pausa.

ELLA: Em sap greu si no troba la casa prou neta. Estic malalta de fa temps. Qualsevol esforç, per petit que sigui, em deixa extenuada. Per netejar la casa sencera, m'hi estic una setmana, i això que no és gaire gran: aquesta sala, la cuina, el lavabo i dues habitacions. (*Obre la porta del dormitori.*) Aquesta era la del meu fill i ara és la dels hostes. Espero que li sembli bé.

*La VIATGERA mira en direcció al dormitori des del lloc on es troba.
Pausa.*

VIATGERA: Sí, està bé. Gràcies.

ELLA: La porta es pot tancar per dins. Hi ha un despertador a la tauleta de nit, dues mantes a l'armari... i una ràdio, també. A mi m'agrada més la ràdio que la televisió... De fet, no la veig gairebé mai la televisió. (*La VIATGERA mira per la finestra.
Pausa.*) Tot i que és molt tard, potser deu voler sopar una mica abans d'anar-se'n a dormir. Li puc oferir un parell d'entrepans i un suc de fruita. No tinc res més.

VIATGERA: No es molesti.

ELLA: No vol sopar?

VIATGERA: No tinc gana.

Pausa.

ELLA: És la primera vegada que allotgem algú d'aquí, perquè vostè és d'aquí o hi ha viscut, almenys. Ho he sabut pel fulard. És d'una botiga que ja fa temps que va plegar. Jo en tenia un de la mateixa botiga, però no era tan maco com el seu ni feia tan bona olor. (*Pausa.*) També porta una roba

molt maca. Em sembla que és l'hoste més elegant que hem tingut fins ara.

VIATGERA: És molt amable.

Pausa.

ELLA: Fa un parell de mesos, vam tenir un turista islandès que anava tot el dia amb una camiseta foradada i uns pantalons curts. S'hi va quedar dues setmanes. Dormia i esmorzava aquí. De nit, arribava begut, es tancava de seguida a l'habitació i no en sortia fins l'endemà, completament sobri, això sí. El fet és que preferim allotjar turistes occidentals, de l'Europa occidental, americans i, fins i tot, japonesos. Els nostres veïns s'assemblen massa a nosaltres i ens recorden les nostres misèries passades i presents. (*Pausa.*) L'autèntica raó és que la majoria dels nostres veïns que viatgen a l'estranger són arrogants i qui ha prosperat una mica mira els altres amb superioritat, arrufant el nas per tot. Alguns volen pagar la carrera del taxi amb moneda estrangera i s'enfaden o s'ofenen quan el meu marit els diu que no pot ser. Els més agosarats arriben fins al punt de preguntar-li si té una filla, si és maca i quina edat té, imagini's... (*Pausa.*) Vostè té fills?

VIATGERA: No.

ELLA: Nosaltres només tenim un fill, un fill que ja viu pel seu compte i que no ha renegat mai dels seus pares com tants d'altres avui dia. Ja parlo com parlava la meva àvia, i això que només tinc cinquanta anys. També pateixo la mateixa malaltia que patia ella, una malaltia que fins ara no havia estat reconeguda pels metges: la fibromiàlgia. No hi ha una

cura efectiva per a la fibromiàlgia; una va trampejant com pot, lluitant contra el seu propi cos a cada minut del dia i, malgrat això, n'hi ha que encara es pensen que tot plegat és comèdia, una comèdia de dones desvagades. Però qui es pot estimar més estar tancat tot el dia a casa en comptes de sortir al carrer i fer vida normal? Jo abans treballava fora de casa. Tenia un estudi de fotografia. Totes aquestes fotos són meves. Algunes són bones fins i tot...

Pausa.

VIATGERA: Són de la seva família?

ELLA: També n'hi ha d'algun amic... Però la major part són de la família. (*Pausa.*) M'agradava força la meva feina; no com la majoria, que treballa d'esma. (*Pausa.*) A vostè, li agrada la seva feina?

VIATGERA: Sí, força.

ELLA: El meu marit quan torna de treballar a la nit i li pregunto a qui ha dut aquell dia o li demano que em descrigui una sola persona que hagi pujat al seu taxi, es pensa que m'ho sap dir? No es fixa en res... De jove, havia fet de camioner i aleshores tant li feia portar al darrere fruita, porcs o recanvis de cotxe. Per a ell, tot era càrrega que s'havia de portar d'una banda a l'altra del país, d'un país devastat aleshores pel comunisme i devastat ara pel capitalisme. No hi ha hagut treva entre una cosa i l'altra. La gent que no ho ha viscut no pot saber què és això. Imaginar tanta devastació és impossible, intolerable. El comunisme ens va expulsar a tots de les nostres vides i el capitalisme ens acabarà expulsant a tots del

món, això deia el meu pare. (*Agafa una foto.*) El meu pare era militar, un militar a contracor. Com que li venia de família, no li va quedar altre remei que assumir una tradició de moltes generacions enrere. Potser van ser dues o tres, no cal exagerar tampoc. Quan es va quedar vidu, no es va buscar una altra dona, com fan la majoria d'homes; va continuar bevent com feia sempre, sense emborratxar-se mai, i anant a caçar porcs senglars més sovint. La mort de la meva mare la van pagar els milers de porcs senglars que el meu pare va matar a partir d'aleshores. (*Pausa.*) La meva mare va morir quan jo era molt petita. No me'n recordo gens ni tinc cap foto seva. Tampoc hi va haver ningú que tingués mai res especial a explicar-me sobre ella... Tan sols que va complir el seu deure fins al final. Això volia dir aleshores rebentar-se a treballar tota la vida i morir-se de la manera més absurda. Tota mort és absurda en el fons, però la de la meva mare ho va ser encara més perquè la va causar un furúncol que li va sortir al cul i que se li va infectar, i que, per vergonya o perquè tenia massa feina aleshores, no es va tractar a temps. Després, he sabut que un músic molt famós va morir de la mateixa manera. Però del furúncol del músic famós se'n recorda tothom i del de la meva mare només me'n recordo jo, i potser la meva germana. (*Agafa una altra foto.*) Ella és advocada, però es guanya la vida fent de guia turística dotze hores seguides en un autobús. L'hauria de veure ensenyant la ciutat als turistes; sempre fa la mateixa ruta, però és incapaç de dir les coses en l'ordre que toca. Quan passen per davant de la catedral, ella parla de l'Ajuntament; quan passen per davant de l'Ajuntament, ella parla de l'aqüeducte o de

qualsevol cosa que encara no és allà, a la vista de ningú. De manera que qualsevol dia la despatxaran i es quedarà una altra vegada sense feina, i llavors vindrà a trucar a la porta de casa perquè no pot pagar el lloguer de la seva i voldrà naturalment que l'acollim una temporada mentre «posa ordre a la seva vida». De tantes vegades com «ha posat ordre a la seva vida», ja l'hauria de tenir força ordenada, però és tot el contrari. Seré la seva germana gran fins que totes dues ens morim. I això que ella es podria guanyar bé la vida com a advocada, però s'ha entestat a defensar els pobres davant dels rics, els treballadors en comptes de les empreses. No s'hauria de queixar si no té mai diners. I a sobre ens fa anar malament a nosaltres. I és que cada cop que té una crisi ve a casa una temporada i llavors no podem llogar l'habitació a ningú, i ens toca anar més justos que de costum. Sort que el meu fill ens dóna de tant en tant una mica de diners, no gaires per això. (*Agafa una altra foto. Pausa.*) El Víctor és comercial i sempre està viatjant d'una banda a l'altra del país. Ha treballat per a tantes empreses que ja no sé què deu vendre ara, si ulleres de sol, mobles, pasta de sopa o assegurances. Perquè ell ha venut de tot. La qüestió és no parar mai quiet enlloc. A l'escola el van arribar a lligar a una pota del pupitre de tan mogut com era. Quan me'n vaig assabentar, el vaig treure a corre-cuita d'aquella escola pudent i a partir de llavors el meu pare li va fer de mestre. Tots dos sortien cada dia de bon matí de casa i se n'anaven plegats a un museu, a un concert, a passejar pel camp o on fos per tal d'aprendre enmig de les coses reals i no davant d'una pissarra o de tots aquells llibres plens de mentides, lluny de la influència nefasta de

tots aquells mestres. De petita tenia una mestra que pretenia que ens fiquéssim a la pell de tots els treballadors de la terra al llarg de la història. No n'hi havia prou que en tinguéssim una idea aproximada, havíem de sentir cada greuge, cada injustícia com si fos nostre. Com es pot sobreviure a la pedagogia del greuge constant? (*Pausa.*) Trobo molt a faltar el meu pare, i el meu fill, també, perquè el Víctor ens ve a veure molt de tant en tant. I quan ve només s'hi queda una estona, el temps just per dinar o sopar, fa broma de tot i no ens parla mai de res important que tingui a veure de debò amb la seva vida. Té trenta anys i mai no ens ha dut cap noia a casa perquè la coneguem, ni tan sols un amic. A mi no em faria res si li agradessin els nois. Ell ho sap prou bé. A mi m'és igual amb qui surti mentre sigui feliç i porti la vida que vol, i no una d'imposada com porta la majoria. Vaig tenir el Víctor de ben jove i em va fer molta companyia mentre el meu marit era amb el camió viatjant pel país. Baixàvem ben d'hora a la plaça d'aquí al davant, preniem el sol plegats i ens fèiem un tip de jugar i de riure. Les altres mares amb els seus fills no gosaven ni apropar-se a nosaltres, ens miraven com si fóssim estrangers i acabéssim d'arribar a la ciutat. Després, ell es va estimar més anar pel seu compte o estar amb el seu avi perquè s'avorria amb mi, perquè ja ho havíem fet tot plegats. Amb el seu pare no s'han entès mai. El meu marit va dur una vegada l'alcalde al seu taxi i es pot creure que no va ser capaç d'escriu-dassar-lo o d'ensabonar-lo, o el que fos? Es va limitar a donar-li el bon dia i a preguntar-li on volia anar, tal com fa amb qualsevol passatger. Amb els milers de passatgers que ha dut tots aquests anys al taxi i no té cap història, cap

anècdota que valgui la pena d'explicar sobre cap d'ells. Jo, quan treballava al meu estudi fent fotos, tenia milers d'històries que explicar; el que passa és que les he oblidades quasi totes. Cada dia me'n passava una i no com ara, que la novetat més gran és que entri per la finestra un borinot en comptes d'una mosca, i ni tan sols el puc espantar com cal i fer-lo fora. Sento enveja de tot, sento enveja fins de la pols que tant em costa ara de netejar, perquè qualsevol cop de vent se la pot endur ben lluny d'aquí...

Entra ELL, que ve del passadís amb una maleta que deixa al costat de l'altra.

ELL: Vol que li prepari alguna cosa de sopar?

VIATGERA: No es molesti.

ELLA (a ELL): M'ha dit que no tenia gana.

ELL: Però potser després sí que en tindrà.

ELLA: Ja l'hi prepararé jo.

ELLA surt pel passadís. ELL s'acosta a la VIATGERA i li allarga un passaport.

ELL: L'hi ha caigut al taxi.

Pausa. La VIATGERA agafa el passaport.

VIATGERA: Gràcies.

Pausa.

ELL: Serà millor que el guardi a la bossa o el tornarà a perdre.

VIATGERA: Sí. (*Guarda el passaport a la seva bossa.*)

ELL: És la primera vegada que lloguem l'habitació a algú del país. La meva dona s'estima més llogar-la a turistes estrangers, i no de qualsevol mena: de com més lluny vinguin, millor. (*Pausa.*) La meva dona tenia un estudi de fotografia, però va haver de plegar quan es va posar malalta. Totes les fotos que hi ha aquí són seves.

VIATGERA: Sí, ja m'ho ha dit.

ELL: I li ha dit que de jove va guanyar un concurs de fotografia molt important? Va sortir a tots els diaris del país. La foto la tenim a la nostra habitació. Si vol, l'hi puc ensenyar demà al matí. La veritat és que és molt bona fotògrafa i, quan tenia l'estudi, no li faltava mai feina.

Pausa.

VIATGERA: Sempre han viscut aquí?

ELL: Sí, des que ens vam casar. Nosaltres també vam pensar a marxar del país abans que la meva dona es posés malalta. Però ara a tot arreu si fa no fa es viu de la mateixa manera. I a la meva edat ja no m'hi veig conduint un taxi a París, Londres o Amsterdam. I, per tornar a fer de camioner, ja sóc massa gran. Ja no tinc prou forces per conduir un camió de trenta tones durant hores i hores. (*Pausa.*) Havia dut de tot al meu camió, fins i tot vaig arribar a dur matèries perilloses una bona temporada. S'havia de tenir nassos aleshores per travessar el país per aquelles carreteres estretes, plenes de forats, i amb aquella boira a la matinada enfilat en un ca-

mió carregat d'àcid clorhídric. L'únic avantatge és que guanyaves una mica més de diners i tothom t'havia de deixar passar. El mateix president de la república i la seva comitiva s'havien d'aturar quan jo passava amb el camió. Es pot dir que aleshores era el rei de la carretera. (*Pausa.*) Ha vist alguna pel·lícula de l'Steve McQueen? Jo les he vistes totes. L'Steve McQueen no va deixar mai que el doblés cap especialista quan havia de rodar una escena arriscada. A *Bullitt*, que és la millor de totes les seves pel·lícules, la persecució pels carrers de San Francisco la va rodar tota ell conduint un Ford Mustang. Els productors s'estiraven els cabells cada cop que es rodava una persecució de cotxes on sortia l'Steve McQueen. En el fons, ell s'estimava més fer curses de cotxes que no pas rodar pel·lícules, per això va deixar el cinema uns quants anys. Era molt més emocionant guanyar curses que fer cinema. I de què va morir al final? D'un maleït càncer de pulmó, i no perquè fumés gaire, sinó per culpa de les granotes que portava a les curses de cotxes. Abans aquesta mena de granotes les feien d'asbest, aquell verí que se't fica als pulmons sense que te n'adonis i que et va matant a poc a poc. Jo també vaig dur aquesta porqueria al meu camió alguna vegada com a mercaderia, però no la vaig arribar a ensumar mai. Si cregués en Déu o en el dimoni, els hauria de donar gràcies ara a tots dos per la sort que he tingut a la carretera: mai no he patit cap accident ni he atropellat ningú. Només vaig atropellar un porc senglar una vegada amb el camió. Em va sortir de sobte en un revolt i no vaig fer res per frenar o m'hauria matat jo també. Semblava un ós amb ullals d'elefant, aquell porc senglar estirat a la cuneta

de la carretera. No he tornat a veure res de semblant. Ni el meu sogre, que era caçador, no devia haver vist mai a la seva vida un porc senglar com aquell. (*Pausa. La VIATGERA mira per la finestra. Pausa.*) Cada cop hi ha més boira, però segur que demà al matí s'haurà esvaït tota; aquesta mena de boira tan espessa no dura més d'una nit, vostè ja ho sap. (*Pausa.*) Si aquesta matinada sent el timbre de la porta, no s'espanti; tenim un veí que s'emborratxa sobretot els caps de setmana i que, quan no encerta a ficar la clau al forat del pany de la porta de baix, truca a tots els timbres de la finca fins que algú li obre. Fa vint-i-cinc anys era astronauta i, quan estava a punt de fer el seu primer viatge a l'espai, a Berlín va caure aquell maleït mur i aleshores algú a Rússia va ajornar el viatge i qualsevol projecte espacial sense fixar cap data concreta, *sine die*, que se'n diu. El cas és que ell va tornar de Rússia unes setmanes després i, d'estar-se esperant a casa seva que li truquessin per reprendre el projecte espacial, va passar a esperar-se als bars del voltant. Imagini's el que deu ser estar a punt de volar fora de l'òrbita terrestre i acabar recolzat a la barra d'un bar del teu barri explicant a la canalla la mala sort que has tingut. Jo l'havia acompanyat alguna vegada a casa seva completament borratxo, l'havia ajudat a pujar les escales quan no funcionava l'ascensor. Ara s'ha engreixat molt i no deixa que ningú se li acosti tret de la canalla, d'una canalla diferent de la de llavors, és clar, perquè tots aquells nois ja són grans. El Víctor, el nostre fill, li podria explicar unes quantes històries seves; tots dos eren bons amics abans. El Víctor és el d'aquella foto. (*Assenyala una foto.*) El Víctor era amic de tothom al barri. Fa deu anys

que se'n va anar a viure pel seu compte. Va muntar un taller de cotxes, però no va tenir prou paciència. Es va estimar més plegar abans d'hora. No es guanyen gaires diners el primer any que obres un taller de cotxes. T'has d'esperar dos o tres anys almenys per començar a guanyar diners, quan ja has aconseguit la confiança d'una clientela fixa. La culpa la va tenir el seu avi, que li va omplir el cap de pardals des de ben petit. Sap què li explicava quan tenia deu anys? Que a sota de la seva escola hi havia enterrada una bomba de la Segona Guerra Mundial sense explotar; que mentre feien els fonaments de l'edifici de l'escola el capatàs de l'obra, que era un dels pocs jueus que havia quedat viu de la guerra, en comptes de fer retirar la bomba havia ordenat continuar les obres com si no hi haguessin trobat res, de manera que amb un petit terratrèmol o un moviment de terres qualsevol l'escola podia volar per l'aire. La de bestieses que li devia explicar que no sabem. Ni les seves filles saben a hores d'ara què va fer el seu pare a la guerra. Encara que la majoria de gent d'aquest país no saben què van fer els seus pares o els seus avis a la guerra, ni bo ni dolent. *(Pausa llarga.)* Segur que deu estar força cansada... Li duré l'equipatge a l'habitació. *(ELL arrossega les dues maletes de la VIATGERA cap al dormitori i li parla des d'allà.)* La porta es pot tancar per dins. Hi ha un despertador a la tauleta de nit que pot fer servir i dues mantes a l'armari. Però segur que tot això ja l'hi deu haver dit la meva dona... *(La VIATGERA agafa el comandament a distància del televisor i prova d'engegar-lo. Pausa. ELL surt del dormitori.)* El televisor està espatllat. L'he de dur a arreglar, però mai no trobo el moment.

Pausa. ELL s'acosta a la VIATGERA, li treu el comandament de les mans amb molta delicadesa, l'agafa per les espatlles i li fa un petó als llavis, sense que la VIATGERA respongui al petó ni tampoc tracti de rebutjar-lo. Després del petó, la VIATGERA agafa sense presses l'abric i la bossa i es tanca al dormitori. Pausa llarga. ELLA entra amb un plat a les mans amb un entrepà i un got amb suc de fruita. Pausa.

ELLA: Se n'ha anat a dormir?

ELL: Sí.

ELLA: Tant he trigat?

ELL agafa el plat i el deixa a sobre d'una tauleta al costat del sofà.

ELL: Demà al matí potser l'hi vindrà de gust.

ELLA: Demà el pa ja serà dur.

Pausa. ELLA agafa el fulard que s'ha deixat la VIATGERA damunt la butaca, se'l mira i després l'olora.

ELL: Què fas?

ELLA: Jo en tenia un de molt semblant, però no feia tan bona olor.

Pausa.

ELL: Què t'ha explicat?

ELLA: I a tu?

ELL: El seu vol surt a dos quarts de nou i m'ha demanat que l'acompanyi a l'aeroport.

ELLA: A on se'n va?

ELL: No m'ho ha dit, però he vist que duu el passaport.

ELLA mira per la finestra. Pausa.

ELLA: Ja no es veu ni l'altra banda de la plaça.

Pausa.

ELL: Un dels nanos m'ha dit que es traspassa un bar a prop d'aquí.

ELLA: I què?

ELL: Podríem vendre el taxi, ara que encara ens en donarien alguna cosa, i pagar el traspàs del bar.

ELLA: Parles de debò?

ELL: Sí, és clar.

ELLA: Vols portar un bar i tractar tot el dia amb borratxos?

ELL: També tracto amb borratxos i drogoaddictes quan porto el taxi.

ELLA: Perquè t'has entestat a treballar els caps de setmana.

ELL: És quan es fan més diners.

Pausa.

ELLA: No sé quina mania t'ha agafat ara de tenir un bar.

ELL: Treballaria les mateixes hores i guanyaria més diners.

Pausa.

ELLA: On és aquest bar?

ELL: A prop.

ELLA: A prop d'on?

ELL: Demà preguntaré a la canalla a quin carrer és i l'aniré a veure.

Pausa.

ELLA: Abans no hi havia canalla al carrer fins tan tard.

ELL: La majoria ja han acabat l'escola i no tenen feina.

ELLA: Així ja no són canalla. Ja són grans.

Pausa.

ELL: Me'n vaig a dormir.

ELLA: Has tancat la porta?

ELL: Quina porta?

ELLA: La de l'entrada. Si hi has passat la clau...

ELL: Sí.

ELLA: Jo ja he tancat la clau del gas.

Pausa.

ELL: Véns?

ELLA: Sí, ara vinc.

ELL marxa pel passadís. ELLA agafa el fulard del sofà, s'acosta al dormitori, deixa el fulard penjat a la porta i hi acosta l'orella. Obscuritat.

2.

És de matinada. La sala és a les fosques. Se sent una porta que es tanca; després d'uns moments, la sala s'il·lumina de cop amb una claror que prové del passadís. Se senten passes i entra el FILL, que duu una bossa de viatge i porta un abric. Encén el llum de la sala, apaga el del passadís i veu la VIATGERA asseguda a la butaca tapada amb una manta.

FILL: Bona nit.

VIATGERA: Bona nit.

Pausa.

FILL: Em sap greu si l'he despertada.

VIATGERA: No dormia.

Pausa.

FILL: Em dic Víctor.

VIATGERA: Marta.

Pausa.

FILL: Els meus pares no li han dit que vindria aquesta nit?

VIATGERA: No m'han dit que hagués de venir ningú.

FILL: En realitat, no ho saben. He vingut sense avisar. (*Deixa la bossa a terra i es treu l'abric mentre mira al seu voltant.*)

VIATGERA: El radiador de l'habitació no escalfa prou i per això he vingut aquí.

FILL: Miri que l'hi arreglin demà o que l'hi descomptin del lloguer. És el que jo faria al seu lloc.

VIATGERA: Marxo demà de bon matí. Han cancel·lat el meu vol per culpa de la boira.

FILL: I com és que no se n'ha anat a casa seva o a un hotel?

VIATGERA: No m'agraden els hotels i casa meva és a més de tres-cents quilòmetres d'aquí.

El FILL es fixa en el plat que ELLA li ha dut a l'escena anterior.

FILL: No menja?

VIATGERA: No tinc gana.

FILL: Li fa res que m'ho mengi jo?

VIATGERA: No.

FILL (*agafant el plat*): M'he passat tot el dia viatjant en tren. No he tingut temps ni de pensar a menjar. (*Es posa a menjar.*)

El pa és una mica dur... (*Agafa el comandament a distància del televisor.*) Puc engegar el televisor un moment?

VIATGERA: No funciona.

FILL: Ha provat d'encendre el televisor?

VIATGERA: Sí.

El FILL prova d'encendre el televisor; després, deixa el comandament i s'acosta a la finestra mentre menja. Pausa.

FILL: Els meus pares li han dit alguna cosa de mi?

VIATGERA: M'han dit que és comercial i que sempre està viatjant.

Pausa.

FILL: Com està la meva mare?

VIATGERA: L'he vista molt poc.

FILL: No li ha explicat que està malalta?

VIATGERA: Sí.

FILL: N'hi deu haver explicat tots els detalls, suposo... Es pot passar hores parlant encara que estigui sola i no l'escolti ningú.

VIATGERA: Ha estat molt amable, la seva mare.

FILL: I el meu pare?

VIATGERA: Tots dos han estat molt amables.

Pausa. El FILL treu una baralla de cartes d'una butxaca de l'abric i les barreja amb molta traça.

FILL: A quina hora surt el seu avió?

VIATGERA: A dos quarts de deu del matí.

FILL: Té son?

VIATGERA: No.

FILL: Vol que juguem un parell de partides?

VIATGERA: No sé jugar a les cartes.

FILL: No ha jugat mai al pòquer?

VIATGERA: No.

El FILL continua barrejant les cartes. Pausa llarga.

FILL: A on se'n va de viatge demà?

VIATGERA: A Lisboa.

Pausa.

FILL: Se'n va de vacances?

VIATGERA: Me'n vaig per feina.

Pausa.

FILL: Quina feina té?

Pausa.

VIATGERA: Sóc periodista.

FILL: Quina mena de periodista?

VIATGERA: Vaig per lliure.

FILL: Això què vol dir?

VIATGERA: Que no treballo per a cap mitjà en concret, que vaig pel meu compte.

FILL: I per què no se n'ha anat a un hotel?

VIATGERA: Ja l'hi he dit abans. Perquè no m'agraden els hotels.

FILL: A mi m'encanten. Són els llocs on em trobo més a gust.

Tant se val la categoria i les estrelles que tinguin. Si no es-

tigués tan escurat, ara mateix seria en un hotel. M'he gastat els últims diners que em quedaven en el bitllet de tren. *(Pausa.)* He tingut una mala ratxa. La primera en tres anys. Ahir vaig perdre dotze mil euros.

VIATGERA: Són molts diners.

FILL: Fa tres mesos vaig guanyar trenta mil dòlars en una nit. *(Pausa.)* Sóc jugador professional de pòquer. Aquí no ho sap ningú, ni els meus pares ho saben.

VIATGERA: I per què m'ho explica a mi?

FILL: Si sabés jugar al pòquer no l'hi hauria explicat. Hauria mirat de plomar-la.

VIATGERA: Ja plomarà algú altre demà.

FILL: Demà?

VIATGERA: Quan es refaci.

Pausa.

FILL: Per què no em porta de viatge amb vostè demà?

VIATGERA: Emportar-me'l?

FILL: Podríem viatjar junts a Lisboa. Un cop a Lisboa, li tornaria els diners del bitllet, l'hi prometo. *(Pausa.)* No fa gaire que vaig conèixer una dona d'Estoril que tenia més de cent anys. Coneix Estoril?

VIATGERA: Li sembla que al casino d'Estoril li canviaria la mala ratxa?

FILL: M'han dit que a Estoril surt més a compte jugar a timbes amb exfutbolistes i vídues riques que jugar al casino.

VIATGERA: Com aquella dona de cent anys?

FILL: Sí, però ella sabia jugar-hi, si més no.

VIATGERA: El va guanyar?

FILL: No en sabia prou per guanyar-me. Jo dedico deu hores al dia a estudiar el pòquer i llegir-ne coses. L'atzar és només una part del joc. En això només guanyen el cinc per cent dels jugadors. Si en guanyessin més, ja no valdria la pena. (*Pausa.*) La meva idea és anar-me'n a Londres així que pugui. Allà els guanys del joc declaren el zero per cent. A més, és una ciutat fantàstica per viure-hi. Ningú es fica en les teves coses. Tothom et deixa en pau. Hi ha estat mai?

VIATGERA: A Londres? Sí.

FILL: I no troba que és una ciutat fantàstica?

VIATGERA: No la conec prou.

FILL: Amb el primer que guanyi, m'instal·laré en un bon hotel de Chelsea i compraré un taxi nou per al meu pare.

Pausa.

VIATGERA: El seu pare no vol un taxi nou.

FILL: Ah no?

VIATGERA: Vol portar un bar.

FILL: Un bar?

VIATGERA: He sentit que ho deia a la seva mare.

FILL: Ho ha sentit aquesta nit?

VIATGERA: Mentre era a la meva habitació, els he sentit parlar a tots dos.

FILL: Els ha estat espiant?

VIATGERA: Parlaven a prop de la meva porta.

Pausa.

FILL: Imagino que els periodistes les han de fer, aquesta mena de coses: espiar darrere les portes per aconseguir bones històries. (*Pausa.*) Li interessa una bona història? Una de debò?
VIATGERA: Quina història?

Pausa.

FILL: Així, li interessa?

VIATGERA: És tard i demà m'he de llevar d'hora.

FILL: Abans m'ha dit que no tenia son. (*Pausa.*) Vol que li expliqui la meva història o no?

VIATGERA: És seva, la història?

FILL: M'ha passat a mi i no l'he explicada a ningú fins ara. Però m'haurà de pagar diners.

VIATGERA: Per sentir la seva història?

FILL: Potser li interessarà escriure alguna cosa després de sentir-la. Si ho fes i l'hi publiquessin en alguna banda, no hauria de sortir el meu nom de debò enlloc.

VIATGERA: No acostumo a pagar per les històries de ningú, encara que siguin una exclusiva. A més, no tinc diners.

Pausa. El FILL es guarda les cartes a la butxaca.

FILL: I l'anell?

VIATGERA: La seva història val el preu d'aquest anell?

Pausa.

FILL: Una vegada vaig matar un home.

Pausa.

VIATGERA: Cada dia surten desenes d'assassinats als diaris. Per què li sembla que el seu li hauria d'interessar a algú?

FILL: L'home que vaig matar era el meu avi.

Pausa.

VIATGERA: I per què el va matar?

FILL: Si vol que l'hi expliqui, m'haurà de donar l'anell.

VIATGERA (*es treu l'anell*): No val gaire, aquest anell.

FILL: Deixi'l damunt la taula. (*Pausa. La VIATGERA deixa l'anell a sobre de la taula.*) Si la història no li sembla prou interessant, es queda l'anell i en paus.

VIATGERA: No té por que l'hi expliqui després a la policia?

FILL: No és el pitjor que podria passar.

Pausa.

VIATGERA: Per què va matar el seu avi?

FILL: Necessito una copa. (*Obre un armari.*)

VIATGERA: No hi ha res de beure. Ja ho he mirat jo.

FILL: A la cuina tampoc?

VIATGERA: No.

FILL: Ha estat escorcollant tota la casa?

VIATGERA: No volia despertar els seus pares per demanar-los una copa.

FILL: Li hauria costat força despertar-los. Tots dos pateixen d'insomni i cada nit es prenen una pastilla per poder dor-

mir. És l'única cosa que tenim en comú tota la família. (*Pausa. Segueix buscant.*) Quan el meu avi era viu, sempre hi havia una ampolla de conyac a casa. La meva mare sempre n'hi guardava una en algun racó. Era el seu remei contra l'insomni. (*Pausa.*) És ell qui em va ensenyar a jugar al pòquer des de ben petit. Em va donar a triar entre el pòquer o anar a caçar porcs senglars, les dues úniques coses que li interessaven a ell. Jo em vaig estimar més el pòquer.

Pausa.

VIATGERA: Quan va morir el seu avi?

FILL: Vol dir quan el vaig matar? Ja fa uns quants anys.

VIATGERA: Era militar, oi?

FILL: També ho ha sentit darrere la porta?

VIATGERA: M'ho ha explicat la seva mare.

El FILL deixa de buscar. Pausa.

FILL: Hi va haver un moment que el van expulsar de l'exèrcit o que es va retirar, això no em va quedar mai clar, i a partir de llavors es va dedicar en cos i ànima a mi. Durant anys, em va ensenyar tot el que sabia fer de la mateixa manera que ell ho havia après del seu pare, per imitació. Havia d'imitar-lo en tot, des de les coses més importants fins als detalls més insignificants. Ho havia de fer tot tal com ho feia ell, sense ometre ni un sol detall, sense que hi hagués cap diferència. Havia de ser el seu mirall, repetir les coses tantes vegades com calgués per arribar a fer-les de la mateixa manera com

les feia ell. La seva idea era que, si imitava exactament els seus gestos, acabaria pensant igual que ell en tot. I així va ser fins que vaig fer catorze anys.

Pausa.

VIATGERA: Què va passar als catorze anys?

FILL: Va voler que l'imités també en la carrera militar. Tenia la intenció que els meus pares m'ingressessin en una acadèmia militar tal com havia fet el seu pare amb ell. Però abans que en parlés amb els meus pares el vaig matar.

VIATGERA: Als catorze anys?

FILL: Sí, als catorze anys.

Pausa.

VIATGERA: I com el va matar?

FILL: De la mateixa manera que ho havia vist fer a ell.

Pausa.

VIATGERA: De quina manera?

FILL: El vaig imitar en tot. Vaig agafar el verí que ell feia servir per matar els gossos malalts o massa grans per a la cacera, vaig calcular la dosi letal que corresponia al seu pes tal com la calculava ell amb els gossos i la vaig posar en un dels seus àpats.

VIATGERA: El va enverinar?

FILL: Sí.

Pausa.

VIATGERA: I l'autòpsia?

FILL: No hi va haver cap autòpsia. Com que era tan gran i estava malalt del cor, tothom es va pensar que havia tingut un atac.

VIATGERA: Fins i tot els seus pares?

FILL: Fins i tot ells.

Pausa.

VIATGERA: I què va sentir?

FILL: Què vaig sentir?

VIATGERA: Quan va veure que l'havia mort.

FILL: Que m'havia salvat, que m'havia deslliurat de l'acadèmia militar. No hauria sobreviscut en un lloc com aquell. El germà d'un company meu de classe havia deixat la pell uns mesos abans en aquella acadèmia militar.

VIATGERA: Potser els seus pares no haurien fet cas al seu avi i no l'haurien ingressat a l'acadèmia militar.

FILL: No em podia arriscar. Es tractava de salvar la meva vida.

Pausa.

VIATGERA: Així li sembla que va matar el seu avi en defensa pròpia?

FILL: Es podria dir que sí.

Pausa.

VIATGERA: No crec que la seva història pugui interessar a cap diari o revista que conec. Un crim en defensa pròpia ja no desperta ni de bon tros les simpaties que despertava abans. Però ho podria provar a internet, escriure-ho vostè mateix a internet tal com m'ho ha explicat a mi.

Pausa.

FILL: Quina mena d'històries publiquen els diaris i les revistes que vostè coneix? No tinc gaire temps per llegir.

VIATGERA: Han de ser coses molt gruixudes i sense explicació, si pot ser.

FILL: Sense explicació?

VIATGERA: Sense justificació, si ho prefereix.

FILL: Vol dir haver mort el meu avi sense cap motiu?

VIATGERA: Entraria dins de la psicopatia i això n'augmentaria el possible interès. Seria un valor afegit.

FILL: Se'n fum de mi o què?

VIATGERA: Li exposo clarament com són les coses. Els grans accidents i els crims en massa criden més l'atenció com més víctimes hi ha i més difícil és quantificar els danys per la seva magnitud. Però el crim individual es valora d'una altra manera, per la seva raresa, sobretot, o per la seva perversió.

FILL: Vostè escriu sobre crims?

VIATGERA: No. Jo m'ocupo de les desfilades de moda, de les cròniques socials i dels esdeveniments culturals.

FILL: Per què no m'ho ha dit abans?

VIATGERA: No m'ho ha preguntat pas.

Pausa.

FILL: Se'n va a Lisboa per una desfilada de moda?

VIATGERA: A la moda, no tot comença i acaba a París, Londres i Nova York.

FILL: Així deu viatjar sovint a l'estranger...

VIATGERA: Viatjo quan puc i tinc diners.

FILL: No li paguen els viatges?

VIATGERA: Ja li he dit que treballo per lliure...

Se sent el timbre de la porta. Pausa.

FILL: Si no li agraden els hotels, on s'allotja quan viatja a l'estranger?

VIATGERA: A casa d'algun amic o conegut.

FILL: A Lisboa anirà a casa d'un amic?

VIATGERA: D'un conegut.

FILL: I no tenia cap amic o conegut aquí per passar la nit a casa seva?

VIATGERA: Sí, però tots són casats o casades, i ara mateix els seus matrimonis s'aguanten per un fil.

FILL: S'ha trencat algun matrimoni per culpa seva?

VIATGERA: Més d'un, tot i que procuro no trencar mai el de cap amic o conegut.

FILL: Però ningú no es refia de vostè...

VIATGERA: No.

FILL: I ja no la conviden tampoc...

VIATGERA: Això mateix.

Torna a sonar el timbre. Pausa.

FILL: Quan torni, li ensenyaré a jugar al pòquer.

El FILL se'n va pel passadís. La VIATGERA mira per la finestra. Se senten veus pel passadís.

VEÍ: Aixequem prou la veu?

FILL: No prou encara.

VEÍ: Però som a punt...

FILL: Sí, ben a punt.

Pausa.

VEÍ: Vés amb compte!

FILL: Vés-hi tu...

Pausa.

VEÍ: Ha estat l'ascensor...

FILL: Ja...

VEÍ: No vagis tan...

FILL: Hi ha una cadira...

Pausa.

VEÍ: Aquella merda d'ascensor...

FILL: L'ascensor va bé.

VEÍ: Triga massa...

FILL: Triga com sempre.

VEÍ: Tu què saps, si no hi ets mai?

FILL: No cridis...

Entren a la sala. El FILL ajuda el VEÍ a caminar. El VEÍ ha begut força i té un aspecte desendreçat.

VEÍ: Hem despertat algú després de tot. Bona nit.

VIATGERA: Bona nit.

VEÍ (*al FILL*): Qui és?

FILL: És la meva tia.

VEÍ: Quina tia?

FILL: La germana de la meva mare. Es diu Maria i és casada.

VEÍ: Bona nit.

VIATGERA: Bona nit.

El FILL ajuda el VEÍ a seure en una butaca.

FILL: Vaig a buscar-te gel per al turmell.

VEÍ: Si ja tinc els peus gelats...

FILL: No t'aixequis. Torno de seguida. I no trenquis res.

VEÍ: Què vols que trenqui, eh?

El FILL surt pel passadís mentre el VEÍ es descalça.

VEÍ: Perdoni si em descalço, però em fa molt mal el peu. (*Pausa.*) Per què totes les dones boniques ja estan casades?

VIATGERA: La seva dona és bonica?

VEÍ: Ho era, ho era, però ja no ho és. Xxxxxxst! (*Abaixa el to de veu.*) Viu a sobre mateix... (*Mira al seu voltant.*) Tot això està molt canviat des de la darrera vegada que vaig ser-hi...

VIATGERA: Feia molt de temps que no hi venia?

VEÍ: Si he vingut avui és per ell, pel Víctor. L'he vist travessar la plaça des del bar... És un dels pocs amics que tinc al barri, encara que ens veiem molt poc... (*Mirant-se el turmell:*) Se m'està posant com una vella bóta de vi... (*Pausa.*) Vius aquí?

VIATGERA: Jo?

VEÍ: No et fa res que et parli de tu?

VIATGERA: No.

VEÍ: Tu també ho has de fer... Parla'm de tu...

VIATGERA: D'acord.

Pausa.

VEÍ: I doncs?

VIATGERA: Què?

VEÍ: Vius aquí?

VIATGERA: No. He vingut a fer una visita.

VEÍ: Com jo, doncs.

VIATGERA: Sí...

VEÍ: Tot i així, em podries oferir una copa...

VIATGERA: Tant de bo pogués, però no hi ha res per beure a la casa, a part d'aigua, cafè i te.

VEÍ: Ni un vermut?

VIATGERA: Ni un vermut.

VEÍ: No m'hi estaré gaire així...

El VEÍ tomba sense voler una foto allhora que el FILL entra a la sala amb una bossa de gel.

FILL: T'he dit que no trenquessis res, carcamal...

VEÍ: Només és un dels teus retrats, del cabró de la casa. Hi ets pertot arreu... *(La VIATGERA col·loca la foto que ha tombat el VEÍ tal com estava i el FILL s'ajup amb la bossa de gel davant del VEÍ.)* Què és això?

FILL: Gel.

VEÍ: Espera't. He d'anar al lavabo...

FILL: Ja hi aniràs després.

VEÍ: No. Hi he d'anar ara. *(El FILL l'ajuda a aixecar-se i a treure's l'abric i l'acompanya al lavabo.)*

FILL: T'ajudo?

VEÍ: A abaixar-me la cremallera? No. Gràcies. Però si després me la vols apujar... La cremallera, vull dir... Ja t'avisaré.

El VEÍ entra al lavabo i tanca la porta. Pausa.

FILL: Li he dit que era la meva tia perquè, si no, no la deixaria en pau.

VIATGERA: No coneix la seva tia?

FILL: Si la coneix, ja no se'n deu recordar.

VIATGERA: Com es diu?

FILL: Ell? Saris.

VIATGERA: Saris?

FILL: Al barri tothom li diu així des de sempre. De jove, diu que havia sigut astronauta. Es veu que va estar a punt de viatjar a l'espai, però es va anul·lar el viatge a última hora per no sé quina raó.

VIATGERA: I no és veritat?

FILL: No ho sé. Cada vegada que en parla ho explica d'una manera diferent. Després d'allò va tornar de Rússia i ja s'ha quedat per sempre al barri.

VIATGERA: I la seva dona?

FILL: Quina dona?

VIATGERA: M'ha dit que tenia una dona que viu a dalt.

FILL: Estan separats des de fa molts anys i no era ben bé la seva dona.

VIATGERA: No viu amb ella, així?

FILL: No sé on viu i, a hores d'ara, no crec que ell tampoc ho sàpiga. (*Truca a la porta del lavabo.*) Va tot bé?

VEÍ: Què?

FILL: Si va tot bé...

VEÍ: Ja t'avisaré, si vull que me la mamis...

Pausa.

VIATGERA: Té tots dos peus molt inflats.

FILL: Com vol que els tingui, si és alcohòlic?

Pausa. El FILL torna a trucar a la porta.

VEÍ: Deixa d'empenyar d'una vegada!

FILL: Doncs afanya't...

VEÍ: Si acabo de començar...

FILL: No t'adormis...

Pausa.

VIATGERA: Era amic del seu avi?

FILL: Qui? Ell? No. El meu avi no suportava els borratxos, la gent que perdia el control.

VIATGERA: M'ha dit que vostè és el seu millor amic.

FILL: Quan està begut diu tota mena de coses... Si no li hagués dit que vostè és casada, ja li hauria demanat per casar-s'hi.

VIATGERA: Ja sóc casada.

Pausa.

FILL: Aquell anell és el de casada?

VIATGERA: No he dut mai anell de casada.

FILL: I el seu marit, on és?

VIATGERA: En un asil.

FILL: Tan gran és?

VIATGERA: Té trenta anys més que jo.

Pausa.

FILL: S'hi va casar per diners?

VIATGERA: Cap dels dos no tenia diners quan ens vam casar.

FILL: I com és que es va casar amb un home tan gran?

VIATGERA: Era periodista com jo i ens enteníem prou bé.

FILL: Fins que el va haver de ficar en un asil.

VIATGERA: Se n'hi va anar ell quan va començar a patir d'Alzheimer.

Pausa. Se sent el soroll d'una màquina d'afaitar. El FILL truca a la porta.

FILL: Què fas? (*Pausa.*) Eh! Què fas?

VEÍ: M'afaito.

El FILL prova d'obrir la porta del lavabo, però és tancada.

FILL: Abans no hi havia passador en aquesta porta...

VIATGERA: Deu ser per als hostes.

FILL: Què?

VIATGERA: A l'habitació també n'hi ha un, de passador.

FILL (*al*VEÍ): Vinga... Deixa-ho córrer...

VEÍ: Què?

FILL: Despertarà tota la finca...

Pausa. El FILL agafa l'abric del VEÍ i en regira les butxaques.

VIATGERA: Què passa?

FILL: No duu res a sobre.

VIATGERA: Què busca?

El FILL deixa l'abric on era. Pausa.

FILL: Dec diners a un parell de tipus que ara em van al darrere.

VIATGERA: Ha vingut a amagar-se a casa dels seus pares?

FILL: Només pensava passar-hi la nit.

Pausa.

VIATGERA: Quants diners deu?

FILL: Molts.

VIATGERA: Què passarà si no paga...

FILL: Ho pagaré. Només necessito una mica de temps i de diners per refer-me. Només això.

Pausa.

VIATGERA: Ja li ha passat abans?

FILL: Què?

VIATGERA: Si li ha passat abans haver de fugir per deutes de joc...

FILL: No havia tingut mai una ratxa tan dolenta...

Es deixa de sentir la màquina d'afaitar. Pausa.

VIATGERA: Jo sé una manera d'aconseguir molts diners aquesta mateixa nit, si vol.

FILL: Quina manera...

VIATGERA: Ha de trucar a un número de telèfon i dir que sap on sóc.

FILL: On és vostè?

VIATGERA: Sí.

FILL: Qui la busca?

VIATGERA: Algunes persones a qui no els agrada gens que es fiquin en les seves coses, que algú escrigui sobre els seus negocis.

FILL: Per això se'n va del país?

VIATGERA: Sí.

FILL: Així, no escriu sobre moda?

La VIATGERA agafa la seva bossa, en treu una agenda de dins, hi apunta una cosa, n'arrenca un full i l'ofereix al FILL, que no l'agafa.

VIATGERA: Aquí té el meu nom sencer i el número de telèfon on ha de trucar. Només ha de dir que sap on seré demà a les vuit del matí i demanar diners a canvi.

FILL: I me'ls donaran?

VIATGERA: Sí.

FILL: Qui?

VIATGERA: És millor que no sàpiga cap nom i que no digui el seu, tampoc. I asseguri's que li paguen abans de dir-los on sóc.

Pausa.

FILL: Què li faran si la troben?

VIATGERA: De debò que ho vol saber?

Pausa.

FILL: Per què ho fa, això?

VIATGERA: No volia tenir una història de debò que pogués interessar a algú?

Pausa. El FILL truca a la porta del lavabo unes quantes vegades. Pausa. El VEÍ obre la porta i surt.

VEÍ: Es pot saber què coi et passa?

FILL: No sabia si t'havies adormit o què...

VEÍ: He aprofitat per afaitar-me i arreglar-me una mica.... Que la teva mare no pateixi, que ho he deixat tot com estava...

FILL: Fas olor de la seva colònia....

VEÍ: No n'hi havia cap altra. El teu pare no fa servir colònia?
FILL (*mirant a dins del lavabo*): No em diguis que te l'has beguda.
VEÍ: En quedava ben poca.
FILL: Ets un merda.
VEÍ: Que t'ho digui ella demà quanta colònia hi havia a l'ampolla...
FILL: Des de quan beus colònia?
VEÍ: No me l'he beguda. Me l'he posada als peus perquè no em fessin pudor... (*A la VIATGERA:*) Oi que tu em creus?
FILL: Seu d'una vegada, que et posaré el gel...
VEÍ: M'estimo més posar-me'l jo. (*Agafa la bossa del gel, però no se'l posa als peus.*) Quin cotxe tens ara?
FILL: No en tinc cap.
VEÍ: No tens cotxe?
FILL: No.
VEÍ: Com és això?
FILL: El vaig estimbar contra un quiosc un dia de boira.
VEÍ: Això vas fer?
FILL: Va quedar fet un acordió.
VEÍ: I el quiosquer?
FILL: No hi era. Va passar de matinada.
VEÍ: Estaves trompa?
FILL: Hi havia boira, ja t'ho he dit.
VEÍ: Més boira que ara?
FILL: Molta més.
VEÍ: I vas cobrar els diners de l'assegurança?
FILL: Per això el vaig estimbar.
VEÍ: No va ser per la boira?
FILL: Per totes dues coses.

Tots dos riuen.

VEÍ: Explica-li ara aquella nit que vaig ressuscitar.

FILL: Quina nit?

VEÍ: Quan vaig caure al riu i em van treure que ja m'havia mort.

FILL: Gairebé t'havies mort.

VEÍ: Estava mort, m'ho va dir després l'infermer de l'ambulància que em va atendre. Tu eres allà...

FILL: Jo no hi era.

VEÍ: És clar que hi eres...

FILL: No hi era. M'ho vas explicar tu després.

VEÍ: I amb qui hi era, doncs?

FILL: Pensa què coi feies tan tard al riu...

VEÍ: Pescava un peix per sopar...

FILL: Doncs el peix se't devia revoltar...

De sobte el VEÍ busca a les butxaques dels seus pantalons. Pausa.

VEÍ: Dóna'm l'abric...

VIATGERA: Quin abric?

VEÍ: El meu...

FILL: Per què el vols?

VEÍ: Passa-me'l...

FILL: Per què?

VEÍ: Passa-me'l d'una vegada!

El FILL li passa l'abric i el VEÍ busca a les butxaques cada cop més nerviós.

FILL: Què busques?

VEÍ: Merda... No me les havia descuidat mai fins ara...

FILL: T'has descuidat les claus de casa teva?

VEÍ: Quines claus vols que siguin...

FILL: No te les deus haver deixades dins de casa...

VEÍ: Les portava a sobre quan era al bar... O potser m'han caigut a les escales...

Pausa.

FILL: Aniré a veure si les trobo. (*A la VIATGERA:*) Que no s'adormi o no hi haurà manera de portar-lo a dalt després.

El FILL surt pel passadís. Pausa.

VEÍ: Tot i ser un cabró, l'última vegada que va venir em va deixar guanyar totes les partides de pòquer que vam jugar i em va tallar els cabells i les ungles dels peus. No hi ha ningú més a part d'ell que hagi fet això per mi. Tu has fet alguna cosa semblant per algú?

VIATGERA: No.

Pausa.

VEÍ: A què et dediques? (*Pausa.*) No em vols dir a què et dediques?

VIATGERA: Sóc advocada, però ara faig de guia turística.

VEÍ: Aquí?

VIATGERA: Al barri vell.

VEÍ: Et dius Maria, oi?

VIATGERA: Marta.

VEÍ: Marta?

VIATGERA: Sí.

VEÍ: I com és que vius a casa de la teva germana, Marta?

VIATGERA: No n'has de fer res.

VEÍ: M'imagino que t'has barallat amb el teu marit i l'has engegat o que t'ha engegat ell a tu. Oi que sí?

VIATGERA: Més o menys.

VEÍ: Teniu fills?

VIATGERA: No.

Pausa.

VEÍ: Com és que no hi ha cap foto teva per aquí?

VIATGERA: No m'agrada que em facin fotos.

VEÍ: Per què no t'agrada?

VIATGERA: Em passo el dia envoltada de gent que en fa.

VEÍ: Quina mena de gent?

VIATGERA: Turistes.

VEÍ: I del teu marit, n'hi ha alguna?

VIATGERA: No.

VEÍ: Tampoc li agrada que li facin fotos?

VIATGERA: No tant com a la resta de la família.

Pausa.

VEÍ (*mirant amunt*): No has sentit un soroll? El cabró em deu estar regirant tots els armaris de casa buscant diners.

VIATGERA: I en tens, de diners?

VEÍ: Estic escurat per dins i per fora....

Pausa.

VIATGERA: M'has dit que la teva dona era a casa.

VEÍ: Això t'he dit?

VIATGERA: Sí.

VEÍ: I t'he dit que de jove vaig ser astronauta i que vaig estar a punt d'anar a l'espai?

VIATGERA: M'ho ha dit el Víctor.

VEÍ: Sembla que teniu una bona relació, el Víctor i tu. (*Pausa.*) Quants anys tens? (*Pausa.*) Tornaràs amb el teu marit?

Pausa.

VIATGERA: Me'n vaig a dormir. M'he de llevar molt d'hora demà.

VEÍ: Em deixes sol?

VIATGERA: El Víctor vindrà de seguida.

VEÍ: Saps a qui van enviar en lloc meu?

VIATGERA: En lloc teu?

VEÍ: A qui van llançar a l'espai en comptes de mi...

VIATGERA: No ho sé.

VEÍ: A una parella de ximpanzés. A una parella de ximpanzés per veure si allà a dalt tindrien les mateixes ganes de copular que aquí. És tot el que volien saber.

Pausa.

VIATGERA: I què va passar?

VEÍ: El viatge va ser tot un èxit. Aquella parella de ximpanzés es va passar el viatge copulant sense parar. Des d'aleshores que preparen una nova arca de Noè per enviar-la a l'espai.

VIATGERA: A quin lloc de l'espai?

VEÍ: On sigui que arribin vius els animals de la nova arca. En qualsevol cas, això em va salvar a mi la vida.

VIATGERA: A tu?

VEÍ: Poc després de tornar de Rússia, vaig tenir un aneurisma. Imagina't si m'arriba a agafar allà dalt tot sol.

VIATGERA: Havies d'anar sol a l'espai?

VEÍ: Havia de batre el rècord de permanència d'un home sol a l'espai. I m'havia preparat a consciència... La televisió russa va filmar tota la meva preparació, m'anaven al darrere fins i tot quan dormia i quan anava a pixar... Per cert, el televisor funciona?

VIATGERA: No.

VEÍ: El meu tampoc. Deu ser la maleïda antena de l'edifici, que està espatllada. En aquesta merda d'edifici no funciona res. Si l'ascensor funcionés com cal, no m'hauria torçat el peu i ja seria a casa meva. (*Agafa una de les fotos i se la mira.*) Qui és?

VIATGERA: No ho sé.

VEÍ: Em sona molt la seva cara. (*Deixa la foto on era.*) Qui ets tu de debò?

VIATGERA: Qui sóc?

VEÍ: No t'assembles a ningú de la família.

Pausa.

VIATGERA: Sóc una hoste. He llogat una habitació per passar-hi la nit.

VEÍ: Ets una turista?

VIATGERA: Han cancel·lat el meu vol a causa de la boira.

VEÍ: On te'n vas?

VIATGERA: A Lisboa.

VEÍ: «Que no és prou lluny ni per una gavina ni una alosa...».
Coneixes la cançó?

VIATGERA: No.

VEÍ: Perquè és molt antiga... (*Prova de taral·lejar una cançó per un instant, però no se'n surt.*) Fa molts anys que no me'n vaig de vacances enlloc.

VIATGERA: Me'n vaig per feina.

VEÍ: Quina feina fas?

VIATGERA: Sóc periodista.

VEÍ: Entrevistes la gent?

VIATGERA: A vegades.

VEÍ: Quan tornis, em faràs una entrevista?

VIATGERA: Si vols te la faig ara...

VEÍ: Ara mateix?

VIATGERA: Sí.

Pausa.

VEÍ: No, ara és molt tard i he begut massa... Hauries d'haver vingut abans... Quan encara hi havia alguna evidència...

Pausa.

VIATGERA: Quina evidència?

Pausa.

VEÍ: Una nit algú va aprofitar que era fora per entrar a casa meua i endur-s'ho tot. No em van deixar res, ni els meus títols d'arts marciais... (*Pausa.*) Si hagués volgut anar a demanar feina en una escola o en una acadèmia, no hauria pogut presentar ni un maleït títol. (*Pausa.*) Ni la meua ànima, em van deixar...

Pausa. Per moments sembla que el VEÍ estigui a punt d'adormir-se.

VIATGERA: Què vas fer?

VEÍ: Què vaig fer?

VIATGERA: Després que t'ho prenguessin tot...

Pausa.

VEÍ: Vaig oferir els meus serveis al govern.

VIATGERA: A quin govern?

VEÍ: El d'aquí.

VIATGERA: Per fer què?

VEÍ: El mateix.

VIATGERA: El mateix?

VEÍ: El que havia fet per al govern rus fins aleshores.

Pausa.

VIATGERA: Què feies per al govern rus?

VEÍ: No vaig obtenir cap resposta...

VIATGERA: De qui?

Pausa. El VEÍ tanca els ulls. Pausa llarga. Entra el FILL pel passadís amb un paper a la mà.

FILL: S'ha adormit?

VIATGERA: Encara no.

FILL (*toca el braç del VEÍ, que obre els ulls*): Ep, tu, no t'adormis...

VEÍ: Deixa'm... (*Tanca els ulls.*)

VIATGERA: I les claus?

VEÍ: Eren al bar. He tingut sort que encara fos obert. (*Pausa.*)

Allò del telèfon que m'ha explicat abans és de debò?

VIATGERA: És de debò.

FILL: I què espera que faci, jo?

VIATGERA: Faci el que vulgui.

FILL: El que vulgui?

VIATGERA: Sí.

FILL: Però per què m'ho ha explicat a mi?

VIATGERA: Per saber si valia la pena la meua història.

FILL: Quina història?

VIATGERA: Haver arribat fins aquí.

FILL: Fins on?

VIATGERA: Fins on sigui que he arribat.

Pausa. El VEÍ tomba una foto.

FILL (*toca el braç del VEÍ*): Ep, tu... Tenies una ordre de desnonament a la bústia...

VEÍ: Què?

FILL: Des de quan no obres la bústia?

VEÍ: La bústia?

FILL: Des de quan no l'obres...

VEÍ: No ho sé...

FILL: I des de quan no pagues el lloguer del pis?

VEÍ: Quin lloguer?

FILL: El lloguer del teu pis...

VEÍ: Tot ho paga el banc.

FILL: Doncs sembla que no ha pagat res des de fa uns quants mesos. El desnonament és la setmana que ve.

VEÍ: El què?

FILL: Ho diu aquesta carta... La setmana que ve et foten fora de casa... Aniràs al carrer...

El FILL passa el paper al VEÍ. Pausa.

VEÍ: Si em foten fora de casa, llogaré l'habitació als teus pares.

FILL: No te la llogaran pas. S'estimen més cobrar el triple als turistes per l'habitació.

VEÍ: Però quins turistes han de venir, si tenim l'antena de la televisió i l'ascensor espatllats... I l'escala fa pudor de pixats...

FILL: Si no t'hi pixessis tu...

VEÍ: No m'he pixat mai a l'escala, mai...

FILL: Al carrer, t'he vist pixar-te unes quantes vegades...

VEÍ: Al carrer sí, però a l'escala mai...

FILL: Vinga... t'acompanyo a casa teva. Aquí fas nosa...

VEÍ: Em fa molt mal el peu. No el puc recolzar a...

FILL: Recolza't en mi, com abans. (*S'acosta més al VEÍ.*) Vinga...

VEÍ: Espera.

FILL: És tard...

VEÍ: Juguem una partida de pòquer abans...

FILL: No tinc la baralla.

VEÍ: Com que no tens la baralla...

FILL: He deixat de jugar.

VEÍ: Has deixat de jugar al pòquer?

FILL: Estava cansat de perdre.

VEÍ: Cansat?

FILL: Fart del tot.

VEÍ: Però no feies sempre trampes, tu? (*El FILL mira d'aixecar-lo.*)

FILL: Cada cop que vinc, peses més.

VEÍ: I tu, cada cop estàs més fluix.

FILL: Vinga, aixeca't... carcamal...

Pausa.

VEÍ: Em fas mal, cabró...

El FILL posa l'abric al VEÍ damunt les espatlles.

FILL: Vinga... camina...

VEÍ: No arribarem.

FILL: Calla i camina...

VEÍ: Et quedaràs una estona amb mi? (*Pausa.*) Et quedaràs una estona o no, maleït siga!

FILL: Ja ho veurem...

VEÍ: Així doncs, et quedaràs a dormir?

FILL: Només si deixes d'emprenyar d'una vegada.

Tots dos comencen a caminar cap al passadís. El VEÍ es recolza sempre en el FILL, que agafa la seva bossa de viatge i el seu abric.

La VIATGERA agafa el paper de l'agenda que havia deixat a sobre de la taula.

VIATGERA: El número de telèfon... (Pausa. El FILL allarga la mà, agafa el paper i se'l guarda en una butxaca.) A les vuit seré a l'aeroport.

El FILL i el VEÍ surten pel passadís. Obscuritat.

3.

La mateixa sala unes hores després. Es fa de dia i ja no hi ha boira. La VIATGERA, preparada per sortir al carrer, tanca una de les maletes. ELL surt del lavabo amb pantalons de carrer i la camisa del pijama. Se sent el so d'una ràdio encesa que ve del passadís.

VIATGERA: Bon dia.

ELL: Bon dia.

VIATGERA: He trucat a un taxi. Deu estar a punt d'arribar.

ELL: No vam quedar que l'acompanyaria jo?

VIATGERA: He de ser a l'aeroport abans de les vuit. No puc perdre l'avió.

ELL: Tinc prou temps per arreglar-me i acompanyar-la.

VIATGERA: No cal. Gràcies.

ELL: N'està segura?

VIATGERA: El taxista m'ha dit que no trigaria, que era a prop d'aquí.

Pausa. Sona el despertador del dormitori, la VIATGERA hi entra per parar-lo i torna a sortir.

ELL: Ha dormit bé?

VIATGERA: El radiador de l'habitació no escalfa prou.

ELL: Ha passat fred?

VIATGERA: Una mica.

ELL: Em sap greu.

VIATGERA: Arreglin-lo abans que vingui un altre hoste. (*Agafa les maletes.*)

ELL: Ja se'n va?

VIATGERA: M'esperaré a baix.

ELL: Fa molt de fred. És millor que esperi aquí que el taxista truqui. (*Pausa.*) Si us plau. (*Pausa.* ELLA *deixa les maletes.*) Ha pres un cafè almenys?

VIATGERA: Me n'he pres un a la cuina.

ELL: Ha trobat la clau del gas?

VIATGERA: Com?

ELL: La clau del gas...

VIATGERA: Ho he deixat tot com estava.

Pausa.

ELL: Em sap greu tot plegat.

VIATGERA: Ha estat culpa meva. No li hauria d'haver demanat que m'allotgessin tan tard i sense haver avisat abans.

Pausa.

ELL: No es descuida res? Porta el passaport?

VIATGERA: El porto a la bossa.

Pausa.

ELL: S'estarà molt de temps fora del país?

VIATGERA: Força temps, segurament.

ELL: Quan torni potser ja no tindrè el taxi. Ja no faré de taxista.

Vull obrir un bar.

VIATGERA: Un bar?

ELL: Sí, aquí mateix, al barri.

VIATGERA: Espero que li vagi molt bé.

VEÍ: M'hauré d'espavilar força. Hi ha molts més bars que taxis en aquesta ciutat. Tindrè molta més competència que ara...

Pausa. La VIATGERA agafa la mateixa foto que va agafar el VEÍ a la segona escena.

VIATGERA: Qui és?

ELL: El meu germà. Va morir fa uns anys.

VIATGERA: Ho sento.

ELL: Va ser nòvio de la meva dona abans que jo. No he entès mai que aleshores em triés a mi en comptes d'ell.

VIATGERA: Per què?

ELL: Era molt millor que jo.

VIATGERA: En quin sentit?

ELL: En tots.

Se sent la ràdio més forta. Pausa. La VIATGERA deixa la foto on era.

ELL: Al matí, a primera hora, és el moment més difícil de tots. Si salvem aquest moment, salvem l'escull principal del dia, de cada dia. (*Pausa. Es deixa de sentir de cop la ràdio. Pausa.*)

Ara començarà a maquillar-se. El diumenge és l'únic dia de la setmana que es maquilla, encara que ja no surti a fer fotos de cap casament com abans. I ho ha de fer amb la ràdio apagada o no li surt com ella vol.

VIATGERA: Es maquilla abans de dutxar-se?

ELL: Com que ara tot li costa tant, es dutxa cada dos dies. (*Pausa.*) Normalment, quan ella surt de l'habitació, jo ja sóc al carrer treballant.

VIATGERA: Treballa els diumenges?

ELL: Treballo els caps de setmana quan anem curts de diners, que és gairebé sempre. La idea de tenir hostes va ser seva. Jo no en volia, però la veritat és que ens va bé tenir-ne algun de tant en tant. Els turistes no acostumen a regatejar gaire i tampoc no donen gaire feina.

La VIATGERA mira per la finestra. Pausa.

VIATGERA: Qui són aquests nois?

ELL: Són del barri.

VIATGERA: Què fan aquí?

ELL: La majoria han deixat els estudis abans d'hora i no tenen feina ni la busquen.

VIATGERA: Viuen al carrer?

ELL: Els seus pares amb prou feines els deixen anar a casa per dormir.

Pausa.

VIATGERA: Per què no marxen d'aquí?

ELL: Per anar on? No els volen enlloc. (*Pausa.*) El Víctor, el meu fill, també va deixar d'estudiar i es passava tot el dia al carrer després que morís el seu avi.

VIATGERA: I només venia a casa per dormir?

ELL: Només va ser una temporada. Per sort, ell se'n va sortir.

Pausa. Sona el telèfon mòbil de la VIATGERA, que contesta.

VIATGERA: Sí? (*Pausa.*) Baixo ara mateix. (*A ELL:*) És el meu taxi. (*Agafa la bossa, s'acosta a ELL, li fa un petó molt breu als llavis i després agafa les maletes.*) No cal que m'acompanyi a la porta.

ELL: Podrà tota sola?

VIATGERA: Sí.

ELL: Que tingui bon viatge.

VIATGERA: Gràcies.

La VIATGERA surt pel passadís i poc després se sent una porta que es tanca. Pausa llarga. Mentre ELL mira per la finestra, entra ELLA, que ve del passadís. Pausa.

ELLA: On és?

ELL: Ha marxat fa un moment.

ELLA: No l'havies de dur a l'aeroport?

ELL: S'ha llevat ben d'hora i s'ha estimat més sortir abans per no perdre l'avió.

ELLA: Ha demanat un altre taxi?

ELL: Quan m'he llevat ja gairebé estava a punt de sortir.

Pausa.

ELLA: Com anava vestida?

ELL: Ella? Portava el mateix vestit d'ahir, em sembla.

ELLA: S'havia maquillat?

ELL: No m'hi he fixat. Potser sí. Per què m'ho preguntes?

Pausa.

ELLA: Ahir vaig agafar el seu fulard i me l'he quedat.

ELL: No m'ha preguntat per cap fulard.

ELLA: És la primera vegada que em quedo alguna cosa d'un hoste.

ELL: No crec que se n'hagi adonat.

ELL continua mirant per la finestra. Pausa.

ELLA: Què mires?

ELL: Res.

ELLA redreça alguna de les fotos i després seu.

ELLA: He tornat a somniar el Víctor aquesta nit, però aquest cop no recordo res del que passava.

ELL: Quan menys t'ho esperis, te'n recordaràs.

ELLA: Dels somnis, com més temps passa, menys coses en records. A poc a poc, es van esvaint els detalls, fins que ja no en queda res.

Pausa.

ELL: Vols que li truquem?

ELLA: Al Víctor?

ELL: Abans que me'n vagi.

ELLA: Ara és massa aviat. Deu estar dormint.

ELL: Li truquem al migdia doncs.

Pausa llarga.

ELLA: No hi ha manera que me'n recordi. Abans em recordava de tot.

ELL: Recordar els somnis no és una qüestió de memòria.

ELLA: No són només els somnis. Abans em sabia moltes coses de memòria que he anat oblidant.

ELL: Quines coses?

ELLA: Coses que em sabia prou bé...

Pausa.

ELL: M'acompanyaràs a veure el bar?

ELLA: Jo?

ELL: Avui preguntaré a aquell noi de la colla perquè em digui el carrer.

ELLA: El vols anar a veure avui?

ELL: No. Hi anirem demà o demà passat. Com més aviat hi anem, millor. No sigui cas que algú s'hi interessi i el llogui abans. (*Pausa.*) He pensat que, si m'agrada, li diré al Víctor que vingui a ajudar-me a portar-lo.

ELLA: Ho dius de debò?

ELL: El podríem portar molt bé entre tots dos i així també el veuríem més sovint.

ELLA: No es voldrà tancar en un bar, ell està acostumat a viatjar d'una banda a l'altra.

ELL: Jo també estic acostumat a anar d'una banda a l'altra, primer amb el camió i ara amb el taxi.

ELLA: Sí, però el Víctor és molt jove encara...

ELL: Però potser ja no li ve tant de gust viatjar com fins ara...

ELLA: T'ho ha dit ell?

ELL: No, no m'ha dit res. No hem parlat mai d'això.

ELLA: Però s'ha queixat d'alguna cosa?

ELL: No, però li vull proposar de tota manera.

ELLA: L'hi preguntarem avui, doncs.

ELL: Preguntar-li què?

ELLA: Si vol portar un bar...

ELL: No, no li preguntem res encara.

ELLA: Per què no?

ELL: Fins que no veiem el bar i ens agradi a nosaltres.

ELLA: Si ha de venir a treballar-hi, li hauria d'agradar a ell també. No trobes?

Pausa.

ELL: Podries fer unes fotos del bar...

ELLA: Jo?

ELL: Dues o tres, i les hi enviaríem de seguida...

ELLA: Fa molt de temps que no faig cap foto...

ELL: Ja t'hi ajudaré jo...

ELLA: No, és millor que vegi el bar ell mateix. (*Agafa el telèfon.*)

ELL: Li vols trucar ara?

ELLA: Sí.

ELL: Hem dit que li trucaríem al migdia.

ELLA: Val més que ho fem ara i el posem al corrent de seguida.

(Marca un número. Pausa.) No contesta...

ELL: És massa aviat...

Pausa.

ELLA: Ni tan sols salta el contestador...

Pausa. ELLA penja el telèfon.

ELL: Li trucarem al migdia.

Pausa.

ELLA *(sense aixecar-se de la butaca)*: Me'n vaig a esmorzar.

ELL: No t'has acabat de maquillar.

ELLA: És veritat.

Pausa.

ELL: Espera't... *(Surt pel passadís i torna uns moments després amb un estoig de maquillatge i un mirall.)* Tè...

ELLA: Aquí no tinc prou llum. *(ELL li acosta un llum de peu.)*
Després, l'hauré de posar a lloc.

ELL: Ja ho faré jo quan torni.

Pausa llarga.

ELLA: No puc maquillar-me si em mires tota l'estona.

ELL: Me'n vaig a vestir. (*Surt pel passadís mentre ELLA, amb molta cura, treu de l'estoig el que necessita per maquillar-se i ho deixa en un braç de la butaca fins que torna ELL.*) Me'n vaig. Fins després.

ELLA: Fins després.

Pausa.

ELL: Truca'm si necessites alguna cosa.

ELL surt pel passadís i després se sent una porta. ELLA es maquilla uns instants amb molta cura, després s'atura i es posa a parlar com si recités alguna cosa que s'hagués après de memòria, de manera que a vegades hi ha alguna vacil·lació.

ELLA: Senyores i senyors del jurat. Moltes gràcies. Em sento molt feliç i honorada per aquest premi. (*Pausa.*) També voldria donar les gràcies a la meva família, que tant em va animar perquè em presentés a aquest concurs tan prestigiós. De fet, van ser ells els qui van triar la foto guardonada avui. Jo ni tan sols estava segura de presentar-m'hi. (*Pausa.*) Va ser durant unes vacances amb la meva família, amb el meu marit i el meu fill a Berlín, que la vaig fer. Vaig tenir la gran sort de ser-hi el mateix dia que va començar a caure el mur, que els berlinesos, i amb tots ells Europa sencera, van enderrocar la barrera que els separava, en aquelles hores tan importants i que tant han influït en les nostres vides... (*Pausa.*) Aquell dia vaig deixar el meu fill a cura del seu pare i amb la càme-

ra al coll vaig sortir de l'hotel sense rumb, sense plans, sense saber ben bé on anava... (*Pausa.*) Han estat les hores més emocionants que he viscut i viuré mai, per la sensació de perill i d'eufòria que hi havia pels carrers de Berlín i que no he tornat a sentir enlloc més. No hi havia por, almenys jo no la vaig sentir en cap moment, barrejada entre els milers de persones que no coneixia ni em coneixien. «Un ensurt a la por» és una expressió que es diu al meu país i és també el títol que vaig triar per a la meua fotografia, un homenatge a l'únic dia de la meua vida que he tingut la sensació de formar part d'un prodigi, del somni de qualsevol fotògraf, que és el de ser present a tot arreu i a la vegada ser invisible per a tothom. Com si hagués fet girar l'anell de Giges al voltant del meu dit i, d'aquesta manera, hagués tingut durant unes hores la facultat de no ser vista per cap home ni cap dona mentre fotografiava els seus cossos i una mica de les seves ànimes. Moltes gràcies a tots ells també. Gràcies.

Pausa llarga. ELLA es torna a maquillar molt a poc a poc en silenci. Obscuritat.

La travessia

Pròleg

Gaston Gilabert

Josep Maria Miró neix com a dramaturg a la primera dècada del segle XXI, quan s'albira una generació de dramaturgs joves que desafien esquemes utilitzats pels seus immediats antecessors. Aquesta voluntat de trencament porta aquesta generació per camins diversos perquè són diferents els models i referents que influeixen a aquestes noves dramaturgies. En el cas de Miró, s'aparta deliberadament de certes tradicions teatrals i abraça determinats recursos del teatre contemporani en una combinació única. A més, en els seus textos trobem una sensibilitat artística especial, una mirada que redimensiona la realitat i uns personatges amb consciències ètiques molt interessants, elements que no passen desapercebuts als seguidors de les seves obres.

Els títols mironians mai són en va i tenen una càrrega significativa que contribueixen en bona mesura a la construcció del primer horitzó d'expectatives. El títol de *La travessia* ja anticipa unes coordenades d'espai i de temps que impliquen trànsits i transicions en molts sentits. El més evident és el físic: el text

comença en un campament d'ajut humanitari «al cul del món» —com diu l'Isaac— i acaba, cinc anys més tard, a una gran ciutat. Aquest periple, però, està totalment subordinat a un viatge molt més extrem: el que transcorre principalment per les fissures identitàries i existencials de la protagonista. Els espais i els temps objectius queden, per tant, relativitzats i densificats per les vivències personals i la memòria en un trajecte introspectiu en què el subtext de vegades és molt més eloqüent que el mateix text.

D'entrada, que l'obra s'inauguri en una missió de salvament i socors de ferits enmig d'un conflicte bèl·lic i que la protagonista sigui una religiosa amb un concepte preestablert de salvació —i, per tant, de temps i de finalitat en el sentit judeocristià— és un gran encert de Josep Maria Miró, perquè està introduint en aquesta odissea pel desert, ja polifònica per si mateixa, un component metafísic i un enfrontament ètic que planaran durant tot el text i que acabaran soscavant, en l'anonimat de la ciutat, tota certesa, tot dogma i tota heroïcitat. Des d'una mirada radicalment contemporània, Miró ha sabut fotografiar —probablement influenciat per la seva formació periodística— les esquerdes de la nostra societat líquida, l'anhel de la unitat perduda per part del subjecte fragmentat i la impossibilitat de la comunicació interpersonal mitjançant la mateixa lògica que serveix al discurs hegemònic i mediàtic.

Aquesta mirada precisa del conflicte particular que aflora des de la quotidianitat a *La travessia*, però que ens parla d'una reali-

tat social pròpia de la ciutadania del segle XXI, ja forma part de l'univers dramàtic de Miró del qual també són fruits saborosos obres com *El principi d'Arquimedes*, *Fum*, *Nerium Park* i *Obac*. Som davant, per tant, d'una contribució a la literatura dramàtica i l'escena d'avantguarda internacionals que té com a precedents —i se'n poden rastrejar petjades— almenys Schnitzler, Beckett, Pinter i Bernhard, i que cal posar en la línia i al costat de Lluïsa Cunillé pel que fa a la renovació del teatre català contemporani.

El règim d'excepció en què es troba la Germana Cecília al campament d'ajut humanitari, constantment amenaçat per la guerra i les atrocitats que es cometen al voltant, és evidentment un espai inhabitable, on totes les relacions humanes amb altres cooperants, malgrat la intensitat de les vivències, estan condemnades a la provisionalitat i la precarietat. En aquest no-lloc, en el sentit amb què Marc Augé empra el terme, tot és transitori, liminal i, sobretot en aquest marge, de la vida a la mort només hi ha un pas, una petita travessia, capaç, però, de canviar-ho tot per sempre. És en una terra de ningú on personatges com la Germana Cecília o el Rai van a la recerca d'una realització personal o d'una autenticitat ètica que no troben a la ciutat sense saber que la inhabilitat dels no-llocs és un constructe de les persones, també d'ells mateixos i que els acompanyarà allà on vagin. En aquest sentit el lector experimenta una sensació d'estranyament, que Miró no explicita però que sentim fins al moll de l'os quan la Cecília i el Rai es retroben al final de l'obra, cinc anys més tard, a la ciutat.

Aquella zona de pas inicial desterritorialitzada, on no es podien llegir les identitats, ni les històries personals o col·lectives, és una sinècdoque de la gran zona de pas en què s'ha convertit la ciutat, igualment transitòria, anònima i desproveïda d'una càrrega afectiva. Precisament el que la Cecília anhela a la urbs és retrobar-se amb una part de si mateixa, del passat al campament, però totalment residual: no la humanitat amb què salvava vides i ajudava tothom desinteressadament, sinó l'instant fugaç en què algú va oferir-li ajuda a ella, agafant-li la mà, enmig del caos. Aquest moment, que dura poquíssims segons i que Miró fa que passi en absolut silenci, és d'una eloqüència magnífica: és el virus que inoculara en ella i, a partir d'aquest moment, res no serà el mateix, ja que aquest gest d'humanitat —que per primera vegada no dona sinó que rep— farà trontollar una identitat aparentment forta que s'havia esforçat a construir. I el gest, no ho oblidem, no té res de grandiloqüent, és d'una heroïcitat quotidiana, a l'abast de tothom i per participar-hi no cal fer cap viatge llunyà, però sí una travessia interior.

Miró ens parla de mística, sí, encara que en una direcció diferent de la que estem acostumats en la nostra tradició: no es tracta d'una profana que accedeix a la transcendència mitjançant una revelació divina, sinó d'una religiosa que, a partir d'una epifania secular —el gest del fotògraf, però també la confessió de la nena abans de morir i el monòleg del camioner—, reneix i veu una altra realitat. Sembla com si els ulls que han foradat violentament la criatura que mor en braços de la Germana Cecília li haguessin estat conferits a ella a través d'aquest ritual profà d'iniciació marcat per l'atzar.

Si en *El principi d'Arquimedes* i *Nerium Park* en virtut d'un enigma corrosiu assistíem a la formació i el deteriorament d'un discurs individual i socialment inestable, a *La travessia* el discurs, el llenguatge i les seves omissions, configuren també un tema central. La diferència que fa que canviïn tots els significants rau en el personatge principal a qui acompanyem sempre en aquest periple. Habituada a una existència compromesa amb uns valors però també amb unes jerarquies i uns dogmes rígids, la Germana Cecília és abocada a una vivència del real per a la qual no ha estat preparada ni té cap full de ruta: «Pots estar al mig del mar i ofegar-te de dues maneres: per no saber nedar o sabent-ne i no tenir clar per on has de tirar», diu al segon acte.

Aquesta fosca però alhora clarivident travessia té un llindar que Miró fa transcórrer en l'espai desèrtic i nocturn del quart acte, on la Germana Cecília dialoga, o millor dit, assisteix als llargs i logorreics monòlegs de l'Òscar, el camioner gràcies al qual deixa enrere la seva vida anterior. El guia d'aquest èxode pel desert de ressonàncies bíbliques és un Moisès postmodern i grotesc que, sense ser profeta, revela informació del passat i del futur que afecta la protagonista i vomita les pròpies vivències en un flux de consciència bernhardià farcit de repeticions, preguntes retòriques i canvis bruscos de continguts. Quant a estil poètic i estratègia dramàtica, clarament Miró ha creat en aquest acte una illa en el bell mig del text, gairebé com una obra inserida en una altra obra, on dóna cabuda i carta de naturalitat a l'element metafísic, oníric i màgic.

L'heterogeneïtat de materials sobta perquè a *La travessia*, encara que hi hagi una voluntat de deslligar els espais de referents reals i concrets —no se'ns diu on és la missió humanitària o la guerra, ni quins són els bàndols, ni on és la gran ciutat que apareix al final—, està fortament arrelada a la realitat: Miró ha deixat el text deliberadament incomplet perquè sigui el lector o l'espectador qui acabi de construir el sentit d'una tragèdia quotidiana i contemporània que pot tenir molts noms i representar-se alhora en molts indrets. I aquestes llacunes no només les insereix pel que fa als espais i als referents històrics, sinó també en aspectes clau de l'argument on ens falta informació i eines per descodificar el món de l'escena, reflex de la impossibilitat d'abastar certes en el nostre. Per tant, malgrat allunyar-se del caràcter testimonial del document històric i de les consignes precises, s'aprecia la poètica de la representació d'allò real, amb tota la seva densitat, acompanyada d'un fort compromís de l'autor amb el present. Potser no és casual que Miró anés de voluntari als Balcans (1996-1997) i que exercís de professor d'historiografia a la Universitat Autònoma de Barcelona en el postgrau Independent Reporter - Welcome Sarajevo (2007), organitzat per una agència de fotoperiodisme.

Només en l'acte quart sentim una amenaça de canvi en les regles del joc de la representació de la realitat. Aquest Virgili extravagant que acompanya la protagonista en la seva davallada als inferns trenca el discurs i la sintaxi convencionals, distancia l'espectador i obre una escletxa en la quotidianitat de les relacions deshumanitzades. Miró ha buscat un mo-

ment i un espai propicis per a aquest ritual de pas —«Aquest és el punt que ho separa tot», diu l'Òscar—, un punt quant a pausa divisòria però també un punt de fuga cap a allò desconegut i fins i tot sinistre. L'artífex d'aquesta revelació d'estranya gravetat és un camioner, amb les seves supersticions i comentaris de vegades risibles que recorden la ironia amb què Shakespeare disposa bona part de la comicitat metafísica de *Hamlet* en el personatge de l'enterrador que cava la fossa per al cadàver d'Ofèlia. El príncep de Dinamarca en surt transformat d'aquest encontre, també la Cecília. L'Òscar explica vivències, històries llegendàries i costums de la zona que tenen un paral·lel amb ella i amb el seu procés de metamorfosi. Aquest acte, altament simbòlic i al·legòric, acaba amb una altra revelació: la mateixa Cecília ha parlat en somnis i explica les imatges, aparentment sense sentit, però que haguessin fet les delícies de qualsevol freudià pel seu contingut latent.

Crida l'atenció que a l'inici d'aquest acte el camioner diu que ha parlat mentre somniava però no sabem què ha somniat fins al final del mateix acte. Subratllant el caràcter de teatre dins del teatre, com si al místic quart acte s'hagués produït una condensació del significat del que ha passat i del que passarà, Miró opera d'igual manera a l'inici de l'obra amb les paraules que diu a cau d'orella la nena i que no sabem fins al darrer fosc, ja que són les darreres paraules del text. Aquesta estratègia de dilació en les informacions aporta una opacitat característica present en la resta d'obres de l'autor, que de vegades fa servir en clau de *thriller* psicològic, disposant una intriga i una exal-

tació nerviosa, no tant per als personatges sinó sobretot per als espectadors i lectors que volem prendre partit i se'ns nega la informació que necessitem per fer-ho. Seguint Brecht, encara que afegint un gir postmodern, Miró ens nega la participació en el món emocional dels seus personatges, com si volgués fer-nos sentir la incomoditat d'habitar un camp minat i haver de construir un món sense llibret d'instruccions.

En aquesta realitat insondable, els personatges mironians —radiografia precisa de la societat contemporània i dels nostres sentiments i emocions— no són ni poden ser carn de màrtir. No obstant això, se senten impulsats a caminar endavant —«No miris pel retrovisor. Sobretot, evita mirar pel retrovisor», aconsella el guia en el desert—, deixant enrere una part d'ells mateixos. Amb aquesta filosofia, Miró és plenament hereu de Walter Benjamin, un dels pensadors més preclars del segle xx i albirador del foc que havia de venir. En les seves *Tesis sobre la filosofia de la Història*, tot interpretant un quadre de Paul Klee, Benjamin ajuda a explicar aquesta sensació que desperten els personatges de Miró:

Hi ha un quadre de Klee que es titula *Angelus Novus*. Representa un àngel com si estigués a punt d'allunyar-se d'alguna cosa que mira fixament. Té els ulls desorbitats, la boca desclosa i les ales esteses. L'àngel de la història se li deu assemblar. Té l'esguard girat al passat. On nosaltres veiem una cadena de dades, ell hi veu una catàstrofe, que no para d'acumular ruïnes sobre ruïnes i que ell tragira amb el peu. Voldria aturar-se, despertar els morts i reajustar el que està trossejat. Però bufa, del paradís estant, un vent oratjós que se li ha

embullat a les ales, talment fort que ja no les pot tancar. Aquest vent oratjós l'empeny irresistiblement cap al futur, al qual està d'esquena, mentre el cúmulo de ruïnes creix i creix davant seu i omple el cel. Això que anomenem progrés és aquest vent d'oratge.

En el context de sobreestimulació sensorial i d'informació propi del segle XXI, ens sentim compel·lits constantment a emetre respostes per seguir endavant i no se'ns permet aturar-nos, qüestionar-nos les clàusules abusives dels contractes socials, per la velocitat vertiginosa exigida en els intercanvis. *La travessia* és en aquest sentit un text d'una gran honestedat que té un horitzó ètic irrenunciable. Hi ha desencís, tedi vital, però també espai per a una reflexió que permet una mirada crítica i fins i tot esperançadora.

Els personatges se saben condemnats a ser jutjats per la seva façana exterior, però hi ha sincronies, de vegades buscades per ells mateixos, que fan caure totes les màscares durant breus instants. Una mena d'anagnòrisi postmoderna en virtut de la qual hom es reconeix i es comprèn en l'alteritat, malgrat viure en un context de soroll i de confrontació. És en aquest mar de boira que grans individualitats com la de la Cecília senten el desig de compartir un codi ètic per ancorar-se i sostenir-se, per creure que les seves empreses titllades de temeràries no són desproporcionades a les seves forces. Aquestes connexions són, però, fugisseres i gairebé miratges. L'epifania de la Cecília fa que s'integri en la realitat renunciant a l'autosacrifici per causes perdudes i no queda rastre de la força inicial amb què empenyia la pedra vessant amunt, potser perquè ha descobert

que les pedres sempre roden cap avall. Com un Quixot contemporani, està condemnada a viure en la marginalitat de qui se sap naufrag en una ciutat saturada de vaixells.

En definitiva, Josep Maria Miró, amb *La travessia*, ens presenta un teatre d'idees en gestació on algunes veuen la llum gràcies a la paraula poètica i d'altres gràcies als silencis o reaccions no verbals, «potser només un sospir, una mirada o un petit gest» com acostuma a acotar en les seves obres. Aquestes estratègies, juntament amb la combinació i la connexió entre l'experimentació formal i la profunda reflexió temàtica de la contemporaneïtat —eixos transversals en la seva carrera dramaturgica—, estan catapultant l'autor a la primera línia del teatre català d'avantguarda, on ja té un lloc destacat.

La travessia

Josep Maria Miró

*A Laurent Gallardo,
amic i còmplice.
Gràcies.*

Quan un escarabat cec s'arrossega sobre la superfície d'una branca doblegada, no s'adona que el camí que recorre és en realitat una corba.

ALBERT EINSTEIN

PERSONATGES

GERMANA CECÍLIA

RAI

ISAAC

ÒSCAR

GERMANA ISABEL

/ Indica que la rèplica següent talla immediatament el que s'està dient.

(...) Indica una rèplica o reacció no verbal. Potser només un sospir, una mirada o un petit gest.

1.

Migdia. Interior d'un barracó amb material sanitari i d'ajut humanitari. Finestres estretes i altes per on entra un potent raig de llum. En una cadira hi ha asseguda la GERMANA CECÍLIA amb el cap cot. Fa una estona que està així, quan entra el RAI.

RAI: Es troba bé?

GERMANA CECÍLIA: Seria millor que...

RAI: Només volia...

GERMANA CECÍLIA: (...)

RAI: Si necessita...

GERMANA CECÍLIA: Seria millor que sortís d'aquí.

RAI: Només... volia...

GERMANA CECÍLIA: Li faria res guardar-la?

RAI: La càmera?

GERMANA CECÍLIA: Sí. És clar.

RAI: Cregui que... no pensava/

GERMANA CECÍLIA: La pot endreçar?

RAI: La porto penjada però... estigui tranquil·la. De veritat.

GERMANA CECÍLIA: (...)

RAI: Es troba bé?

GERMANA CECÍLIA: A vostè què li sembla? Quina mena de...
Vagi-se'n! Aquí no s'hi pot estar! (*Pausa.*) Sí. Sí... Estic bé.
Ho estic. (*Pausa.*) Disculpi.

Pausa.

RAI: No... No. No s'ha de disculpar.

GERMANA CECÍLIA: Sento haver-li parlat d'aquesta manera.

RAI: Insisteixo. No s'ha de disculpar. De res.

GERMANA CECÍLIA: (...)

RAI: La nena...

GERMANA CECÍLIA: (...)

RAI: Em sap greu. Cregui'm que me'n sap.

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Buscava... algú? Necessita alguna cosa?

RAI: No.

GERMANA CECÍLIA: Doncs?

RAI: Bé... de fet... sí...

GERMANA CECÍLIA: (...)

RAI: A vostè.

GERMANA CECÍLIA: A mi...

RAI: Sí. A vostè.

GERMANA CECÍLIA: En què el puc ajudar?

RAI: No... més aviat... era si jo...

GERMANA CECÍLIA: (...)

RAI: Si jo la puc ajudar. (*Pausa.*) A vostè.... En el que sigui. De debò.

GERMANA CECÍLIA: No. No necessito/

RAI: No?

GERMANA CECÍLIA: No...

RAI: Segur?

GERMANA CECÍLIA: Segur.

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Què li fa pensar que podria necessitar alguna cosa?

RAI: Sempre pensa que pot oferir ajuda però...

GERMANA CECÍLIA: (...)

RAI: ...però, en canvi, mai que també en pot rebre?

Pausa llarga.

GERMANA CECÍLIA: No ens hem presentat.

RAI: Rai. Em diuen Rai.

GERMANA CECÍLIA: Sóc la germana Cecília.

RAI: Encantat.

GERMANA CECÍLIA: Quant temps fa que és aquí?

RAI: Començo a pensar que... suficient.

GERMANA CECÍLIA: Quant temps és això?

RAI: Gairebé tres mesos. A la zona, vull dir... Vaig... movent-me... sempre que puc... que la situació ho permet... Aquí... concretament aquí... tres dies. Marxo d'aquí a unes hores. Molt d'hora, de matinada. (*Pausa.*) Amb vostè... ens devem haver/

GERMANA CECÍLIA: Sí... L'havia vist. Ens hem... diverses vegades. Jo també l'havia vist. Però no ens havíem presentat.

RAI: Germana Cecília... (*Pausa.*) I vostè? Quant temps fa que és aquí?

GERMANA CECÍLIA: Tant de bo també li pogués dir «suficient». Que me'n vaig en unes hores. Però no. Jo no. (*Pausa.*) Des de molt bon principi... quan vam posar en marxa el projecte... Suposo que li han explicat: un projecte d'escolarització i atenció sanitària. Gairebé cinc anys... Un projecte d'integració. Hem fet molta feina.

RAI: Sí. És admirable.

GERMANA CECÍLIA: El problema és que... el nivell de violència en aquest darrer any ha crescut tant que... estem fent la mateixa feina que si es tractés d'un camp de refugiats. I no ho és. No ho som. Faria falta. Es tracta, ja, d'un cas d'urgència. També caldria reconèixer que el que està passant allà fora no és un esclat de violència i prou... és... una guerra... Sí, una guerra. (*Pausa.*) Nosaltres anem fent però... el que podem. Amb els recursos que tenim.

RAI: La nena vivia aquí?

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Sí.

RAI: No els preocupa...

GERMANA CECÍLIA: Què?

RAI: Amb el que ha passat... què els fa pensar que respectaran unes tanques i un parell de banderes blanques a l'entrada?

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Hi hem de confiar. Confiar en Déu i en els homes. No ens queda altre remei.

Pausa.

RAI (*traient un paquet de tabac*): Li molesta?

GERMANA CECÍLIA: No. (*Pausa.*) Si no va llançant la cendra al terra, no. Faci.

El RAI treu un tub de guardar rodets de fotografies analògiques.

RAI (*referint-se a la càmera*): És digital. (*Referint-se al tub*): Però encara en conservo uns quants d'aquests. Van bé, sap? Per no tirar-ho al terra. Sempre en porto al damunt. Sempre són útils per alguna cosa. (*Agafa un cigarro i li allarga el paquet.*) En vol un?

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: No. Gràcies. (*Pausa.*) Què li fa gràcia?

RAI: Ha trigat una mica a contestar.

GERMANA CECÍLIA: Què vol dir?

RAI: Al meu oferiment. A si volia un cigarro.

GERMANA CECÍLIA: Pensa que hauria d'haver estat una mica més ràpida a dir que no?

RAI: Simplement que ha trigat una mica més del que seria habitual... i també...

GERMANA CECÍLIA: També? Què més?

RAI: Un petit gest. Ha com aixecat la mirada i... alguna cosa al seu front...

GERMANA CECÍLIA: Si que s'ha fixat en coses...

RAI: Part de la meva feina és observar. Fixar-me en detalls... alguns aparentment insignificants com aquests. Ràpids. Immediats. Això de la fotografia... cregui'm... més enllà de la tècnica... el més important és saber mirar.

GERMANA CECÍLIA: Ja...

RAI: Si hagués fotografiat aquest instant, revisant les fotografies potser podria esbrinar si aquest moment i aquest petit gest era que s'ho estava rumiant o, simplement, que no està acostumada que la convidin a fumar. Potser no és habitual convidar una monja a fumar. Està malament que ho hagi fet?

GERMANA CECÍLIA: Encara que hagués fet una fotografia, el que hagués interpretat amb ella no necessàriament hauria de coincidir amb la realitat.

RAI: És veritat. (*Pausa.*) De debò que no en vol un?

GERMANA CECÍLIA: No.

Pausa llarga.

RAI: Quants anys tenia?

GERMANA CECÍLIA: Creu que és important?

RAI: (...)

GERMANA CECÍLIA: Pensa que canviaria alguna cosa si hagués tingut set... vuit anys... o que n'hagués tingut dotze? Era una nena. Una criatura.

RAI: No... Té raó. No.

GERMANA CECÍLIA: Vuit anys. Creiem que tenia vuit anys. Potser nou.

RAI: Ja...

GERMANA CECÍLIA: De vegades és complicat saber les edats.

RAI: M'ho imagino.

GERMANA CECÍLIA: És molt complicat. Ni els pares ens ho saben dir i... és difícil. Vostè ve a observar. A fer fotografies. Se'n va d'aquí a unes hores. Aquí el dia a dia és molt complicat. Ni s'ho pot arribar a imaginar.

RAI: Saben/

GERMANA CECÍLIA: M'està fent una entrevista?

RAI: No... No. És clar que no. Li ha semblat?

GERMANA CECÍLIA: No... No ho sé... Només que està intentant acostar-se a mi, perquè li digui, no sé què. Això em sembla. *(Pausa.)* Què vol saber? Què vol que li expliqui?

RAI: L'he molestat?

GERMANA CECÍLIA: De cap manera, però sigui clar.

RAI: Estigui tranquil·la. No estic intentant fer-li una entrevista. Ni treure-li informació. Ni que m'expliqui... No sé a què es referia. No és la meva feina. Vostè ho ha dit. Observo. Faig fotografies. Intento que les meves fotografies ho diguin tot per si mateixes, sense necessitat que vagin acompanyades de cap mena d'explicació. Li preguntava per... intentar entendre...

GERMANA CECÍLIA: Entendre... *(Pausa.)* Tant de bo li pogués donar una explicació per entendre determinades coses. No la tinc.

RAI: No volia treure-li informació... ni... una entrevista. Si li ha semblat... Doncs no. No era la meva intenció. *(Pausa.)* Disculpi.

El RAI fa per anar-se'n.

GERMANA CECÍLIA: Espera.

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Convidi'm a un cigarro...

RAI: (...)

GERMANA CECÍLIA: No faci aquesta cara. Em convida a un cigarro, o no?

RAI: És clar. (*Li allarga el paquet. La GERMANA CECÍLIA n'agafa un.*) Tingui... (*Referint-se a un altre tub de rodet fotogràfic:*) També això. És per a vostè. En tinc més. L'hi regalo. Se'l pot quedar. (*Agafa un altre cigarro per a ell.*) Jo també me'n fumaré un altre.

GERMANA CECÍLIA: Dos de seguits?

RAI: Sí... No hauria de... Aquí intento administrar-los però/

GERMANA CECÍLIA: Si no li sap greu...

RAI: Què?

GERMANA CECÍLIA: Li agrairia... només li demanaria... si podem estar en silenci. Almenys mentre ens el fumem.

RAI: És clar...

Tots dos fumen sense dir res, com si estiguessin sols. El RAI l'observa, tímidament, de reüll, però no diu ni fa res. Al cap d'uns instants, l'agafa de la mà, amb tendresa. Ella la manté i al cap d'uns segons l'aparta. Resten en silenci.

GERMANA CECÍLIA (*apagant la cigarreta i referint-se al tub*): Tingui.

RAI: Ja li he dit: per a vostè.

GERMANA CECÍLIA: Gràcies però no em farà cap servei. Potser trigaré mesos a tornar-ne a fumar un. Potser no en fumaré mai més cap.

RAI (*somriu*): Tant de bo pogués dir el mateix.

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Què l'ha portat fins aquí?

RAI: I a vostè?

GERMANA CECÍLIA: No ha pensat mai a portar una vida...

RAI: Una vida, què?

GERMANA CECÍLIA: «Normal»...

RAI: «Normal»...

GERMANA CECÍLIA: Sí.

RAI: I vostè?

GERMANA CECÍLIA: Jo? (*Pausa.*) Ja veig que és del tipus de persones que fa servir la mateixa pregunta, quan no vol respondre alguna cosa.

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Quantes fotografies fa al dia?

RAI: Moltes. No ho sé.

GERMANA CECÍLIA: A la nit torna a mirar-les totes?

RAI: Per sobre. N'esborro i en descarrego. En marco algunes.

Comprovo.

GERMANA CECÍLIA: Comprovar...

RAI: (...)

GERMANA CECÍLIA: M'ha fotografiat.

RAI: (...)

GERMANA CECÍLIA: Oi que sí?

RAI: Sí.

GERMANA CECÍLIA: També quan he entregat la nena a la seva mare.

RAI: És la meva feina.

GERMANA CECÍLIA: Ja...

RAI: Servirà per...

GERMANA CECÍLIA: Sí? De què servirà? Per alguna cosa?

RAI: Esperem que sí.

GERMANA CECÍLIA: Ja...

RAI: Aquella dona... veure-la... cregui'm que he vist moltes...
Trencava el cor.

GERMANA CECÍLIA: Algú ha destrossat la seva filla.

RAI: Quan l'ha trobat... encara era viva?

GERMANA CECÍLIA: (...)

RAI: No l'estic entrevistant.

GERMANA CECÍLIA: (...)

RAI: Quan la portava... en braços... m'ha semblat que li deia alguna cosa. Que intentava dir-li alguna cosa...

GERMANA CECÍLIA: Sí. Encara ho estava.

RAI: Quan li ha donat a la seva mare/

GERMANA CECÍLIA: S'ha mort als meus braços. S'acabava de...
Sí.

RAI: Aquella dona... quan ha agafat la nena... com l'ha recollit... semblava una Pietat.

GERMANA CECÍLIA: Això li ha semblat?

RAI: Sí.

GERMANA CECÍLIA: Jo no he vist cap Pietat. L'hi ben asseguro. Jo he vist una mare desfeta perquè algú ha estat capaç de fer aquesta atrocitat a la seva filla. No s'ho prengui malament... i gràcies pel cigarro... però si el que ha vist és una Pietat...

Miri... no dubto que deu ser un bon fotògraf. Segur que sí. No ho poso en dubte. No ho faré. Segur que està fent un treball magnífic. Possiblement gràcies a les seves fotografies, aquest lloc, per alguna gent i durant alguns dies, existirà. I li aplaudiran. Haver arribat fins aquí i haver fet aquestes fotografies. Potser, fins i tot, rebrà algun reconeixement. Però no es confongui. Si ha vist una Pietat, en tot el temps que fa que és aquí encara no estat capaç de captar el patiment d'aquesta gent... Li asseguro que el dolor no en té res d'estètic. I ara, si no li importa... jo hauria de... Segur que vostè té feina amb les seves fotografies. Surti. Encara hi ha bona llum...

Pausa llarga.

RAI: Abans d'arribar aquí... He vist com cremaven tot un poble... A la carretera he vist esteses columnes de cadàvers... No sigui injusta amb mi.

GERMANA CECÍLIA: (...)

RAI: Tothom m'ha parlat bé de vostè... Només la volia... L'he vist tan/

GERMANA CECÍLIA: Una nena s'ha mort als meus braços. Després l'he entregada a la seva mare, com vol que/

RAI: Entenc que/

GERMANA CECÍLIA: Sí? Ho entén?

RAI: (...)

GERMANA CECÍLIA: Un grup... de nens... corrent... cap a mi... m'han estirat i... hi havia un tros de la tanca oberta... Els nens sabien que per allà es podia sortir... Els he dit que no

es podia... Fora no... però... tots cridaven... Gairebé m'hi han arrossegat... Se sentia un crit... com d'un animal... un conill... M'ha semblat que sentia el xiscle d'un conill... He sortit amb ells... M'estiraven... i allà... en uns esbarzers o... uns esbarzers o el que fossin... Era allà... Els crits sortien d'allà... D'entre les branques... una mà i un braç esgarrinxat... com si fos la mà d'un àngel, entre els esbarzers... L'he tret amb molta cura... No parava de cridar... He intentat fer-ho amb molt de tacte però... no parava de cridar... El cos estava destrossat... absolutament... era impossible no fer-li mal però l'havia de treure. (*Pausa.*) I finalment... l'he agafat a coll... intentant no... Tenia tot de branques i espines enganxades per tot el cos. Sense roba i... l'he intentat protegir amb un mocador... Gairebé no podia tapar res... però cobrir-la una mica... per dignitat, almenys... Tenia el cos absolutament destrossat i els ulls... Li havien foradat els ulls. (*Pausa.*) La resta... Vostè mateix ho ha vist. En deu haver fet unes quantes fotografies.

Pausa llarga.

RAI: Sí, l'he sentit cridar... demanant ajuda... Ha estat aleshores quan l'he vist. I sí, l'he fotografiada. Corria. Els nens al seu voltant. Cridant. Aleshores... M'ha semblat que la nena intentava dir-li alguna cosa... que vostè se l'ha apropiat...

Germana Cecília: (...)

RAI: M'equivoco?

GERMANA CECÍLIA: (...)

RAI: Li ha dit alguna cosa... (*Pausa.*) I a vostè se li ha transformat la cara.

GERMANA CECÍLIA: Hauria de... Si no li sap greu/

RAI: No m'equivoco, oi?

GERMANA CECÍLIA: (...)

RAI: Què li ha dit?

GERMANA CECÍLIA: Se'n va d'aquí a unes hores, no?

RAI: Sí... D'aquí a unes hores.

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Li puc demanar un favor?

RAI: Quin favor?

GERMANA CECÍLIA: Esborri aquestes fotografies, si us plau.

(Pausa.) Ho farà?

2.

Nit. Interior del mateix barracó. La GERMANA CECÍLIA revisa el material i fa anotacions en una llibreta.

ISAAC: Has vist l'hora que és?

GERMANA CECÍLIA: Estava revisant i... fent una mica d'inventari... Estem sota mínims/

ISAAC: Allà fora diuen que gairebé no t'han vist a l'hora de sopar i que de cop... havies desaparegut. Deu ser que estàs espantada.

GERMANA CECÍLIA: Espantada... Jo? De què?

ISAAC: La revenja. Que per això t'has escapat. L'últim dia vas guanyar tres partides... però que a la pròxima... aniran tots per tu. Deuen estar a punt de començar... encara hi ets a temps.

GERMANA CECÍLIA: No estic per partides. Demà passat vindrà el camió i volia tenir clar què hi ha, què falta... i deixar-ho tot en ordre amb el que portin.

ISAAC: No pot esperar? Vindran demà passat i encara tens tot demà i quan vinguin per/

GERMANA CECÍLIA: És que quan vingui i hagi deixat la càrrega... me n'aniré amb el camió cap a la capital. D'allà me'n tornaré cap a/

ISAAC: Un segon.... Què m'estàs dient?

GERMANA CECÍLIA: Que me n'aniré, Isaac. Això és el que estic dient.

Pausa.

ISAAC: Un moment... Explica-m'ho bé perquè ho entengui.
Dius que te'n vas... així... d'un dia per l'altre?

GERMANA CECÍLIA: Demà passat.

ISAAC: El pare Felip ja ho sap?

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: No... Encara no.

ISAAC: Potser l'hi hauries d'explicar.

GERMANA CECÍLIA: Ets el primer a qui l'hi dic i t'agrairia que/

ISAAC: Aquí et necessitem. Ens fan falta totes les mans. Tota l'ajuda... i te'n vas.

GERMANA CECÍLIA: Sí.

ISAAC: Però... Es pot saber/

GERMANA CECÍLIA: Estic cansada...

ISAAC: Cansada?

GERMANA CECÍLIA: Sí.

ISAAC: Què vol dir que estàs cansada?

GERMANA CECÍLIA: Potser no és cansada... Només que... no puc. És això: no puc més.

ISAAC: No ho entenc.

GERMANA CECÍLIA: Hi he estat donant moltes voltes. T'ho asseguro. I sí: me'n torno.

ISAAC: Què et pensaves? Sabies que/

GERMANA CECÍLIA: He estat sempre al peu del canó. Sempre.
I ara/

ISAAC: I ara... vols anar-te'n.

GERMANA CECÍLIA: Ja t'ho he dit. No és una decisió que hagi pres a la lleugera.

ISAAC: Ja...

GERMANA CECÍLIA: (...)

ISAAC: Cinc anys en aquest projecte. Cinc. I ara —precisament ara— decideixes que te'n vas. No ho entenc... Aquests últims mesos ha tornat a créixer la violència a la zona. Ens arriben cada dia un munt de persones a qui atendre... Saps que no donem l'abast, que... No és ara el moment d'anar-te'n. De deixar-nos. No és ara el moment d'estar cansada.

GERMANA CECÍLIA: M'hi he deixat la pell. Saps que/

ISAAC: M'agradaria saber, per què? I no em surtis ara amb allò que «estàs cansada». No fitem... No m'enganyis. A mi no. (*Pausa.*) És això? De debò? (*Pausa llarga.*) Tindràs els teus motius... Els deus tenir... però ens faràs una putada. Una bona putada. Però bé... No és cosa meva... ni de l'ONG. Això ho has de parlar amb el pare Felip... Amb els teus... no amb mi.

GERMANA CECÍLIA: Ets el primer a qui ho explico i voldria que/

ISAAC: No és a mi a qui m'ho has d'explicar. Ni amb l'ONG amb qui has de passar comptes.

GERMANA CECÍLIA: Ho sé. Estic mirant de veure com ho faig...

ISAAC: Com ho fas? Què? (*Pausa.*) Quina explicació donaràs?...

Vull dir... També els diràs que estàs cansada...

GERMANA CECÍLIA: (...)

ISAAC: A ells els pots dir això... però a mi no. Ets una de les persones més fortes que he conegut... Sempre tens una resposta per tot... Una solució... Mai et rendeixes... No t'estranyi ara que no t'entengui...

GERMANA CECÍLIA: Pots estar al mig del mar i ofegar-te de dues maneres; per no saber nedar o sabent-ne i no tenir clar per on has de tirar. Així és com em sento, Isaac... sabent nedar però a punt d'ofegar-me perquè no sé en quina direcció he d'anar.

ISAAC: (...)

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Demanaré que s'obri una investigació. És per això que vull anar-me'n.

Pausa llarga.

ISAAC: Una investigació...

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Sí.

Pausa.

ISAAC: Es pot saber/

GERMANA CECÍLIA: Hi he estat rumiant molt. Crec que és el que he de fer.

ISAAC: Haver començat per aquí...

GERMANA CECÍLIA: Tot això... em resulta... molt complicat. Creu-me.

ISAAC: Una investigació...

GERMANA CECÍLIA: Sí.

ISAAC: Hi ha alguna cosa més que hauria de saber? M'agradaria que m'ho expliquessis tot! Tot! M'entens? Una investigació, de què? Saps què implica? Posar en perill tota la feina que hem fet fins ara! Que aquest projecte se'n vagi a la merda! És que no sé què ha passat i on tens el cap!

GERMANA CECÍLIA: Es va morir als meus braços! Abans-d'ahir. Una nena... Quan la vaig trobar... l'havien destrossat... M'entens? (*Pausa.*) Als meus braços...

Pausa llarga.

ISAAC: Una investigació... Què vols que investiguin?

GERMANA CECÍLIA: Qui li va fer allò... (*Pausa.*) Ha estat algú d'aquí...

ISAAC: Què vols dir?

GERMANA CECÍLIA: Algú d'aquí dins...

ISAAC: Però... què estàs dient?

GERMANA CECÍLIA: El que he dit. No té res a veure amb el que està passant allà fora. Que va ser algú d'aquí dins... dels nostres.

Pausa llarga.

ISAAC: De l'ONG? De la teva orde?

GERMANA CECÍLIA: (...)

Pausa.

ISAAC: Collons! Si em fas confiança a explicar-m'ho, m'agradaria que no sigui a mitges tintes... que siguis més clara...

GERMANA CECÍLIA: Per què creus que li va foradar els ulls? (*Pausa.*) Perquè no el veiés. Perquè no el reconegués. Perquè era algú que coneixia. Després de... fer-li... allò... la persona que ho va fer sabia que hi havia un forat a la tanca. Un lloc per on... per on sortir d'aquí. Lluny de l'entrada principal. Potser va fer-lo ell mateix. No ho sé. Després de... va llançar el cos als esbarzers. Fora... perquè semblés... Potser no va tenir temps... No ho sé... No comptava que la trobaria... i menys, viva... Estic segura que va ser algú d'aquí dins. (*Pausa.*) Per què la nena hauria d'haver sortit? Per què havia de fer-ho?

Pausa.

ISAAC: Això que dius.../

GERMANA CECÍLIA: Sí.

ISAAC: /...en què et bases?

GERMANA CECÍLIA: El que t'he explicat. I tinc les meves raons. Sospites.

ISAAC: Tens sospites.

GERMANA CECÍLIA: Sí.

ISAAC: Els diràs això.

GERMANA CECÍLIA: Sí.

ISAAC: De qui?

GERMANA CECÍLIA: (...)

ISAAC: Qui creus... Saps el que estàs dient?

GERMANA CECÍLIA: Sí.

ISAAC: De qui sospites?

GERMANA CECÍLIA: (...)

ISAAC: No m'ho diràs?

GERMANA CECÍLIA: (...)

ISAAC: No. No m'ho diràs. (*Pausa.*) I quan demanis que s'obri...

També els diràs que tens sospites?

GERMANA CECÍLIA: Sí.

ISAAC: Els diràs de qui tens sospites?

GERMANA CECÍLIA: (...)

ISAAC: Cecília... Els ho diràs?

GERMANA CECÍLIA: Almenys que s'obri una investigació. Que no es torni a repetir...

ISAAC: Si et demanen un nom...

GERMANA CECÍLIA: (...)

ISAAC: Sí o no?

GERMANA CECÍLIA: No ho sé!

ISAAC: No ho saps... Si et demanen un nom/

GERMANA CECÍLIA: Si em demanen un nom... Potser/

ISAAC: Tens cap prova o...

GERMANA CECÍLIA: No... No la tinc!

ISAAC: Si et demanen qui... un nom... noms.

GERMANA CECÍLIA: Sí. Els ho diré.

Pausa llarga.

GERMANA CECÍLIA: En els últims mesos... mig any més o menys... han desaparegut quatre nenes/

ISAAC: La gent... les famílies... entren buscant ajuda... i un cop atesos... de vegades, sense donar explicació... sense dir res... se'n van. Intenten tornar a les seves cases. Si les poden recuperar. Als seus pobles... a la ciutat per intentar començar de nou... Ens hi trobem molt sovint amb/

GERMANA CECÍLIA: Quatre nenes, Isaac. Totes, aproximadament, de les mateixes edats. Totes d'aquí. No les seves famílies/

ISAAC: Alguns nens han perdut les seves famílies abans d'arribar aquí/

GERMANA CECÍLIA: Quatre nenes. Que un cop dins... d'un dia per l'altre... no n'hem sabut res més. Si aquesta no l'hagués trobat... potser hauríem pensat que n'era una altra... la cinquena que desapareixia... que marxava... sense explicació. Sempre nenes. Totes de les mateixes edats...

ISAAC: (...)

GERMANA CECÍLIA: No siguis ingenu. Una podria haver-se escapat... perdut... haver sortit per... haver anat a una altra àrea... No ho sé. Quatre. En menys de mig any. Aquesta hauria estat la cinquena. Em sembla massa casualitat...

Pausa llarga.

ISAAC: Saps que...

GERMANA CECÍLIA: Què?

ISAAC: Segons què diguis... Acusar algú, sense saber si és cert. Posar totes les mirades sobre algú. Però també sobre la feina

que estem fent aquí. Això significa posar en perill el que estem fent.

GERMANA CECÍLIA: Però en el cas/

ISAAC: En el cas que t'equivoquis, estaries posant en perill tot el que s'ha fet. Tot el que hem fet. El que estem fent. Tot perquè tens una sospita. Una nena...

GERMANA CECÍLIA: Sí. Una nena. I les altres.

ISAAC: I si estàs equivocada?

GERMANA CECÍLIA: (...)

ISAAC: Hi has pensat?

GERMANA CECÍLIA: I si no m'equivoco?

ISAAC: (...)

GERMANA CECÍLIA: Es tracta d'una qüestió de principis.

ISAAC: (...)

GERMANA CECÍLIA: Seria molt greu que algú d'aquí ho hagués fet. O no?

ISAAC: El que intento dir-te és que... si s'obre una investigació...

(*Pausa.*) Creus que la solució passa per anar-te'n i assenyalar que aquí les coses no s'estan fent bé? Posar la lupa aquí, al cul del món... perquè això és el que és... i dir... allà... al cul del món... on no sabeu ni què cony està passant... on arriben cada dia desenes de ferits i de gent fugint perquè no els matin als seus pobles... en un dels pocs llocs on aquesta gent pot confiar... dels pocs llocs amb unes certes garanties de seguretat... on hi ha un munt de gent que està treballant dia a dia amb nombroses dificultats... Fixeu-vos bé... perquè allà les coses s'estan fent malament. S'hi estan cometent abusos. Això és el que penses fer. Saps què implica això? (*Pausa.*) Aquesta gent ens necessita. Més que mai. Saps quina és la

situació... com està de fotuda la cosa... Es posarà en dubte la nostra feina. De tots: de l'ONG... la vostra... Mentre hi hagi una investigació oberta... es pot parilitzar —anar parilitzant— el que estem fent... els recursos... les nostres demandes que ens enviïn més gent... Ara no és el moment. Aquesta gent... Aquí és l'únic lloc segur que tenen. L'únic lloc on poden anar. On els podem/

GERMANA CECÍLIA: Protegir? (*Pausa.*) Si el mal també ve d'aquí dins... Què vols que faci?

Pausa llarga.

ISAAC: Tens raó... La tens... La deus tenir... Sé que... Però pensa-t'ho bé, Cecília. És un tema molt seriós. Ho entens?

GERMANA CECÍLIA: Posa't al meu lloc.

Pausa.

ISAAC: Penso que has d'estar segura —molt segura— del que dius.

GERMANA CECÍLIA: Ho estic.

ISAAC: No seré jo qui posi entrebancs... però pensa en les conseqüències... Pensa-hi, de veritat. (*Pausa.*) Som amics... En el temps que fa que som aquí... M'agrada la teva forma de fer... Independentment de creences i de... T'aprecio. Saps com t'aprecio. Ets...

GERMANA CECÍLIA: Isaac...

ISAAC: El que vull dir és que... tinguis la confiança de dir-me de qui sospites. En què et bases... Qui penses/

GERMANA CECÍLIA: No... Això no t'ho penso dir.

ISAAC: És de l'ONG? Algú del meu grup de cooperants...

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: No... No. (*Pausa.*) Et quedes més tranquil, així?

ISAAC: M'ho dius per tranquil·litzar-me?

GERMANA CECÍLIA: No. T'ho dic perquè penso que no és cap dels cooperants.

ISAAC: Doncs no et negaré que m'alleugereix.

GERMANA CECÍLIA: (...)

ISAAC: Però... això vol dir que... és algú dels teus...

Pausa llarga.

GERMANA CECÍLIA: Ara et deus poder imaginar com em sento. (*Pausa.*) Sí... dels meus.

3.

Matí. Interior d'un barracó molt semblant a l'anterior però amb material escolar i una pissarra. Entra la GERMANA CECÍLIA i es troba l'ISAAC.

GERMANA CECÍLIA: Però què t'has cregut, eh?

ISAAC: Què passa?

GERMANA CECÍLIA: Vaig confiar en tu... T'ho vaig explicar i et vaig demanar que no en diguessis res a ningú... que estava/

ISAAC: Cecília... calma't.

GERMANA CECÍLIA: Ahir a la nit. Aquí mateix... I et va faltar temps per córrer i dir-l'hi al pare Felip.

ISAAC: Precisament, et venia a buscar per explicar-te/

GERMANA CECÍLIA: Ja t'explicaré jo què ha passat. Acabo d'anar a la missa del matí. Era a la cua. Anava a combregar. Quan em tocava a mi... el pare Felip ha abaixat el cap i, sense mirar-me, m'ha dit molt fluixet: «Et podries apartar, si et plau»... M'he quedat que no sabia ni com reaccionar i m'ha dit que no li fes tornar a repetir, que m'apartés de la filera. M'ha negat la comunió.

ISAAC: Mira... M'agradaria que et calmessis i en parlem...
tranquil·lament... Tu potser estàs enfadada però jo/

GERMANA CECÍLIA: Tu, què?

ISAAC: Jo... després de parlar-hi... gairebé no he pogut dormir
en tota la nit. T'estava buscant per/

GERMANA CECÍLIA: Per què?

ISAAC: Tens raó d'estar enrabiada amb mi. Em vas fer confiança.
Em vas demanar que no en digués res a ningú... però vaig
sentir la necessitat de parlar amb el pare Felip. Em va sem-
blar que era el que havia de fer. Te'n vols anar d'aquí a res a
denunciar... per demanar que investiguin què va passar... El
que em vas dir és molt greu.

GERMANA CECÍLIA: És clar que ho és.

ISAAC: Em va semblar que ho estaves endarrerint fins a l'úl-
tim moment... Que no sabies com afrontar... Em va sem-
blar prou important com per plantejar-li el tema: tant el
que dius que ha passat com la decisió que has pres. Era
amb ell, com a responsable de l'orde, amb qui n'havies de
parlar des del primer moment, no amb mi. Sento haver
interferit però ell és el teu superior i n'havia d'estar al
corrent per/

GERMANA CECÍLIA: Et vaig demanar... No tenies cap dret a
fer-ho.

ISAAC: El pare Felip no es va sorprendre gens. Mentre l'hi ex-
plicava, ell estava impassible. M'escoltava, atent, però sense
dir res. No va manifestar ni un petit signe de sorpresa.

GERMANA CECÍLIA: (...)

ISAAC: Quan vaig acabar em va dir que no li venia gens de nou
el que li acabava d'explicar.

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Això et va dir?

ISAAC: Sí.

GERMANA CECÍLIA: Ara sóc jo que...

ISAAC: Al pare Felip no només no li va sorprendre sinó que va afegir
que tu no havies dit de qui sospitaves però que ell sabia qui era.

GERMANA CECÍLIA: (...)

ISAAC: De qui sospites, Cecília?

GERMANA CECÍLIA: (...)

ISAAC: Encara continues sense voler-m'ho dir? (*Pausa.*) El pare
Felip no va tenir cap problema a fer-ho. Va dir que és a ell
a qui acusaràs.

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Això et va dir?

ISAAC: Sí.

Pausa llarga.

GERMANA CECÍLIA: Així... ho va admetre... per això aquest matí
m'ha negat/

ISAAC: No... no... res d'això.

GERMANA CECÍLIA: Acabes de dir/

ISAAC: Va dir que l'acusaries a ell, no que admeti que ho ha
fet ell.

GERMANA CECÍLIA: Jo... no... no entenc...

ISAAC: Per què el pare Felip?

GERMANA CECÍLIA: Què vols dir?

ISAAC: És d'ell de qui sospites?

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Sí.

Pausa.

ISAAC: Cecília, et parlo com a amic. T'estàs ficant —i de passada també a tots nosaltres— en un merder molt gran. Per això voldria... et demano... que siguis del tot sincera amb mi i em diguis quines són les teves intencions amb/

GERMANA CECÍLIA: Les meves intencions? Què vols dir? Em sembla que vaig ser prou clara: una nena va ser/

ISAAC: És realment aquest el motiu?

GERMANA CECÍLIA: És clar... Què més vols que sigui?

ISAAC: Ell assegura que... simplement busques notorietat. Que es tracta de vanitat/

GERMANA CECÍLIA: Però què estàs dient?

ISAAC: És el que diu el pare Felip.

GERMANA CECÍLIA: Notorietat de què?

ISAAC: Que la teva relació amb ell mai ha estat bona i que/

GERMANA CECÍLIA: Isaac... Aquella nena... quatre nenes desaparegudes en només/

ISAAC: També es va referir al teu desacord que ell assumís el relleu al capdavant de la missió ara fa set mesos/

GERMANA CECÍLIA: No m'ho puc creure. Creus que seria capaç d'inventar-me una cosa així per... (*Pausa.*) Isaac...

No em diguis que per un sol moment t'ha passat pel cap que/

ISAAC: Jo només em limito a traslladar-te el que em va dir quan l'hi vaig explicar.

GERMANA CECÍLIA: Això és... (*Pausa.*) No t'ho hauria d'haver dit. Gràcies. Vaig confiar en tu i el que vas fer va ser sortir corrents a explicar-l'hi... Precisament a ell...

ISAAC: Jo no sabia... no em podia imaginar... Em va semblar que era el més correcte/

GERMANA CECÍLIA: Inventar-se que... I que hagi tingut el cinisme de retirar-me la comunió! És que me'n faig creus/

ISAAC: Cecília...

GERMANA CECÍLIA: I que ara tu m'estiguis qüestionant a mi...

ISAAC: No ho faig. De veritat, que no. (*Pausa.*) Va afegir que...

GERMANA CECÍLIA: Què? Què més? És que ja no sé amb què més pot sortir... Aquest home és... (*Pausa.*) Va... Digues... és que ja m'espero qualsevol cosa...

Pausa.

ISAAC: Va dir que la teva actitud a la infermeria ha estat inapropiada.

GERMANA CECÍLIA: Inapropiada? Què vol dir inapropiada?

ISAAC: Això voldria que m'expliquessis.

Pausa.

ISAAC: Que volia obrir-te un expedient disciplinari... informar-ne... que potser n'estaves al corrent i que per això t'has avançat i t'has aprofitat del que va passar/

GERMANA CECÍLIA: Aprofitar-me/

ISAAC: /que has decidit acusar-lo. Inventar-te això. «Esquitxar-lo». Va dir esquitxar-lo amb... va parlar de «taca fosca», de «calúmnia bruta i immoral». Aquestes van ser les paraules que va fer servir.

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Et va dir a què es referia exactament amb «actitud inapropiada»?

ISAAC: Has fet alguna cosa a la infermeria/

GERMANA CECÍLIA: A què es referia?

ISAAC: /per la qual podria acusar-te/

GERMANA CECÍLIA: Dignes... Va... És evident que t'ho va dir...
Ja no vindrà d'aquí!

Pausa.

ISAAC: Un noi... jove... va arribar ferit.

GERMANA CECÍLIA: N'arriben a desenes. Cada dia. Joves i de totes les edats/

ISAAC: Un noi que va arribar amb cremades a diferents parts del cos: a la cara... als braços... les mans... Va estar-se uns dies aquí i finalment... no vau poder fer res per salvar-lo...

Pausa llarga.

GERMANA CECÍLIA: Deu fer dos mesos...

ISAAC: Sí... Això em va dir. Un parell de mesos. Saps a qui es referia?

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Sí.

ISAAC: Què va passar amb aquest noi?

Pausa.

ISAAC: Cecília...

GERMANA CECÍLIA: Li havien tirat gasolina al damunt i l'havien encès... Els rebels... Va arribar amb cremades... a la cara. Les mans. Vam intentar fer tots els possibles... semblava que s'anava recuperant però... al final... una infecció... una simple infecció... no se'n va sortir.

Pausa.

ISAAC: Així... saps de qui m'estava parlant...

GERMANA CECÍLIA: Sí...

ISAAC: Què va passar?

GERMANA CECÍLIA: Què t'ha dit?

ISAAC: Si et plau... explica'm què va passar.

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Com li ha arribat? D'on ho ha tret?

ISAAC: Necessito que m'ho expliquis... que em diguis si és veritat.

Pausa llarga.

GERMANA CECÍLIA: Un dia quan vaig passar a curar-lo... a netejar-li les cremades... Em va dir alguna cosa... Costava entendre'l... les cremades a la cara... la boca... Vaig dir-li que ho estava intentant fer amb la màxima cura... No entenia què deia... Li vaig demanar si necessitava alguna cosa... si podia fer-ho d'alguna manera que... (*Pausa.*) Va ser aleshores quan va... va aixecar el llençol que el cobria de cintura en avall i... un cop descobert em va agafar la mà i la va acompanyar fins... allà... Això és el que em va demanar... (*Pausa.*) I ho vaig fer... vaig calmar-lo d'aquesta manera.

Pausa llarga.

ISAAC: Va ser aquell dia i prou?

GERMANA CECÍLIA: No. (*Pausa.*) Molts altres dies. (*Pausa.*) Cada cop que ho va necessitar fins al dia que el vam perdre.

Pausa llarga.

ISAAC: Per què vas accedir a fer-ho?

GERMANA CECÍLIA: Perquè allò li donava consol. El calmava. Per caritat cristiana.

ISAAC: Caritat cristiana...

GERMANA CECÍLIA: Sí, és clar: caritat cristiana!

Pausa llarga.

GERMANA CECÍLIA: Com ho podia saber el pare Felip?

ISAAC: No ho sé... Potser l'hi va dir... en una confessió... Potser el noi l'hi va explicar a algú altre i aquest altre... No ho sé... No sabia dir-t'ho. No m'ho va dir. (*Pausa.*) Ho sap algú més de la infermeria?

GERMANA CECÍLIA: No.

ISAAC: L'Erik? La germana Teresa? El Matthias? La Cloe?

GERMANA CECÍLIA: No... No ho sé! (*Pausa.*) No... no... almenys que jo ho sàpiga...

ISAAC: D'acord.

GERMANA CECÍLIA: No sé com li ha arribat. No en tenia ni idea que ho sabés. No sospitava que... Mai em va cridar l'atenció, ni em va fer cap comentari. (*Pausa.*) Em coneixes de sobres. El que et vaig dir no és una falsa acusació buscant notorietat o... ni per vanitat... ni tampoc per justificar-me de res. Per defensar-me. Però tampoc puc negar que aquesta «actitud inapropiada», com ell n'ha dit, sigui falsa. És el que vaig fer.

Pausa llarga.

ISAAC: Merda...

GERMANA CECÍLIA: Merda, què?

ISAAC: Saps perfectament què passa...

GERMANA CECÍLIA: Què em diràs? Que el meu acte et sembla més greu que el fet que s'hagi pogut cometre un crim?

ISAAC: No estic parlant d'això.

GERMANA CECÍLIA: Doncs de què?

ISAAC: No tens cap prova contra ell. Només una sospita. No tens cap certesa que en fos el responsable. En canvi tu m'acabes de reconèixer/

GERMANA CECÍLIA: Per la seva actitud... De vegades és més generós amb algunes racions... com si premiés o... petits gestos/

ISAAC: Tot això no és res... Impressions i prou!

GERMANA CECÍLIA: El dia que va passar això... abans me l'havia trobat a la infermeria. Li vaig dir què havia passat. Em va dir que s'havia fet un tall. Però intentava treure's alguna cosa. Estic segura que era una esgarrinxada... dels esbarzers... que intentava treure's una espina.

ISAAC: Vas veure-ho?

GERMANA CECÍLIA: Vaig veure com es netejava i com remenava alguna cosa... va dir que era un tall però no/

ISAAC: Només suposicions...

GERMANA CECÍLIA: No portava l'anell... Per què no portava l'anell... a la nena li van foradar els ulls/

ISAAC: Tot això que dius...

GERMANA CECÍLIA: No et sembla sospitós/

ISAAC: Et recordo que ell té constància d'una cosa que sí que ha passat.

GERMANA CECÍLIA: Espero que no ho posis a la mateixa balança.

ISAAC: I la teva església on creus que ho posarà? Què faràs? També els diràs que era un acte de caritat cristiana?

GERMANA CECÍLIA: Sí. Ho és.

ISAAC: Saps perfectament que faran servir els mateixos termes que ha utilitzat el pare Felip/

GERMANA CECÍLIA: Una actitud inapropiada.

ISAAC: Sí. Una actitud inapropiada. I un acte lasciu. També va dir això: «un acte lasciu».

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: No m'espanta.

ISAAC: És que no estem parlant de si t'espanta o no. Estem parlant que tens totes les de perdre.

GERMANA CECÍLIA: Isaac... No és una qüestió de guanyar o perdre. No em penso arronsar davant d'ell, ni de ningú. De les seves amenaces. Perquè tot el que t'ha dit no és altra cosa que això: amenaces. Perquè m'ho fessis arribar i canviï d'opinió. Ho saps perfectament. (*Pausa.*) Alguna cosa més?

ISAAC: No... bé, sí... Per ell, te'n pots anar demà mateix quan vingui el camió... que està molt tranquil i també la seva consciència. No farà res per aturar-te. Ha dit que tu mateixa... Endavant...

GERMANA CECÍLIA: Doncs això: endavant.

ISAAC: Un moment... un moment...

GERMANA CECÍLIA: Un moment, què? (*Pausa.*) Què creus que he de fer?

ISAAC: Això que m'acabes d'explicar. Ni una paraula a ningú. Ni a ell, si te'l trobes. Ni una paraula.

GERMANA CECÍLIA: No m'avergonyeixo de cap dels meus actes. No m'he d'amagar de res.

ISAAC: És que no sé què pretens! És la teva paraula —d'una cosa que no tens cap certesa— contra la seva, d'una cosa que tu no tens cap intenció de negar. Si ho reconeixes et posaràs a tothom en contra/

GERMANA CECÍLIA: El problema no és el que vaig fer jo/

ISAAC: I tant que ho és! També. Si se sap... la teva església t'escombrarà... No siguis ingènua! Ho saps perfectament...

GERMANA CECÍLIA: Jo et dic que una nena/

ISAAC: Seria un escàndol/

GERMANA CECÍLIA: I no et sembla un escàndol/

ISAAC: Sembla que no m'entenguis...

GERMANA CECÍLIA: És increïble. Sembla que sigui més greu
que jo/

ISAAC: Explica que és un acte de caritat cristiana... explica'ls-ho
i ja veuràs què et diuen... I si això arriba a l'opinió pública...

GERMANA CECÍLIA: Això et preocupa?

ISAAC: Em preocupen les conseqüències que pot tenir en tota
la feina que hem fet aquí... també en la teva persona... Em
preocupo per tu.

GERMANA CECÍLIA: No em diguis ara que et preocupes per
mi...

ISAAC: És clar que sí!

GERMANA CECÍLIA: Ha aconseguit exactament el que pretenia:
posar-te la por al cos i fer-te creure que/

ISAAC: És que ja t'ho he dit... tens totes les de perdre... i de re-
truc... això també ens afectarà a nosaltres. A la imatge/

GERMANA CECÍLIA: Ah! La imatge... És això.

ISAAC: És clar que sí! El millor que podries fer...

GERMANA CECÍLIA: Què és el millor que podria fer? (*Pausa.*)
Va! Digues...

Pausa.

ISAAC: Empassar-te l'orgull, Cecília. Fer com si no hagués
passat res. Continuar treballant com ho has fet fins ara...
atents que no es pugui cometre cap més abús... si és que

se n'ha comès algun. Evitar un escàndol en cap sentit i que això pugui perjudicar la imatge i la feina que fem. Vosaltres i nosaltres. Pensar en les necessitats de tota la gent que estem rebent cada dia. Pensar que la prioritat és aquesta gent. (*Pausa.*) Si tanquem el tema... ell també sabrà que estarem atents a tots els seus moviments... que hi estarem a sobre... que a la mínima... Això és el millor que podem fer.

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Em dol que et pensis que és una qüestió d'orgull, tant com que ell em pugui acusar de vanitat i de buscar notorietat. El que puguin dir del que va passar a la infermeria m'importa ben poc. (*Pausa.*) És una qüestió de justícia. De dignitat. Per aquella nena... i la seva família.

Pausa.

ISAAC: Penso que és el millor. I això de la infermeria... d'aquell noi... Negar-ho. Dir que és fals.

GERMANA CECÍLIA: Pensava que eres amic meu.

ISAAC: Precisament! Ho sóc!

GERMANA CECÍLIA: Ets el meu amic i em demanes que menteixi? Que faci una cosa que va contra els meus principis?

ISAAC: El que vas fer/

GERMANA CECÍLIA: El que vaig fer, què?

ISAAC: És que no sé on tens el cap!

GERMANA CECÍLIA: Saps què és el que em sap més greu? Que tu... que tu em condemnis.

ISAAC: No ho he fet.

GERMANA CECÍLIA: I tant que ho has fet: em jutges i em condemnes.

ISAAC: I què et penses que farà la teva església si això s'arriba a saber?

GERMANA CECÍLIA: Abans que ho facin ells, ja ho has fet tu.

ISAAC: Jo no/

GERMANA CECÍLIA: Tu també... De la mateixa forma —potser més durament i tot— que ho puguin fer ells. Tu... segurament et fan riure alguns dels plantejaments catòlics... Tu... que et creus que la teva moral és lliure... Has estat el primer a condemnar-me. Ni tan sols t'has plantejat si et sembla bé o malament el que vaig fer. Què en penses, eh? També ho trobes un acte inapropiat? Lasciu? Només has pensat en les conseqüències del que vaig fer. Perquè penses que et perjudicarà. Encara és pitjor. Ni tan sols és perquè ho creguis. Per la teva moral. Sinó per interès. Fixa't que... que petits que són els teus principis. (*Pausa.*) Ni pensar-hi que mentiré. Vull que et quedi ben clar això.

ISAAC: No és just que em facis sentir com una merda.

GERMANA CECÍLIA: Ningú t'hi ha fet sentir.

ISAAC: Has dit que els meus principis són petits però... (*Pausa.*) Vols saber una cosa? La teva església no et condemnarà. Saps per què no? Et perdonarà. I tant que ho farà. Et perdonarà... però saps com? Saps a quin preu? (*Pausa.*) Confessant-te. Fent-te reconèixer que has comès una falta. Són capaços d'acceptar-ho i perdonar-te, sempre que tu

reconequis que t'has equivocat... cosa que sembla que no tens cap intenció de fer. (*Pausa.*) No t'equivoquis, Cecília: la teva església és així. Funciona d'aquesta manera. M'imagino que n'estàs al cas.

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Quin cop més baix.

Pausa.

ISAAC: Cecília... Vull ajudar-te. Estic intentant ser sensat. Pensar en tu i en tot això. Mira... L'única cosa... que se m'acudeix... per tenir alguna cosa a favor teu... Quan vas trobar la nena... encara era viva, oi?

GERMANA CECÍLIA: Sí. Va morir pocs moments abans que l'entregués a la seva mare.

Pausa.

ISAAC: No et va dir res? Un nom... alguna cosa... Això seria... realment valuós... Recordes... Intenta recordar si et va...

GERMANA CECÍLIA: (...)

ISAAC: El que estic intentant de fer-te entendre és que no tens res. Res més que una sospita. Una intuïció. I a més... hi ha això de la infermeria... Se't menjaran. No ho veus? El que vols fer, Cecília, és un suïcidi. Un autèntic suïcidi.

Pausa llarga.

GERMANA CECÍLIA: Si l'única cosa que m'havies de dir és que calli i menteixi... ja m'ho has dit i repetit. Ho he entès. *(Pausa.)* Els nens deuen estar arribant. No et destorbo. Fes el que hakis de fer.

4.

Nit. Espai desèrtic. Únicament una petita llum d'un fogó de camp que té a les mans la GERMANA CECÍLIA. L'ÒSCAR s'acosta a ella amb una llanterna.

ÒSCAR: Em semblava que t'havia deixat prou clar que, mentre jo dormís, intentessis fer el mateix. Que si no tenies son, intentessis treure-la d'on fos i que, per cap motiu, baixessis del camió. Aquest no és un lloc per sortir de qualsevol manera a fer un passeig. Em pensava que podia fer un cop de cap, tranquil·lament, sense haver de pensar que quan em despertaria hauries sortit a no sé on...

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Ho sento.

ÒSCAR: Si necessitaves estirar les cames, et podies esperar que em despertés.... o avisar-me. No m'hauria sabut greu. De debò.

GERMANA CECÍLIA: (...)

ÒSCAR: No et prenguis malament el que t'he dit. Seguretat. Prendre algunes precaucions. No ha de passar res però millor... Ja sé que només fa sis hores que hem començat el trajecte... que ho podria fer tot d'una sola tirada però... fa un temps un home em va llegir el futur. Hi creus tu en aquestes coses? Jo no sé si hi crec. Em va dir que vigilés molt quan em posés al voltant. No sé si ho devia saber que tota la vida he conduït. Jo no li vaig dir res. No hi crec en aquestes coses però prefereixo no donar-los informació. Transportista. Sempre. Abans que aquell home em digués allò, sempre havia imaginat un final així. Violent. Una trompada. Una bona hòstia. D'aquelles que no te n'escapes. Però des que em va dir allò, quan tinc son... sigui on sigui... no m'estic de parar i fer un cop de cap. (*Pausa.*) Ara et pensaràs que sóc supersticions. No. No t'ho pensis pas. Ens deuen quedar ben bé set hores. A bon ritme set hores. Potser una mica més. Set hores i mitja. Estic ben descansat. M'ha anat bé trencar el son una estona. M'havia agafat una mena de passió de son... Viatjar sol és diferent que quan vas acompanyat però... tu no ets de xerrar gaire. Jo tampoc. Fora del camió, sí. Quan condueixo, no obro la boca. Però m'agrada que em parlin. M'he acabat acostumant a la soledat de conduir. No és un retret, que no m'hagis donat conversa. No ho és. Ets poc parladora. Jo també. Amb segons qui, sí. Estic acostumat a conduir sol. La ràdio... la música... em fan companyia. I quan vaig acompanyat... sempre com si anessin estabornits... amb el cap vés a saber on... És com si anés sol. Amb tu em pensava... Què hi farem... Gairebé no has obert la boca des que hem marxat. T'has dormit una estona i ha estat quan has parlat més.

Deves somiar. Murmuraves alguna cosa. La gent que més calla és la que té més coses per explicar. Sempre ho deia la meva mare. Potser no t'ho hauria d'haver dit això d'aquell home... el que em va dir el futur. Potser t'angoixarà en el que ens queda de viatge. (*L'ÒSCAR treu un paquet de tabac i s'encén una cigarreta.*) Estigues tranquil·la. Vaig ben reposat. No et deu preocupar, oi?

GERMANA CECÍLIA: Em podria... Li faria res...

ÒSCAR: Què?

GERMANA CECÍLIA: Si em podria... Què he dit quan somiava?

Pausa.

ÒSCAR: Ah... No ho sé. Tenia la ràdio en marxa. No te'n recordes de què somiaves?

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: No...

ÒSCAR: Aquí has de tenir els ulls ben oberts. Has d'estar per... la carretera... si se'n pot dir carretera... un desastre. Quilòmetres i quilòmetres sense res. El poc que hi havia s'ho han carregat. Què t'he d'explicar... (*Pausa.*) Suposo que és important... el motiu pel qual marxes... per això estàs tan callada. No cal que m'expliquis res. No voldria semblar... No t'ho he preguntat. (*Pausa.*) Quan em van dir que se t'havia d'endur... potser et va semblar que posava mala cara. Que arrufava el nas. Potser vas tenir aquesta impressió. Res d'això... Bé... només que... carregar algú

vol dir que tindràs una mica menys d'espai i que no podràs carregar segons què al camió... també que no podràs carregar algú altre que ho necessiti... Deu ser important... el teu motiu. *(Pausa.)* En el tram que entrarem ara... de vegades, et trobes gent pel camí... algú que fuig... i et fa senyals perquè el carreguis... saben que si el pots portar fins a la capital o en un poble més o menys gran... estan salvats... *(Pausa.)* Fa pena... Ho han arrasat tot... o gairebé tot... les zones rurals... poblats... cases... monuments... Per allà on passen, no deixen res. «El que més m'estimava, ja no existeix». M'ho va dir un noi que fugia. Un nano jove. El vaig carregar. Assegut al mateix lloc on vas tu. Se'm va quedar clavat. Aquí. Ben clavat. Si el que més t'estimes ja no existeix, què et queda? *(Pausa.)* Què és el que més t'estimes, tu? *(Pausa.)* Tot. Fa pena. Posa els pèls de punta aquest lloc. *(Pausa.)* Abans... de vegades, t'aturaven. Un casament. Sempre guarden una cadira buida i un plat a taula per a algun convidat de més. T'aturaven i et convidaven a celebrar-ho amb ells. Sense conèixer-te de res. Recipients plens de menjar i música. No tenen res però... no he vist mai casaments tan bonics com aquests. D'aquells pobles... pobles per dir-ne d'alguna manera... ja no en queda res... quatre cases. S'ho han carregat tot. No han deixat res. Quatre cases i algú que es resisteix a marxar. Com aquell home que em va llegir el futur. Me'l van presentar en un casament... quan encara quedava gent... Però tot-hom se'n va... alguna gent decideix... no em preguntis per què... quedar-se... Com aquell home... Ja no hi ha més casaments... Nenes de quinze anys. Aquí es casen a partir

d'aquesta edat. Sempre una cadira buida i un plat per a un convidat de més. Ara veus aquestes noies escapant. Adonant-se del que deixen enrere. Noies que se'ls posa aquesta cara eixuta i trista de les verges madures... (*Pausa.*) Perdona, germana... no volia... Era una forma de parlar. No era la meva intenció ofendre't. El que volia dir és que... aquest lloc, ja fa temps, ha perdut l'alegria de viure... (*Pausa.*) Un camió d'ajuda humanitària... la bandera blanca... pensen que ets intocable... Qui ho sap? La vostra zona... més d'una vegada deveu haver pensat que... qualsevol dia aquests animals vindran i s'ho carregaran tot... sense miraments... Són uns salvatges. Uns autèntics salvatges. No respectaran que tingueu unes banderes blanques penjades ni... Hi hauria d'haver l'exèrcit protegint-vos... Qualsevol dia... aquests no respecten res... Quan hi entres... vida... la vida que ja no queda enlloc. T'agrada el futbol. Sé que t'agrada. Alguna vegada, entrant amb el camió, t'he vist jugant amb els nens. Et diuen Germana Gol. Saps que t'anomenen així? Germana Gol. Potser no t'ho hauria d'haver dit que et diuen així. Espero que no et molesti. Després de veure tanta misèria... entrar i veure els nanos jugar a pilota reconforta... la música de dins dels barracons... com aprenen a tocar els instruments. Els seus pares i avis s'han matat entre ells. Ara juguen a futbol. Fan música. Potser somien que algun dia podran formar una orquestra. Un equip. Els heu ensenyat que no podran fer-ho sols. El futbol i la música és l'única cosa que encara els pot salvar. (*Pausa.*) Tota aquesta gent fugint... De vegades, pel camí... te'n trobes més d'un: tres... quatre... cinc... una família... grups... És

millor trobar-te'n un o dos. Quan són més de dos és un problema. Penses... si m'aturo, no podré pujar-los a tots. Hauré de dir-los que no hi caben. I ells hauran de decidir qui pot pujar i qui no. És una elecció terrible. També veus gent que et fan mala espina. Que no te'n refies. Jo no sé pensar en fred. Et miro a tu. Aquesta serenitat que desprens. Aquest silenci. T'envejo aquesta serenitat. Jo no la tinc. Jo sóc un home d'intuïció. Em guio per la intuïció. Deixa't d'intuïcions... A tu, aquesta serenitat no et perdrà, la meva intuïció qualsevol dia em jugarà una mala passada. (Pausa.) Són tres. Potser sí que hi cabrien però... són tres. Jo sol. No me'n refio. No ho veig clar. Mires el retrovisor i veus com van quedant enrere. Com continuen fent senyals. Com criden. Com et maleeixen. T'insulten. Els podies salvar i no ho has fet. Potser t'haurien degollat allà mateix. Aquests no s'estan per hòsties. (Pausa.) Ho sento. No me la puc jugar. És millor. No pots jugar-te-la. Ni per tu, ni per la càrrega que portes. La càrrega és important. Quan has fet tants viatges com jo, aprens a no mirar pel retrovisor. Si ho fas, et quedarà aquell sentiment que els has deixat allà. Que els podies portar. Que no has fet res per ells. (Pausa.) Si ens creuem amb algú... Avui la cabina va plena... no podríem encabir-hi ningú més. Un consell: no miris pel retrovisor. Sobretot, evita mirar pel retrovisor. (Pausa.) Saps on som ara? L'encreuament de la nena i el cadell. Aquest és el punt que ho separa tot.

GERMANA CECÍLIA: Què vol dir?

ÒSCAR: Sempre hi ha un punt que ho separa tot: els llocs... les coses... Tu ho saps millor que ningú.

GERMANA CECÍLIA: A vegades... aquest punt... no és tan clar.

ÒSCAR: Diràs el que vulguis. El camí que acabem de deixar endarrere és el de la salvació. És el que porta cap al campament. Si agafen aquell camí... si aguanten la travessia... si no els passa res en totes les hores que tenen de trajecte... podran arribar al campament, a la vostra missió... Ara... si s'equivoquen i agafen aquest... el que farem ara... ja han begut oli. Ja ho veuràs... quilòmetres i quilòmetres on no hi ha res. Res de res. Algun camió, com el nostre... el miracle. Però si va carregat i algú, com tu, ocupa l'altre lloc de la cabina... un miracle que passa de llarg. Sempre amunt i avall... aquesta gent... fugint... jugant-se-la... buscant algun lloc... Tots aquests esforços i saber que com a molt tu i els teus no viureu més de cinquanta anys... Aquí la gent no viu gaire més. Terrible. (*Pausa.*) Algunes caixes les he portades d'anada i tornada. Productes i medicaments caducats. O ja van venir caducats, o han caducat pel camí o tot just arribar al camp. Si m'emporto material per reparar... el meu viatge té un sentit. Si torno i he de recollir caixes caducades, m'empenyo. Espai desaprofitat al camió. Aquí cada mil·límetre té sentit o deixa de tenir-ne. Cada decisió. Què t'he d'explicar... ho saps tan bé com jo. Fa cagar això dels medicaments caducats. (*Pausa.*) Quan es faci de dia... veuràs la immensitat... Et pot arribar a emocionar i, alhora, fer-te morir de por... Avui viatjo amb tu, acompanyat... quilòmetres i quilòmetres de res... i la immensitat. Una vegada vaig conèixer un nano jove... informàtic... llegia un llibre sobre la creació de l'univers. Em va dir que el món està fet d'àtoms. M'ho va intentar explicar però... la veritat... em va semblar

molt complicat. Jo no crec en l'àtom. Jo crec en Déu. Ara què cony m'explica aquest, d'àtoms? Qui sinó Déu pot haver creat tot això? Estàs d'acord amb mi, germana, oi? Quan es faci de dia... veuràs la immensitat. Desert... Àtoms!... què collons deia aquell? Però, de vegades, quan veig el que veig... penso que m'agradaria més creure en l'àtom. (*Pausa.*) Ja no sé si hi crec, en Déu... Perdona'm, germana... no et vull ofendre... Com la mare d'aquell home... el que em va llegir el futur... Ell feia tot un ritual en la mateixa habitació on tenia la seva mare estirada en un llit... No t'ho he explicat això, oi? La mare d'aquell home devia tenir més de noranta anys... semblava morta... Jo hauria dit que no respirava... tenia els braços i la cara plens de picades... No tenien sostre... Una ventada se l'havia endut i tot i que ho havien intentat apedaçar... hi havia un forat ben gros... Els ocells entraven a dins la casa... i anaven picant els braços i la cara de la dona... per això, de tant en tant, la dona deixava anar algun gemec... Era per aquells gemecs que sabia que estava viva... sinó m'hauria pensat que estava ben morta... que no respirava... Llavors l'home —el que em va dir que vigilés al volant— s'aixecava i els espantava... Al cap de poc que s'hagués assegut, els ocells ja tornaven a ser tots damunt el cos de la seva mare clavant-li picades. (*Pausa.*) Ara no ho sé per què t'ho deia, això... (*Pausa.*) Què estava dient? (*Pausa.*) La carretera... el trajecte... Ah... Els medicaments caducats... Fa cagar, això dels medicaments caducats... Expliquen que un camioner se'n va desfer, una vegada... a mig camí... va llançar unes quantes caixes... Segons sembla, algun animal, mort de fam, va menjar-s'ho... Va rosegar el paper i el plàstic...

Imagina't si en devia tenir de fam... es veu que es devia intoxicar... i abans de morir-se, alguna altra bèstia més ràpida el va caçar i en mossegar-lo... també es va intoxicar... i una cosa així... la cadena ja no es pot parar. Si mossegues un animal intoxicat, el més possible és que també t'intoxiquis i que l'espiral sigui ja... imparabile... una desgràcia... això és el que és: una desgràcia. Una catàstrofe. La història de la humanitat és ben bé això: la cadena d'un animal que s'intoxica després de mossegar-ne un altre... Guerres... Tot això... Destrucció... No n'aprenem. No n'aprenem i sembla que no n'aprendrem mai. També expliquen que en un grup, que escapaven per aquest camí... hi havia una nena que va acostar-se a un animal intoxicat. Sense por. Algú va voler-la aturar: que si la mossegaria; que si era una bèstia malalta; que si no sé què... Però no. La nena ja l'estava tocant, quan volien aturar-la. La sorpresa va ser que l'animal es va deixar amanyagar. La gent d'aquí té creences ben estranyes. Algú va dir que si es deixava amanyagar era un senyal que aquella criatura el podia purificar i que, potser, aquell gest serviria per salvar-los. La gent quan està més desesperada i perduda s'agafa a qualsevol cosa... per petita que sigui. Després d'aquell gest, la nena va acostar-se encara més a la bèstia, que estava ajaguda al terra... agonitzant... i va estirar-se amb el cap sobre la seva panxa i es va posar a dormir... i l'animal, expliquen, que va sospirar alleujat. Al matí, quan van aixecar-se, l'animal ja era mort... i aquell grup va continuar el seu camí. Van portar la nena sobre les espatlles. «La princesa»! Li deien «la princesa». La nena... expliquen que... de cop... va emmalaltir... se li va posar cara de dona gran... i al cap d'unes setmanes... entre

crits de dolor... va parir un cadell... el que sents, un cadell... mig home, mig animal... però un animal que no s'ha vist mai abans. I a «la princesa», a qui havien portat a coll, li van dir que no la volien amb ells, que tirés per l'altre costat... La nena, amb el cadell en braços, la placenta al terra i encara lligada amb el cordó umbilical amb aquella estranya criatura, els seguia... i li deien que no... que no la volien... que s'apartés i no se'ls acostés... i ella no parava de plorar... Era això: una nena... una nena i prou. Què volien que fes? I era tanta la insistència que van agafar pedres del terra i li van dir que si els continuava seguint... no s'ho pensarien i l'apedregarien... a ella i a la seva cria. Al grup hi havia els seus pares... els seus germans... tampoc la volien. La nena no parava de plorar... sense desenganxar-se del cadell que havia parit. Merda de medicaments caducats! (*Pausa.*) Ja veus... quines coses... Ho expliquen. No sé què hi ha de cert o no. Potser no és veritat. Aquí és el punt que ho separa tot: l'encreuament de la nena i el cadell. Per això l'anomenen així aquest lloc. Jo no sé si hi crec, en aquestes històries... però si mai em trobés una nena... ara potser ja deu ser una dona... amb un cadell als braços... o una bèstia al darrere, trepitjant-li les passes... Potser és una vella... vés a saber!... Fa tants anys que estan així, que vés a saber quina edat deu tenir ara... Al meu camió no hi pujarà. T'ho ben asseguro. Ni m'ho pensaré. Ni un segon. Aquell home em va dir que si un dia viatja amb mi la dona que, quan mor, canta... després la sang i el dolor unirà aquest trajecte. No sé per què m'ho deia. No ho he entès mai però se m'ha quedat ben gravat... les seves paraules. Què devia voler dir? No sé a què es referia. Jo no penso

carregar la nena del cadell... per si de cas... (*Pausa.*) M'entens, oi? Per això t'ho deia que val més no sortir del camió... De nit... un simple insecte... una bèstia... Aquí cal anar amb compte... Sempre... Una serp és capaç d'engolir un animal de la mida d'un vedell... Un animal de prenyar una criatura humana... Aquí ja no et pots refiar de res. De l'home, no; de la natura, tampoc... Aquí, a Déu... i ja em perdonaràs pel que diré... la natura i l'home se li han escapat de les mans. (*Pausa.*) Ah, sí... No era això... ja sé per què t'ho explicava allò de l'home que em va dir el futur... Ja sé què et volia dir. Era això... Aquí la gent sabent que viurà quaranta o cinquanta anys com a molt... i aquella dona d'aquella manera... al llit... més de noranta anys... Per què viure tant de temps quan la majoria en viu tan poc? El seu fill... això vaig veure ben clar als seus ulls... preocupat perquè ja no quedava gairebé ningú més al poble... havien fugit gairebé tots... i tenia por... la vaig notar als seus ulls... Por que la mort li arribés abans que a la seva mare... i llavors qui podria espantar aquells ocellots que anaven picant-la allà estirada al llit... Si no hagués estat per la seva mare... estirada al llit... viva però sense respirar... ell també se n'hauria anat... Quina mena de Déu és aquest, capaç de donar menys anys de vida al fill i deixar la mare en una casa sense teulada i on els ocells la picotegin? Perdonam, germana... però... aquell home es quedava només per la seva mare... per protegir-la fins que pogués... si no també se n'hauria anat... Tothom se'n va d'aquí... amunt i avall... a dotzenes... vintenes... centenars... fugint... sempre fugint. Si decideixes fer una travessia com aquesta... és que la cosa està molt fotuda... que tens un motiu de pes. Tu també el deus

tenir. Per això estàs tan callada. De debò que no te'n recordes de què has somiat?

GERMANA CECÍLIA: No... Ja l'hi he dit... No ho sé.

ÒSCAR: No intentis fer-me creure que no ho recordes. Si no m'ho vols explicar, no passa res. Murmuraves. Has fet un petit espasme i has obert els ulls. Els has tornat a tancar de cop. Aleshores ja no has dormit més. Has fet veure que dormies però no ho feies. No cal que m'ho expliquis si no vols.

Pausa llarga.

GERMANA CECÍLIA: Nevava... però les volves que queien eren de color negre. Hi havia foc... Estrany... Nevava i hi havia foc. Cremava no sé què. Del foc en sortia algú. Era la figura d'una persona però no sabia dir si era gran, jove o una criatura. Tampoc si era un home o una dona. Algú ple d'espines i foc. No se li veia ni un tros de pell. Sortia del foc i estirava el braç. El puny tancat. Estirava el braç com si em volgués donar alguna cosa... Jo allargava la mà. L'obria sobre la meua i hi deixava caure el que hi tenia guardat. Un parell d'ulls. Això és el que tenia dins del puny. Jo me'ls quedava i no sabia què fer-ne.

5.

Tarda. Gelateria. La GERMANA ISABEL i la GERMANA CECÍLIA assegudes en un tamboret en una barra. Pràcticament s'han acabat les copes de gelat que tenen davant seu.

GERMANA ISABEL: Estava bo, oi?

GERMANA CECÍLIA: Sí... Molt bo.

GERMANA ISABEL: Sabia que li agradaria. Està molt bé, aquest lloc.

Pausa llarga.

GERMANA ISABEL: La germana Agnès m'ha dit que el diumenge va anar a veure una neboda.

GERMANA CECÍLIA: Sí, l'única que tinc.

GERMANA ISABEL: Pensava que en tenia més. Així només aquesta...

GERMANA CECÍLIA: Sí, només aquesta.

GERMANA ISABEL: Té més família?

GERMANA CECÍLIA: Família propera... només em queda aquesta neboda.

GERMANA ISABEL: Quan feia que no la veia?

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Ben bé... set... vuit anys.

GERMANA ISABEL: Déu n'hi do.... Li va trucar vostè?

GERMANA CECÍLIA: Sí... és clar... de fet, ella no sabia que havia tornat... Em sembla que va quedar amb mi més per compromís que no perquè li vingués de gust veure'm.

GERMANA ISABEL: Per què ho diu això?

GERMANA CECÍLIA: Semblava que cap hora li anava bé... M'havia dit de quedar per dinar. Al final, em va dir que millor quedar a mitja tarda. Que se li havia complicat el dia.

GERMANA ISABEL: Tothom va/

GERMANA CECÍLIA: Sí... Molt atrafegat.

GERMANA ISABEL: A casa seva?

GERMANA CECÍLIA: Em va dir que quedéssim a una sortida de metro. Em pensava que aniríem a casa seva, però no. Em va portar a una cafeteria. Per això et dic que em sembla que va ser més per compromís que per cap altra cosa.

GERMANA ISABEL: Ja...

Pausa.

GERMANA ISABEL: Com es diu? Quants anys té?

GERMANA CECÍLIA: Patrícia. Trenta-dos anys.

GERMANA ISABEL: De qui ets germana, del seu pare o de la seva mare?

GERMANA CECÍLIA: La seva mare. Es va morir fa tres anys. Un càncer.

GERMANA ISABEL: Vaja... ho sento.

GERMANA CECÍLIA: Gràcies.

Pausa.

GERMANA ISABEL: Li devia sorprendre que hagi tornat. Li devia preguntar un munt de coses.

GERMANA CECÍLIA: No. La veritat, no. Jo li vaig preguntar sobre ella... també de la meva germana. Li vaig dir que m'hauria agradat estar aquí i acompanyar-la. Va dir-me que no passa res. Que la malaltia va ser complicada... que... que és comprensible... que jo havia triat portar aquesta vida i no passa res. Es veu que la meva germana havia demanat moltes vegades per mi. Que li hauria agradat veure'm abans de morir. (*Pausa.*) Ella no em va preguntar gaire sobre mi. Va ser educada... agradable... però no em va preguntar gaire res.

Pausa llarga.

GERMANA ISABEL: Tot aquest temps fora... deu haver trobat la ciutat canviada.

GERMANA CECÍLIA: No he tingut gaire temps però... no em pensava que la trobaria pitjor que quan me'n vaig anar. Hi ha més gent dormint al carrer.... El menjador està ple cada migdia.

GERMANA ISABEL: Amb les germanes i els altres voluntaris...

GERMANA CECÍLIA: Bé... tot bé.

GERMANA ISABEL: Avui ha anat a la cuina... No ha servit, oi?

GERMANA CECÍLIA: M'ha semblat que seria més útil a la cuina.

GERMANA ISABEL: Ja...

GERMANA CECÍLIA: Em sembla que ens hem organitzat millor així.

Pausa.

GERMANA ISABEL: Patrícia, oi? La seva neboda...

GERMANA CECÍLIA: Patrícia, sí.

GERMANA ISABEL: No estava sorpresa?

GERMANA CECÍLIA: De què?

GERMANA ISABEL: De la seva tornada.

GERMANA CECÍLIA: En vam parlar molt poc.

Pausa.

GERMANA ISABEL: És una mica estrany...

GERMANA CECÍLIA: Estrany... què?

GERMANA ISABEL: Fa una mica més d'una setmana que és aquí.

Ha tornat... d'un dia per l'altre... sense avisar... S'ha reincorporat i ens està donant un cop de mà al menjador... però... què ha passat? Quin és el motiu?

Pausa llarga.

GERMANA ISABEL: La germana Agnès...

GERMANA CECÍLIA: Què passa amb la germana Agnès?

GERMANA ISABEL: El pare Felip...

GERMANA CECÍLIA: El pare Felip?

GERMANA ISABEL: Sap com n'és de difícil la comunicació. Tres dies després que marxés... el pare Felip... en un dels camions

- que va anar al poblat... va aprofitar per entregar-li un missatge perquè quan arribés a la capital anés a correus i el fes arribar a la germana Agnès. Suposava que tornava al convent. Com és que el pare Felip no sabia on anava?
- GERMANA CECÍLIA: El pare Felip em va donar la seva aprovació perquè marxés. Dius que va escriure al convent. Doncs això vol dir que sabia que hauria tornat al convent. No entenc/
- GERMANA ISABEL: Però...
- GERMANA CECÍLIA: El missatge era per saber si havia tornat al convent o per què era, exactament?
- GERMANA ISABEL: Deia que suposava que havia tornat. Això li va estranyar a la germana Agnès: que ho suposés.
- GERMANA CECÍLIA: Devia voler dir que suposava que ja havia arribat.
- GERMANA ISABEL: Ja... (*Pausa.*) També... Preguntava com es trobava. Que tinguéssim cura de vostè. Que reposés. Que uns dies de repòs li podien anar bé abans de reincorporar-se... però quan va arribar el missatge ja s'havia reincorporat. Vostè va voler-ho fer l'endemà mateix d'haver arribat.
- GERMANA CECÍLIA: Sí... (*Pausa.*) Com és que m'ho dius tu i no la germana Agnès?
- GERMANA ISABEL: M'ho ha comentat aquest matí. M'ha ensenyat el missatge. Ella no en sap res... ni voldria que... era només que/
- GERMANA CECÍLIA: No hi ha res estrany. No vulguis veure-hi res d'estrany. Així que... vaig a pagar.
- GERMANA ISABEL: No. Li he dit que la convidava jo.
- GERMANA CECÍLIA: Pensava que em convidaves perquè saps que m'agraden/

GERMANA ISABEL: I és per això...

GERMANA CECÍLIA: /no que amb el pretext d'un gelat, de la mateixa manera que s'enganya un nen amb lllaminadures, intentaries interrogar-me.

Pausa.

GERMANA ISABEL: Per què està tant a la defensiva? Em sembla que/

GERMANA CECÍLIA: A mi el que em sembla és que t'interessava molt poc la trobada amb la meva neboda i el que t'he explicat de la meva germana...

GERMANA ISABEL: Com pot dir això?

GERMANA CECÍLIA: Perquè t'ho has fet venir bé per portar la conversa cap allà on volies.

GERMANA ISABEL: Em sembla que... està molt susceptible.

GERMANA CECÍLIA: (...)

GERMANA ISABEL: Pensi-ho bé: la seva neboda... ha dit que va quedar amb vostè per compromís... ara jo... que intento interrogar-la... Què és el que li passa?

GERMANA CECÍLIA: Res.

GERMANA ISABEL: El que intentava dir-li... de vegades, ens equivoquem i pensem/

GERMANA CECÍLIA: El pare Felip ha dit que m'havia equivocat en alguna cosa?

GERMANA ISABEL: No, no, no... Per què ho hauria d'haver dit? (*Pausa.*) Al seu missatge només hi posava el que li he explicat. Res més. Només el que li he dit. Això i prou. Era molt breu i només s'interessava per com estava. Res

més. (*Pausa.*) Es nota que l'aprecia. Que es preocupa per vostè.

GERMANA CECÍLIA: Veig que era de debò...

GERMANA ISABEL: De debò, el què?

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Que es preocupa... (*Pausa.*) ...per mi...

GERMANA ISABEL: I tant... molt es preocupa. No en tinguí cap dubte. (*Pausa.*) Quan deia que, de vegades, ens equivoquem... Ho deia jo, no el pare Felip. Parlava de nosaltres mateixos. Pensem que podem arribar a tot. La nostra entrega és absoluta... incondicional... sense descans. Va molt més enllà de... (*Pausa.*) El pare Felip va elogiar la seva feina a la missió... la seva dedicació... però també deia que havia estat sotmesa a una pressió enorme... esgotadora... a unes vivències molt dures i un grau de compromís sobrehumà. Que hi havia passat molt temps allà i que/

GERMANA CECÍLIA: Em pensava que ja m'ho havies explicat tot el que hi posava, al missatge del pare Felip. Ara veig que era un missatge... llarg. Molt més llarg.

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Coneixent la germana Agnès, veig que et té ben ensenyada.

GERMANA ISABEL: Què vol dir?

GERMANA CECÍLIA: Mira, joveneta/

GERMANA ISABEL: Germana Cecília, no li consentiré que s'adre-
ci a mi en aquests termes, ni en aquest to. (*Pausa.*) Germana
Isabel, li queda clar?

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: Sí...

GERMANA ISABEL: Crec que ha estat precipitat que s'incorporés
al menjador.

GERMANA CECÍLIA: (...)

GERMANA ISABEL: La germana Agnès no m'ha dit que li digués
res. Sóc jo, com a responsable del menjador, que m'ha sem-
blat convenient parlar amb vostè. Avui per exemple: li toca-
va servir, no anar a la cuina.

GERMANA CECÍLIA: Miri... germana Isabel... (*Pausa.*) M'ha
semblat que allà era més útil i hem/

GERMANA ISABEL: Hi ha una forma de funcionar, germana Ce-
cília... Tenim una organització. Evidentment que tot es pot
moure en funció de les necessitats, però no es pot anar per
liure, prendre les decisions que li semblin més oportunes en
cada moment.

GERMANA CECÍLIA: Ho sento. Era amb la millor de les intencions.

GERMANA ISABEL: De bones intencions, germana, el món n'està ple.

Pausa llarga.

GERMANA ISABEL: Penso que el pare Felip tenia raó. Hauria
d'haver descansat uns dies. Ha estat precipitat acabar d'arri-
bar i incorporar-se. N'assumeixo la responsabilitat.

GERMANA CECÍLIA: (...)

GERMANA ISABEL: Em sembla que encara està/

GERMANA CECÍLIA: A què es refereix, germana Isabel?

Pausa.

GERMANA ISABEL: El que deia el pare Felip... Ha estat sotmesa a una pressió i una realitat molt dures.

GERMANA CECÍLIA: Crec que no hi ha cap queixa de mi... Això de la cuina ja li he dit que... ho sento.

GERMANA ISABEL: Que marxés així... sense cap motiu... que torni i decideixi incorporar-se... que també funcionés per lliure a la infermeria...

Pausa.

GERMANA CECÍLIA: A la infermeria... També deia això al mis-satge?

GERMANA ISABEL: Sí.

Pausa llarga.

GERMANA CECÍLIA: Ja...

Pausa.

GERMANA ISABEL: Ja? (*Pausa.*) No m'ho nega, germana?

Pausa llarga.

GERMANA ISABEL: No cal que digui res. Aquest «ja» i el seu silenci són prou eloqüents. (*Pausa.*) El pare Felip és algú que respectem... d'una qualitat humana única... que es preocupa per vostè... algú que l'elogia, tot i admetre que el seu caràcter l'ha portat a actuar, en ocasions, per lliure. Coneixent-lo... sé que deu haver fet els ulls grossos davant d'aquestes petites llicències que vostè s'ha pres i, ja veu, ha estat prou discret com per no donar-ne detalls en aquest missatge... Com això d'avui, a la cuina... El pare Felip no ha donat detalls i, en canvi, ha demanat que tinguem cura de vostè. Que reposi. Que es recuperi. La seva qualitat arriba fins a l'extrem d'aprovar que se n'anés —sabent com estan allà i les necessitats que hi tenen— sense demanar-li ni una sola explicació.

GERMANA CECÍLIA: (...)

GERMANA ISABEL: Germana Cecília... no cal córrer. Precipitar-se. Assumeixo també la meua responsabilitat que s'incorporés tan ràpid. No passa res. Reposi, si és el que necessita. Aclareixi's, si li fa falta. Pensem que som forts però... el dolor, de vegades, ens pot confondre i ens pot portar pel camí equivocat. (*Pausa.*) Potser podria anar a passar uns dies a casa de la seva neboda. Patrícia, oi? (*Pausa.*) El que sigui més convenient. El que considerem més apropiat. L'important és que fem les coses ben fetes, com s'han de fer. És només això. Jo, com el pare Felip i la germana Agnès, només estem preocupats per fer-ho el millor possible. M'entén, oi? (*Pausa.*) Esperis aquí. No es mogui. Vaig a pagar els gelats.

6.

Cinc anys després. Capvespre. Parc.

RAI (*l'agafa del braç, aturant-la*): Disculpi...

CECÍLIA: (...)

RAI: Se'n recorda de mi?

CECÍLIA: Em sembla que m'ha confós/

RAI: Germana...

CECÍLIA: /per alguna altra persona.

RAI: No. No m'equivoco... És la germana Cecília.

Pausa.

CECÍLIA: Disculpi... ara no... Qui és vostè?

RAI: Rai... Fotògraf... Vam coincidir fa anys... al poblat... al campament... Vam parlar... No gaire estona però/

CECÍLIA: Perdoni... no l'havia reconegut.

RAI: No passa res. Fa anys.

CECÍLIA: Cinc. Gairebé sis. No l'havia... I vostè... fins i tot se'n recorda del meu nom...

RAI: Germana Cecília.

CECÍLIA: Cecília... (*Pausa.*) Germana ja no...

Pausa llarga. Gairebé un silenci.

RAI: M'alegro de veure-la. Vaig pensar que... Va ser terrible el que va passar. M'alegro que estigui bé. D'haver-la trobat. Molt.

Pausa llarga.

CECÍLIA: Sí... Terrible.

Pausa llarga.

RAI: Ja fa tant?

CECÍLIA: Cinc anys i mig. Gairebé sis.

RAI: Viu per aquí?

CECÍLIA: Treballo molt a prop. Tres carrers més amunt és on agafo l'autobús per tornar a casa...

RAI: Quina coincidència.

CECÍLIA: Sí, quina casualitat.

Pausa llarga.

RAI: On treballa?

CECÍLIA: Un hostel. Un lloc familiar. De dijous a dilluns, que és quan tenen més feina. Canviar llençols... tovalloles... arreglar les habitacions. És una bona feina. Els altres dos dies vaig a un parell de pisos. Es veu que buscaven algú de confiança. Em van

recomanar els propietaris de l'hostal. Bona gent. M'hi trobo a gust. (*Pausa.*) A la meua edat ja no és gaire fàcil trobar feina.

RAI: M'ho imagino...

CECÍLIA: Vostè... Les fotografies...

RAI: Sí. Les fotografies.

CECÍLIA: Encara amunt i avall?

RAI: No... Ja fa gairebé tres anys que sóc aquí. Publicitat. També donant classes... M'he ajuntat... Tinc un fill de set anys...

CECÍLIA: Set anys?

RAI: Sí.

CECÍLIA: Així quan/

RAI: Sí... Quan vaig tornar... buscava una mica d'estabilitat i... sincerament... no l'enganyaré. No sé si era tan bo/

CECÍLIA: No digui això/

RAI: No... Ho dic de debò. Sense recança. Ni si era tan bo, ni tampoc, potser sobretot això... tampoc si era tan fort.

CECÍLIA: Estic convençuda... les fotos que va fer...

RAI: Sí... No l'hi negaré. Van tenir un cert ressò. Sobretot una d'elles.

CECÍLIA: La del nen... enmig de les flames.

RAI: Sí. També l'ha vista?

CECÍLIA: Sí, és clar.

RAI: La foto... durant uns dies... va sortir a tot arreu... Vaig tenir la sensació que va estar en boca de tothom. Ara, quan hi penso, crec que vaig ser un pèl ingenu... cregui'm.

CECÍLIA: Per què ho diu?

RAI: Se'n va parlar... va inspirar nombroses il·lustracions... gent que va fer servir aquella imatge per... Va aparèixer pertot arreu/

CECÍLIA: Tot això... en principi... hauria de ser bo.

RAI: Sí? (*Pausa.*) Moltes persones asseguraven que els havia commogut aquella fotografia. Possiblement és veritat. Però no era el nen. Ni el que estava passant allà. Era una imatge. Aquell nen va deixar de ser un nen per convertir-se en... no ho sé. Una altra cosa. Una icona. Una altra icona. No sé si m'explico. Ho vaig veure claríssim el dia que un diari va dedicar dues pàgines a un recull de fotografies que havien causat una gran... commoció... impacte... en la població. La meva era una més d'una sèrie de fotografies que són això... icones... però que no han servit per canviar res. (*Pausa.*) He tirat la tovallola, sí... Desencant? Cansament? Comoditat? No ho sé. Però l'he tirat... Publicitat, sí. Ara, almenys, el meu treball és més clar. En els objectius. Els resultats. No sé si m'entén... si m'explico.

Pausa.

CECÍLIA: M'alegro que estigui bé.

RAI: Jo també.

Pausa llarga.

CECÍLIA: No sé com dir-ho. M'ha de perdonar.

RAI: Perdonar... per què?

CECÍLIA: Li he mentit.

RAI: Què vol dir que m'ha mentit?

CECÍLIA: Esperava que em reconegués perquè jo hauria estat incapaç d'acostar-me a vostè. Quan s'ha adreçat a mi, sa-

bia perfectament qui era. L'he reconegut des del primer moment. (*Pausa.*) De fet, ja l'he vist per aquí en més d'una ocasió i, cada vegada, esperava que en algun moment em veiés i em reconegués. No ha estat una coincidència... era jo que volia trobar-lo. (*Pausa.*) Aquell dia d'ara fa cinc anys, potser vostè no ho recorda, em va convidar a un cigarro. Jo tremolava. Possiblement, ningú se n'hauria adonat però vostè sí que se'n va adonar. Va ser per això que em va posar la mà al damunt de la meua. Uns segons. Al cap de poc, jo la vaig apartar. Va ser petit, molt ràpid... però vull que sàpiga que realment necessitava aquell gest tan càlid que em va proporcionar en aquell moment. Vaig sentir la seva tendresa, i vaig notar que era autèntica. I em va commoure. Cregui'm. Encara em commou. I li estic agraïda. Per això volia trobar-me'l, per agrair-li aquell gest. També aquell cigarro.

Pausa.

RAI: Vol un cigarro?

CECÍLIA: En té?

RAI: Sí... És clar.

RAI (*allargant-li el paquet*): Tingui.

CECÍLIA: N'hi queden molt pocs...

RAI: En compraré més. No pateixi. (*Pausa.*) Quedi's el paquet.

CECÍLIA: Gràcies. (*Es posa el paquet a la bossa.*) Moltes gràcies.

RAI: Però no el guardi encara... Em convidaria?

CECÍLIA: Sí... (*Traient el paquet:*) Tingui...

RAI: Gràcies.

CECÍLIA: Té foc?

RAI: Sí.

CECÍLIA: Gràcies.

Pausa.

RAI: Trobar-la de nou... me n'alegro... pensava que era al campament quan van atacar-lo... Va ser horrorós... Vaig veure les imatges... als diaris... les notícies... Una brutalitat. Feia tan poc que hi havia estat que... això encara em va impactar més i tenia molt present la gent que vaig conèixer allà. M'alegro que no hi fos, que n'hagués sortit... que se'n pogués salvar.

CECÍLIA: Salvar? No sé si és exactament la paraula. Vaig marxar pocs dies després que vostè. Un parell o tres. Tenia sospites... greus... molt greus. Per això vaig anar-me'n. Venia disposada que s'obris una investigació de... pensava que hi havia hagut irregularitats... que s'havien comès... abusos... Per això me'n vaig anar. (*Pausa.*) Quan vaig arribar, vaig estar gairebé dues setmanes com... bloquejada... sense saber què fer... per on començar. Calia fer-ho... per justícia... per ètica... per... havia vingut per això... però si li sóc sincera, no puc negar que també em preocupava la meva persona. Hi havia circumstàncies... fets... amb els quals m'atacarien a mi... i en algun moment això em va pesar molt, tant o més que el motiu pel qual havia vingut fins aquí. M'havia dit i repetit que estava decidida... que no m'importava el que passés... però... vaig dubtar... de fet, no va haver-hi ni un sol moment que no deixés de dubtar si estaria fent el correcte i també com em podria perjudicar. (*Pausa.*) I en aquest impàs de temps... en el que jo hauria d'haver actuat... va ser quan va passar. Ens

crèiem que era una zona segura... havia de ser-ho... L'exèrcit... Un desplegament de les Nacions Unides ho haurien d'haver evitat... Una massacre. Refugiats... nens... dones... voluntaris... religiosos... tots els meus companys. Sense excepció. Amb una brutalitat i una crueltat que... no hi ha paraules per definir-ho. (*Pausa.*) Després d'allò... ja no tenia sentit el que havia vingut a fer... Ja no era el moment per explicar, ni per denunciar res. La meva decisió, el meu viatge —vaig ocupar un lloc útil en un camió— no havia tingut cap sentit. De debò creu que vaig salvar-me? (*Pausa.*) Des d'aleshores, no hi ha hagut ni un sol dia que no hi pensi. No puc... No trobo ni una mica de pau enlloc. Ni un bocí... Aquest turment... i sé que... no ho aconseguiré... És com si... (*Pausa.*) Em sento tan sola... Mai hauria imaginat que em sentiria tan sola. Fins i tot en les meves oracions. Ni així puc... I tinc por. Una por que no havia sentit mai... d'haver fallat... als meus germans... als homes... i a Déu. Per això em sento tan sola. (*Pausa.*) M'he passat bona part de la vida al costat del dolor... gairebé abraçant-lo... capaç d'oferir a tot-hom un lloc i unes paraules confortables. Tenia un refugi... un lloc que em donava seguretat... pau... tranquil·litat... L'he perdut. Ara penso que potser en algun moment vaig pecar de supèrbia... i la supèrbia és el pitjor dels pecats... Aquest és l'infern que em toca pagar. (*Pausa.*) De vegades hi havia gent que em deia que hi ha un moment que... no sabries explicar com ni per què... t'adones que algunes persones... d'un dia per l'altre, no són les mateixes... Alguna cosa en el seu rostre... en el seu cos... ha canviat... de cop. És imperceptible en quin moment ha estat però ha passat. No parlo

dels cabells blancs... ni de les arrugues. No és això. Parlo de quan els rostres i els cossos comencen a acumular les cicatrius de la vida, el dolor i la mort de les persones que estimen. Parlo de quan als rostres hi ha el trasbals i el neguit d'allò que és insuportable. No parlo de fer anys. Déu me'n guard. No parlo del pas de l'estiu a la tardor. Ni de molts estius i tardors. Parlo d'un pas del temps que s'endú coses irrecuperables... Jo... no sabia què era això. En el meu refugi... em creia intocable. Per això penso que també he pecat de supèrbia. Jo m'havia negat la tendresa que vostè em va donar desinteressadament... amb aquell cigarro... la compassió. (*Pausa.*) En el seu moment ni ho vaig saber però... No era capaç de res. No sabia què era.... què em passava. Ara no em fa vergonya admetre-ho: depressió. Vaig patir depressió. Durant mesos, no m'hauria aixecat... hauria dormit totes les hores del dia... Tot em costava. La cosa més petita i la més ínfima. Em va deixar d'importar tot i tothom. Cregui'm si li dic que he hagut de fer esforços enormes per no convertir-me en una figura desdibuixada... borrosa... per intentar ser... humana... o per no deixar de ser-ne. Per no perdre del tot l'ànima. Potser, per això, també necessito gestos egoistes, com aquest d'avui... acostant-me a vostè... per agrair-li un cigarro i que aquell dia fos compassiu amb mi. (*Pausa.*) A l'hostal hi estic bé. Amb això i els dos pisos, vaig fent. No paguen gaire bé però suficient per anar tirant. Tampoc necessito gaire. Visc en un apartament de trenta-cinc metres quadrats. Suficient. Aquesta ciutat és molt cara. Caríssima. Per sort, no tinc gaires distraccions, ni capricis... Sempre he viscut austerament i ara, com abans, no necessito més que el

just per viure. La gent per a qui treballo són bones persones. Sempre han estat agradables i educades amb mi. Mai m'han preguntat res: on visc... si sóc soltera... casada... divorciada... tampoc de què havia treballat abans. *(Pausa.)* El temps lliure... llegeixo. Passejo. Alguna vegada vaig al cinema però m'he adonat que no m'agrada gaire el cine que es fa ara. Vostè va al cinema? No troba que és molt dolent? Alguna vegada he vist una bona pel·lícula... però poques. Molt poques. Una llàstima. *(Pausa.)* Ja no vaig a l'església però, això sí, vinc sovint al museu... aquí hi ha tot... m'hi trobo... Això: m'hi trobo bé. *(Pausa.)* És aquí on el vaig veure fa dies. L'hi he vist com tres o quatre vegades.

RAI: M'han demanat unes fotografies per una campanya publicitària. He vingut alguns dies per parlar amb el departament de comunicació i màrqueting. Vinc de tant en tant per veure la col·lecció i anar agafant idees.

CECÍLIA: No li sembla extraordinari el fons que tenen?

RAI: Sí... realment... extraordinari.

CECÍLIA: Potser... Sap?... Vol que li expliqui una cosa?

RAI: Expliqui'm...

CECÍLIA: Com que ja no vaig a l'església... a vegades reso davant d'alguns dels quadres. És incomprendible que en aquest museu no hi hagi mai gairebé ningú. Algun dia, mentre reso, aixeco el cap i em trobo algú amb una autoguia o fent-se una fotografia amb algun dels quadres. Que absurd fer-se una fotografia amb un quadre i no contemplar-lo. Diuen que només vénen turistes però... no es pensi... ni això... hi ha molts dies que hi sóc jo sola. Espero que faci una bona campanya encara que aquest lloc perdi aquesta pau

que encara s'hi respira. Segur que la farà. Segons qui hi ha a l'entrada no em fan pagar... L'entrada tampoc és tan cara però... deuen pensar... un altre cop aquesta... i em deixen passar de franc. (*Pausa.*) M'ha fet molta il·lusió tornar-lo a veure... parlar amb vostè.

RAI: A mi també...

CECÍLIA: No el vull distreure més... segur que té coses per fer i/

RAI: No pateixi. Res important. (*Pausa.*) Tinc el cotxe aquí al costat... Vol que l'acosti fins a casa seva?

CECÍLIA: A casa meva?

RAI: Sí, a casa seva...

Pausa.

CECÍLIA: No, gràcies. Agafaré l'autobús. És un moment.

RAI: De veritat... Qualsevol cosa...

CECÍLIA: És molt amable.

RAI: Però... només una cosa... Perdoni'm... Però m'agradaria preguntar-li una cosa. S'ho deu imaginar. (*Pausa.*) Aquell dia, no m'ho va voler contestar. Potser tampoc m'ho voldrà explicar ara.

Pausa.

CECÍLIA: No sé de què em parla.

RAI: És clar que ho sap.

CECÍLIA: (...)

RAI: La nena, abans de morir... als seus braços... li va dir alguna cosa. Llavors la seva cara es va transformar.

CECÍLIA: És per això que em va venir a buscar...

RAI: Sí.

CECÍLIA: Per què?

RAI: Em va semblar que em necessitava. Potser no a mi. Que necessitava algú. Que vostè també podia necessitar algú.

CECÍLIA: Va ser compassiu i l'hi agraeixo.

RAI: No vaig esborrar aquelles fotografies. M'ho va demanar, ho sé... però no ho vaig fer. Tampoc les he ensenyat a ningú. Estigui tranquil·la. No em preguntis per què, però no les vaig esborrar ni tampoc les he ensenyat mai a ningú.

CECÍLIA: Gràcies.

RAI: Les vaig mirar moltes vegades... Vaig captar el moment que... No sé què li va dir però... la seva cara es va transformar... Ara, explicant-me que va marxar al cap de pocs dies del camp, em sembla que entenc el seu malestar... què li passava...

CECÍLIA: (...)

RAI: Li va dir un nom, oi? El nom de qui havia estat... i era algú que coneixia... Era això, oi?

CECÍLIA: (...)

RAI: Estigui tranquil·la/

CECÍLIA: No. No hi he tornat a estar mai més, de tranquil·la.

RAI: Doncs crec que ha d'estar-ho. Va actuar correctament... Les coses han anat com han anat però... vostè va fer el que havia de fer. Vostè tenia la certesa/

CECÍLIA: Certesa, de què?

RAI: (...)

CECÍLIA: No s'equivoqui. Jo no tinc la certesa de res.

RAI: És clar que sí. Al cap de poc se'n va anar. El que m'acaba d'explicar. (Pausa.) És per aquest motiu que/

CECÍLIA: El motiu pel qual un fa les coses, de vegades, pot acabar convertint-se en un problema... Encara ara no sabria dir-li si va ser per conviccions... o per por. El límit entre una cosa i l'altra li asseguro que és molt prim.

RAI: Per què ho diu? La nena li va dir un nom. Li va dir qui havia estat.

Pausa llarga.

CECÍLIA: No. Li juro que no. Tant de bo, però no.

RAI: Doncs... què li va dir?

Pausa llarga.

CECÍLIA: Em va preguntar si es moriria. Li vaig dir que no. Vaig mentir-li. Vaig dir-li que no i sabia perfectament que la tenia als braços i l'estava perdent. «No et moriràs». Li vaig dir que estigués tranquil·la i ella... em va respondre: «Si em moro, li explicaré tot a Déu».

Fosc.

Vint anys, de Tuzla a Idomeni

Josep Maria Miró

Hi ha obres que un s'adona que, de manera conscient o inconscient, les escriu durant anys.

El 1996, a les acaballes del primer curs a la facultat de periodisme, vaig trucar a casa els pares des d'una cabina telefònica: «Aquest estiu me n'aniré a Bòsnia amb una ONG». No feia ni mig any que havia acabat la guerra dels Balcans (1992-1995) després de la signatura dels acords de Dayton (21 de novembre del 1995 – Base aèria de Wright-Patterson, Ohio). «Ni parlar-ne», va dir la meva mare. «Truco per explicar-vos-ho, no per demanar permís», vaig deixar anar amb aquella embranchida de quan tens poc més de divuit anys i sabent que havia estalviat quatre duros que em permetrien fer-ho. Aquell estiu vaig anar a Tuzla i vaig repetir l'experiència el mateix període de l'any següent.

En aquests vint anys que hi ha pel mig, han passat moltes coses: Bòsnia ha viscut el procés de reconstrucció i recuperació d'allò que anomenem «normalitat», si és que aques-

ta es pot recuperar quan hi ha ferides tan profundes i va produir-s'hi un dels genocidis més importants de final del segle xx a Europa; Slodoban Milosevic, que fou president serbi (1989-1997), a qui anomenaven *el carnisser dels Balcans*, va ser un dels homes que va assegurar a signar la pau a Dayton, va seguir en el càrrec de president encara dos anys més i, finalment, va ser acusat de crims contra la humanitat pel Tribunal Penal Internacional per a l'antiga Iugoslàvia i jutjat a la Haia, tot i que la seva mort sobtada va impedir acabar aquest procés... A escala mundial, han aparegut més conflictes nous i se n'han perpetuat alguns d'antics, alguns amb noves ramificacions; hem assistit amb perplexitat a noves formes de terror global —amb un moment fundacional, l'11 de setembre del 2001 amb la caiguda de les Torres Bessones, i que han anat prenent noves formes fins als nostres dies a Madrid, Niça o París—; l'establiment d'un nou ordre mundial de control ciutadà i de modificació dels nostres hàbits a través de la por... Des del punt de vista personal, en aquest temps, vaig acabar la carrera de periodisme i, després d'exercir-lo uns quants anys, el vaig deixar per començar un doctorat de literatura catalana, entrar a l'Institut del Teatre i acabar dedicant-me de ple al teatre, que m'ha donat un dels majors espais de felicitat i reflexió. Perdó: matiso. D'un temps ençà, ja no dic que vaig deixar el periodisme, sinó que començo a assumir que va ser el periodisme que em va deixar —potser expulsar— a mi. Això també m'ha portat temps entendre-ho. No voldria que semblés que ho dic amb tristesa o nostàlgia. De cap manera. Vint anys comença a ser un temps raonable per assumir allò que un vol fer i de quina manera.

Fa escassament un parell d'anys vaig retrobar-me amb un dels nens d'aquell casal d'estiu que vam muntar en aquella ciutat de l'ex-Iugoslàvia. Ara ell té trenta-quatre anys i jo n'acabo de fer trenta-nou. En determinats moments de la vida, les diferències d'edat semblen molt grans, però en d'altres t'adones que no ho són tant. Quan vaig participar en aquells camps, ell era un adolescent que la guerra havia deixat amb un aspecte més infantil que la seva edat real. Provenia de Srebrenica, una població que s'havia denominat com una «àrea segura» i on es van assassinar més de vuit mil homes i es van practicar violacions massives de les seves dones. Tot plegat, sota la presència de més de quatre-cents soldats dels cascos blaus holandesos que no van evitar aquella massacre, convertida en un dels capítols més foscos de la nostra història recent. A ell li faltaven dits en una de les mans. Al principi, vam pensar que havia estat un dels molts actes brutals dels *txètniks*, tal com anomenaven despectivament els serbis. Més tard vam saber que havia estat la seva pròpia mare qui va fer-ho en un acte d'amor desesperat i terrible perquè ja havia perdut diversos fills a la guerra i així evitaria que pogués disparar un rifle, en un moment que anava baixant l'edat d'allistament d'homes. Quan vaig recuperar el contacte amb ell, em vaig trobar amb un home adult, com jo, i em vaig adonar que aquella enorme diferència de cinc anys ara s'havia convertit en un trànsit relatiu. No va ser fruit de l'atzar. Vaig ser jo que vaig buscar-lo. Vaig recuperar el seu nom d'una caixa on guardava records d'aquells dos estius. Avui dia, internet, per aquestes coses, fa miracles. Vaig localitzar-lo i em vaig posar en contacte amb ell sense saber si em recordaria. Em recordava perfectament.

«Hello Miro may frenn biggggggggg» va ser la primera frase que va escriure'm. Em va explicar que estava bé; que el país estava en crisi; que no era fàcil... que res havia estat fàcil. Que estava a punt de casar-se. Però que estava bé i content. També content que l'hagués buscat. Dues dècades després del final de la guerra balcànica, a les seves xarxes socials, encara hi té en un lloc destacat les fotografies de taüts amb restes dels desapareguts que s'han anat trobant; missatges on recorda la massacre de l'11 de juliol del 1995 i on segueix demanant —reclamant— justícia. Recordo que el dia que vam reprendre el contacte era un divendres. Aquell cap de setmana, durant els dos dies posteriors, de tant en tant, em posava a plorar i no podia parar. No sabia explicar per què. Tampoc per què vaig necessitar localitzar-lo. Simplement volia saludar-lo i saber com estava. Només això.

Tot just aquesta tarda, abans de posar-me a escriure aquestes línies, he fet un cafè amb el director teatral Xicu Masó. El Teatre Lliure de Barcelona obre la seva programació 2016-17 amb *De Damasc a Idomeni*, un espectacle solidari on els diners recaptats es destinaran íntegrament als refugiats i on participem molta gent del teatre. Una vintena d'autors hem escrit monòlegs de cinc minuts, amb vint actors i actrius i una vintena més de directors. En Xicu dirigirà el monòleg que he escrit i que he titulat *Rai*, on he donat continuïtat al personatge del fotògraf que obre i tanca *La travessia*. En la nostra conversa han aparegut tres fotografies referencials per a aquest monòleg clarament significatives: la del refugià siri que agafa i intenta protegir el seu fill mentre surt d'una

barca a l'illa grega de Lesbos després de travessar el mar Egeu (Yannis Behrakis / Reuters); la d'Aylan Kurdi, el nen que va aparèixer mort a la costa de Turquia (Nilüfer Demir / Agència Dogan); i la més recent, el petit Omran Daqneesh, el nen de cinc anys supervivent d'un bombardeig sobre la zona rebel d'Alep (Mahmoud Raslan / AFP). Hem parlat una bona estona: d'aquest estat de sobreinformació en què vivim i que, paradoxalment, ens acaba fent immunes a l'horror i als drames humans que ens envolten; del tractament de l'horror i el dolor des del suposat realisme en els mitjans de comunicació i també des de la ficció en l'àmbit artístic —que és una altra forma de crear realitats—... Li he parlat d'aquests vint anys que em separen de Tuzla a Idomeni. Ha estat inevitable que jo li parlés de la meva experiència de voluntari, de periodista, dels nivells de compromís que assumeixes i també dels fracassos globals i d'aquells que sents personals com a ciutadà, com a individu i membre d'una col·lectivitat. M'ha semblat just parlar-li de *La travessia*, ja que ell desconeixia d'on surt aquest personatge que protagonitza i dona nom a aquest breu monòleg. Aquest Rai és essencialment el mateix de *La travessia*, però al mateix temps és un altre... És un Rai amb un recorregut diferent, però que comparteix professió, inquietuds i formes de ser, fer i pensar. De vegades, m'adono que hi ha personatges que apareixen en diverses de les meves obres sota aparences i biografies diferents, com la Sara de *La dona que perdia tots els avions* (2009) i la Laura de *Fum* (2012); les intertextualitats i connexions entre un text breu com *El col·laborador* (2014) i la meva darrera obra, *Cúbit* (2016); o la protagonista de *La travessia*, que molt discretament podria

haver estat al local La Llum de *Gang Bang* (*Obert fins a l'hora de l'Àngelus*) (2010/11). Aquesta tarda, de tornada a casa, ha estat quan, passejant, m'he adonat que aquesta és una obra escrita en vint anys, començada quan encara ni sospitava que un dia m'acabaria dedicant al teatre. *La travessia* és un drama d'estacions —com ja m'han apuntat un parell d'amics— i, possiblement, la seva escriptura és fruit de diverses estacions i múltiples drames.

Que l'embrió sigui de fa exactament dues dècades no el situa ni en aquell punt ni en la geografia ni el conflicte abans citat. Res d'això. Hi ha qui situarà l'acció de *La travessia* a Àfrica. Potser al món àrab. Una bona amiga, l'Enid Negrete, una de les primeres persones que es va llegir el text, va afirmar que era Mèxic. Un concret: Guerrero. Un genèric: Amèrica Llatina. A l'obra no hi ha cap concret. Jo tinc el meu concret quan ho escric. Fins i tot penso que l'apunto massa clar. Més del compte. Que dono massa pistes. Si un dia dirigeixo aquest text els donaré un concret als actors. Mai he jugat a l'ambigüitat per l'ambigüitat. Això sí, demanaré als actors que aquest concret que hem pactat durant els assajos és un pacte que s'ha de quedar a la sala d'assaig. Els concrets de les meves obres sempre els he compartit en el procés d'assajos amb els actors i el meu equip artístic; també amb els meus traductors més còmplices, l'Eva Vallines, la meva traductora en castellà, i en Laurent Gallardo, el meu traductor francès. Només amb ells. Ni amb la meva mare. Ells em poden preguntar el que vulguin. Jo els ho contestaré. Els demanaré que em facin confiança de no compar-

tir-ho, ni resoldre-l'hi al públic. En una altra proposta que dirigeixi algú altre, segurament hi haurà un altre concret, una altra veritat. L'Enid assegura que és Mèxic. Està bé que sigui Mèxic. L'espectador, en funció de molts aspectes, construirà el seu concret. El seu concret estarà bé que sigui el que decideixi com a espectador. Ja m'està bé que sigui així. Em sembla bé. Mai m'atreviria a dir-li que no és així o que s'ha equivocat. Jo escric i dirigeixo. No he d'interferir en les realitats i opinions que configuri cada espectador. Són les regles del joc que he proposat ja a altres obres com *El principi d'Arquimedes*, *Fum*, *Nerium Park*, *Obac*, *Cúbit...* possiblement a les que vindran després d'aquestes. Si ets un espectador burgès que t'esperaves que t'ho donés tot fet... t'has equivocat. No penso fer-ho. No penso solucionar-t'ho. Això és cosa teva. Malauradament en aquests vint anys, a les geografies de Srebrenica, a Bòsnia... se n'hi han sumat moltes més: Ruanda, Perú, Síria... Sembla que no n'aprenem. No n'aprenem i sembla que no n'aprendrem mai... En aquests vint anys han tornat a fallar els organismes internacionals encarregats de vetllar per la seguretat i la pau... les institucions... els nostres governs que ens representen i que votem perquè ens representin i a qui hauríem d'exigir sense concessions que garanteixin que determinades coses no passin. Hem reincidit novament en l'error en aquestes dues dècades. Malauradament, qui vulgui trobar concrets en trobarà i en seguirà trobant. La meva veritat no serà millor ni més forta ni més veritat que cap altra veritat que proposi cap altra persona. Sempre he buscat un espectador actiu que participi en la construcció —i reconstrucció— del relat i

que aquest serveixi per generar debat i reflexió per prendre consciència i posicionar-nos.

Escric aquestes línies i penso que poques vegades m'he despul·lat tant. Potser m'he despul·lat més del compte. Revisaré tot el que he escrit, com ho faig sempre. Però ja ara... quan ho estic escrivint... penso que ho deixaré així. M'és igual. Absolutament igual. Això era el que volia dir i deixar escrit.

Lluïsa Cunillé i Josep Maria Miró, autors de dues generacions consecutives, comparteixen un paper clau en la renovació del teatre català contemporani. En aquest volum, presentem dues obres que ens endinsen en un teatre de debat i reflexió sobre la construcció i els valors de la nostra societat actual.

Boira ens situa vint-i-cinc anys després de la caiguda del mur de Berlín: una viatgera misteriosa exerceix un fort magnetisme sobre la resta de personatges. *La travessia* ens trasllada a un campament d'ajut humanitari el dia que una nena mor en braços d'una religiosa. Dos interessants punts de partida per emprendre un viatge apassionant a través de les consciències dels personatges.

www.comanegra.com

Diputació
Barcelona

Institut del Teatre

comanegra